

Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.

5000 Szolnok, Karczag L. út 11. I/11.
Iroda: 5000 Szolnok, Szántó krt. 52. II/5
Tel/fax: 56/343-279

Sz.: 15/2015.

TÖRTEL

KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

2017. Január hó

Aláírólap

Törtel Község településrendezési tervének Megalapozó Vizsgálati munkaréséhez

Vezető településtervező:

Kiszelovics Ildikó
TT-1-16-0238
településmérnök, városépítési
városgazdasági szakmérnök

Közlekedéstervező:

Kovács Ferenc
TKö - 16 - 0568
Közlekedési vezető tervező

Táj- és zöldfelületi tervező:

Szűcs Gábor
TK/1 01 5078
Okl. táj- és kertépítésmérnök

Táj- és zöldfelületi tervező munkatárs:

Kollányiné Földi Hajnalka
Okl. táj- és kertépítésmérnök

Környezetvédelmi tervező:

Desics Judit

Környezetmérnök, környezetgazdálkodási
közmű üzemeltetői, ár- és belvízvédelmi
szakmérnök

SZ.K.V.1.1. Hulladékgazdálkodás

SZ.K.V.1.2. Levegőtisztaság - védelem

SZ.K.V.1.3. Víz- és földtani közeg védelem

SZ.K.V.1.4. Zaj- és rezgésvédelem

Víziközmű tervező:

Gönczöl Csaba

MK-16-0857

építőmérnök

Elektromos közmű tervező:

Egervári László

TET - 16 - 0222

villamosmérnök

Távközlési tervező:

Puskás Béla

MK - 16 - 0297

távközlési mérnök

TARTALOMJEGYZÉK

Törtel Község Településrendezési tervének megalapozó vizsgálatához

1. rész: Helyzetfeltáró munkarész

- 1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2. A településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata
- 1.3. Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai
- 1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
 - 1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai
 - 1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések
- 1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
 - 1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök
 - 1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek
- 1.7. A település társadalma
 - 1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség
 - 1.7.2. Térbeli - társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok
 - 1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések egyházak, stb.)
- 1.8. A település humán infrastruktúrája
 - 1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, stb.)
 - 1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása
- 1.9. A település gazdasága
 - 1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre
 - 1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői
 - 1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései
 - 1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)
 - 1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet - kínálat)
- 1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
 - 1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program
 - 1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere
 - 1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység
 - 1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai
 - 1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás
 - 1.10.6. Intézményfenntartás
 - 1.10.7. Energiagazdálkodás
- 1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

- 1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata
 - 1.12.1. Természeti adottságok
 - 1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet
 - 1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat
 - 1.12.2.2. Tájhasználat értékelése
 - 1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek
 - 1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
 - 1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek
 - 1.12.3.3. Ökológiai hálózat
 - 1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése
- 1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
 - 1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei
 - 1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek
 - 1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése
 - 1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái
- 1.14. Az épített környezet vizsgálata
 - 1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata
 - 1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata
 - 1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok
 - 1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek
 - 1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)
 - 1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek
 - 1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület
 - 1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata
 - 1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat
 - 1.14.2.2. A tulajdonjogi vizsgálat
 - 1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter
 - 1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése
 - 1.14.5. Az építmények vizsgálata
 - 1.14.5.1. Funkció, kapacitás
 - 1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)
 - 1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom
 - 1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok
 - 1.14.6. Az épített környezet értékei
 - 1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag
 - 1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület
 - 1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők
 - 1.14.6.4. Világörökségi és világörökség várományos terület
 - 1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes
 - 1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és a temetkezési emlékhely
 - 1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

- 1.14.6.8. Nemzeti emlékhely
- 1.14.6.9. Helyi védelem
- 1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái
- 1.15. Közlekedés
 - 1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok
 - 1.15.2. Közúti közlekedés
 - 1.15.3. Községi közlekedés
 - 1.15.3.1. Közúti
 - 1.15.3.2. Kötőtpályás
 - 1.15.4. Kerékpáros és gyalogosközlekedés
 - 1.15.5. Parkolás
- 1.16. Közművesítés
 - 1.16.1. Víziközművek
 - 1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz-termálvíz hasznosítás)
 - 1.16.1.2. Szennyvízelvezetés
 - 1.16.2.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - 1.16.2. Energia
 - 1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)
 - 1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei
 - 1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése
 - 1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezetékek nélküli hírközlési építmények)
- 1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
 - 1.17.1. Talaj
 - 1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek
 - 1.17.3. Levegőtisztaság és védelme
 - 1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés
 - 1.17.5. Sugárzás védelem
 - 1.17.6. Hulladékkezelés
 - 1.17.7. Vizuális környezetterhelés
 - 1.17.8. Árvízvédelem
 - 1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák
- 1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást; beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
 - 1.18.1. Építésföldtani korlátok
 - 1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei
 - 1.18.1.2. Csúszás, süllyedésveszélyes területek
 - 1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei
 - 1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség
 - 1.18.2.1. Árvízveszélyes területek
 - 1.18.2.2. Belvízveszélyes területek
 - 1.18.2.3. Mély fekvésű területek
 - 1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem
 - 1.18.3. Egyéb
 - 1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl lejtés, falszakadás)
 - 1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások
 - 1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

1.20. Városi klíma

2. rész Helyzetelemző munkarész

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetés, folyamataik elemzése

3. rész Helyzetértékelő munkarész

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése , szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.3. A településfejlesztés- és rendezés kapcsolata

3.2. Problématérkép/értéktérkép

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3.2. Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

I. rész: Helyzetfeltáró munkarész

I.1. Bevezetés, előzmények

Törtel Község Polgármesteri Hivatala 2015. évben bízta meg a Kiszelovics és Társa Településtervező Kft-t, hogy a település igazgatási területére vonatkozóan új, a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet szerinti településrendezési tervet készítsen.

Az új településrendezési terv készítését indokolta a az új településrendezési eszközök készítésére vonatkozó 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet előírása, a jogszabályi környezet változása, a magasabbrendű tervek módosulása, a település új fejlesztési elképzelései.

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Törtel község Pest megye Ceglédi járásának keleti részén, a Cegléd-Vezseny és Nagykőrös-Abony közötti műutak kereszteződésénél fekszik. Területét Cegléd város, Abony nagyközség, Körösten, Jászkarajenő, Kocsér községek, Nagykőrös város és Nyársapát község határolják. Távolsága Budapesttől 87 km, Ceglédtől 11,9 km, Abonytól 9,9 km és Nagyköröstől 14,5 km. ¹

A község területe 1950-ig 9.876 kh 1025 négyszögről, azaz 5.648 ha volt. 1950. évben csatolták Törtelhez Nagyköröstől Nyilas és Besnyő határrészeket 4.712 kh 1468 négyszögről, azaz 2.748 ha területtel. Így alakult ki a község jelenlegi 14.589 kh 0893 négyszögről, vagyis 8.396 ha nagyságú területe

A település igazgatási területének szomszédai:

- Északon, észak - nyugaton: Abony, Cegléd
- Keleten: Körösten
- Dél- keleten: Jászkarajenő
- Délen: Kocsér, Nagykőrös
- Nyugaton: Nyársapát

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Települések: 1: Albertirsa, 2: Bokros, 3: Cegléd, 4: Ceglédbercel, 5: Csemő, 6: Dánszentmiklós, 7: Jászkarajenő, 8: Kerekdomb, 9: Kocsér, 10: Lakitelek, 11: Mikebuda, 12: Nagykőrös, 13: Nyáregyháza, 14: Nyársapát, 15: Pilis, 16: Pustavacs, 17: Tiszaalpár, 18: Tiszabög, 19: Tiszakécske, 20: Tiszaújfalú, **21: Törtel**, 22: Újhartyán, 23: Újlengyel

Domborzati adatok

A 85 és 146 m közötti tszf-i magasságú kistáj a Pesti – síkság Déli teraszos vidékétől a Tisza mentéig húzódik, ÉNy – DK –i csapással. Az egykori hordalékkúp felszíne kis relatív reliefű (átlagos érték 2 – 4 m/km² közötti), főként szélhordta homokkal fedett. Legnagyobb része az enyhén hullámos síkság orográfiai domborzattípusba sorolható, kisebb része (a Körös – ér és Kocsér környéke) elgátolt mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A felszínt borító félig kötött homokformák Cegléd – Csemő vidékén a legváltozatosabbak. Horizontálisan gyengén szabdalt, a hosszanti vízlevezető laposok Ny ÉNy – KDK-i irányúak.

Földtani adottságok: A felszín közel 2/3-át pleisztocén, a DNY-i és DK-i részen holocén (ill. későglaciális korú) általában 0,1-0,2mm-es átmérőjű, osztályozott futóhomok fedi. Vastagsága igen eltérő (1-10m), Ny-i irányban növekvő, gyakran lösziszapos rétegekkel tagolt. Ezekben a felszíneken nyers homok, illetve kötött homoktalajok jöttek létre. Cegléd-től északkeletre és délkeletre nagyobb kiterjedésű összefüggő lösziszapos, löszös, homokos-löszös képződmények találhatók a felszín közelében. A dombsági peremeken ezek nagyobb részt áthalmozottak. Mozaikszerű elhelyezkedésben – az alacsony árterekhez és a mélyfekvésű laposokhoz kapcsolódva - agyagos illetve szikes területek azonosíthatók. Ez a rétegsor É-on pannóniai agyagra, D-en pleisztocén hordalékkúp – agyagra rakódott. Potenciális szeizmitása átlag feletti (7-8° MS). Lokális jelentőségű hasznosítható ásványi nyersanyagaik közül a ceglédi téglagyag (0,5 Mm³) és a ceglédi, nagykőrösi falazó és vakoló homok (0,2 Mm³) érdemes említésre.

Éghajlat

A mérsékelt meleg és a meleg határán fekvő kistáj, de Délen már kifejezetten meleg. Az egész vidék száraz éghajlatú.

Az évi napsütés összege É-ról D-re 2040 órától 2070 óráig nő. Nyáron 830 – 840, télen 200-210 óra napfénytartam a megszokott.

Az évi középhőmérséklet 10,2 – 10,3 °C, de délen a 10,5 °C-ot is eléri. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,2 – 17,3 °C, ám északon csak 17,0 °C, délen viszont eléri a 17,5 °C –ot. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 – 34,2 °C, a minimumoké -16,0 °C, keleten és északkeleten -17,0 °C közelében van.

Az évi csapadékösszeg 530 és 540mm közötti, délen ennél több (540-550mm). A vegetációs időszakban 300 – 320mm, D-en 320 – 330 mm eső várható. A hótakarós napok átlagos évi száma: 32 – 35, átlagos hóvastagság 18 cm körüli.

Az uralkodó szélirány az ÉNY-i, továbbá főleg ősszel a K-i, DK-i. Az átlagos szélsébség kevéssel 2,5 m/s fölötti.

A meleg, száraz éghajlat csak a kisebb vízigényű növényeknek kedvez.

Vízrajz

A nagy területen elnyúló kistájat számos, a Tiszához vezető vízfolyás keresztezi, így ÉNY-on a Gerje felső szakasza, a Körös –ér vízrendszere, melynek nevezetesebb tagjai: Gógány-ér,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Kürti – laposi- csatorna, ÉNY-on a Dunavölgyi – főcsatornába folyik le az Újhartyáni I. sz. és a II. sz. csatorna. Száraz, gyér lefolyású, erősen vízfolyású terület.

A ritka árvizek nyár elején jelentkeznek, míg az év nagy részében alig van vizük.

A száraz jelleghez viszonyítva sok az állóvíz. A 16 természetes tó azonban együtt is csak 49 ha. A legnagyobb Kocsér mellett 9 ha felszínű. Két halastava közül a ceglédi 16 ha, a Jászkarajenő melletti 85 ha. A Pejtsík – csatorna mellett két tározó is van, együtt 80 ha felszínnel.

A talajvíz mélysége a táj nagyobb részén nem éri el a 2m-t. Mennyisége sem éri el az 1 l/s.km²-t. Kémiaiailag túlnyomóan kalcium – magnézium – hidrogénkarbonátos jellegű, bár Cegléd és Nagykőrös között a nátrium is nagy területen jelenik meg. Keménysége 15 – 25 nk^o közötti, szulfáttartalma 60mg/l alatt van általában, de a városok környékén meghaladja azt.

A rétegvíz mennyisége 1l/s.km² alatt van. Az artézi kutak száma nagy. Nemcsak a vízellátást, hanem helyenként az öntözést is szolgálják. A sekély kutak ritkán bővizűek, de nagyobb mélységből igen nagy vízhozamot kapnak. Számos hévízü kútja közül a ceglédi 68 °C, a lakiteleki 57 °C. Általában nátriumkloridos jellegűek. A Tiszakécske melletti Kerekdomb kútja ásványvíz jellegű.

A felszíni vizek kihasználtsága 1984-ben meghaladta a 80%-ot, a felszín alattié pedig a 20%-ot. A kutak terhelése is elérte a 60%-ot.

Növényzet. A Duna – Tisza közti flórajárásba (Praematricum) sorolódó kistáj elterjedtebb potenciális erdőtársulásai a pusztai tölgyesek, a gyöngyvirágos tölgyesek, a sziki tölgyesek, valamint a tatárjuharos tölgyesek. Jellemzőbb bennszülött lágyszárú fajok a homoki kikerics, a medvetalp, a homoki vértő, a kései szegfű, az őszirózsa, az árvalányhaj.

Az erdőgazdaságilag hasznosított területeket zömében fiatal és középkorú keménylombos- és fenyőerdők fedik. Az összes erdő átlagos évi folyónövedéke sok év átlagában 3,0m³/ha alatt van.

A mezőgazdaságilag hasznosított területek jellemzőbb kultúrái: az őszi árpa, a kukorica, a silókukorica, a lucerna, és a takarmányrépa.

Talajok. A kistáj 12 talajtípusából a futó-, a humuszos homoktalajok, a barnaföldek, a csernozjom jellegű homoktalajok, a réti talajok többsége, vagyis a homokon képződött talajok az összterület kb. 80%-át teszik ki.

A futóhomokok a kistáj D-i nyúlványában fordulnak elő nagyobb kiterjedésben.

A gyenge termékenységű (VIII.) humuszos talajok a táj legkiterjedtebb (40%) talajtípusa.

A homokon kialakult barnaföldek gyenge termékenységűek, főként erdővel borítottak.

A néhány kisebb foltban előforduló csernozjom jellegű homoktalajok területei részaránya jelentéktelen.

A réti talajok területi kiterjedése 21%, a löszös alapkőzeten kialakult változataiké <5%. Termékenységük szerint a VI. talajminőségi kategóriába tartoznak, míg a homokon kialakult változataik a VII-be.

A lápos réti talajok területi kiterjedése csupán 2%.

A löszös alapkőzeten kialakult réti csernozjomok a táj legtermékenyebb talajai (IV.) , de területi kiterjedésük csupán 4%, a mélyben sós változataiké közel azonos (5%) termékenységük – mechanikai összetételüktől függően – V. vagy VI. A löszös alapkőzeten képződött szikes talajok együttesen 8%-ot tesznek ki. A szoloncsák – szolonyecék részaránya 2%, a réti szolonyecéké 3%. A sztyepesedő réti szolonyecék 1%-ot, a szolonyeces réti talajok 2%-ot tesznek ki, termékenységük igen gyenge. Főként szikes rétekkel borított, természetvédelemre érdemes területek.

Sajátos táji adottságok

A kistáj közúton többnyire jól megközelíthető. Jelentősebb települései kultúrtörténeti emlékekben bővelkednek. A kistájban jelentős rekreációs infrastruktúra még nem fejlődött ki. Tájtípológiai összegzés. Éghajlatilag átmenet a mérsékelt meleg és meleg, száraz jelleg között, kifejezetten erős vízhiánnyal.

A felszín tagoló szélesebb völgyek laposai homokos, iszapos üledékekkel kitöltött ártéri síkok, jobbára réti, kisebb részben réti öntés és lápos réti talajokkal. Ezeken sok a rét és legelő, még több az ártéri ligeterdő.

A kistáj túlnyomó részét azonban futóhomokos hordalékkúp – síkság jellegének megfelelően kötött homokos, mozaikosan homokpusztaréttel, nyáras – borókás és homoki tölgyeserdőkkel tagolt kultursztyep jellemzi.

A talajtakaró leginkább humuszos homok, ami kisebb foltokban futóhomokos és csernozjomos homoktalajokkal váltakozik. Ahol a lösz is jelen van, kevés réti csernozjomot és mélyben sós réti csernozjomot is találunk. A szántó a homokos térszínnek csak alig a felét foglalja el, de sok a gyümölcsös, szőlő és az erdő, ami részben maradvány, részben telepített jellegű. A futóhomokos felszínek homokpusztarétszerűi mint rét – legelő hasznosulnak. A völgyekben és buckavonulatok közeiben sztyepesedő réti szolonyeceteket és szolonyeces réti talajokat is találunk, melyek ugyancsak rétek és legelők.

(forrás: Magyarország Kistájainak Katasztere)

1.2. A településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Törtel község jelenleg hatályos településfejlesztési dokumentuma Törtel község településfejlesztési koncepciója. A településfejlesztési koncepció a településrendezési eszközök részeként készült és a 60/2013. (IX.12.) Képviselő - testületi határozattal lett jóváhagyva. A településfejlesztési koncepciót a Kiszelovics és Társa Kft (Kiszelovics Ildikó vezető településtervező) készítette.

SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
- Kecskemét, Cegléd, Szolnok közelsége - Természeti, tájképi értékek - Jó közlekedéshálózati helyzet - Kedvező természeti adottságok - Működő állattartó telepek - Állattenyésztési hagyományok - Mezőgazdasághoz kapcsolódó működő vállalkozások - Kihaszínlatlan munkaerő piaci tartalék - Meglévő intézményhálózat - Mezőgazdasági termelés, szolgáltatás - Kultúrületi tanyagazdaságok - Csekély levegőszennyezés - Érintetlen állatvilág - Meglévő tanösvény - Értékes régészeti leletek - Meglévő, működő tanyaszínház - Fejlődő és korszerűsödő infrastruktúra - Meglévő, lefajtott termál kutak, szénsav kutak - Erős identitástudat - Hagyományokkal rendelkező színjátszás - Termárvíz kincs - Tervezett M8 autópálya települést érintő szakasza - Meglévő horgásztó	- gyenge tökevonzó képesség - kis számú termelőüzem - foglalkoztatottak kis száma - munkahelyek hiánya - hiányos kereskedelmi ellátás - gyenge vállalkozói aktivitás - szolgáltató szektor részleges hiánya - magas munkanélküliség - alacsonyan képzett munkaerő - etnikai összetétel - romló közbiztonság - demográfiai összetétel - korlátozott szórakozási lehetőségek - helyi vállalkozók tőkehiánya - szociális és gazdasági problémák

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Lehetőségek	Veszélyek
- Kulturális értékek felerősödése - Állattartás további fejlesztése, korszerűsítése - Táj, természeti környezetre alapozott idegenforgalmi fejlesztés - Állatvilág természetes környezetének megőrzése, bemutatása - Tanyai vendéglátás fejlesztése - Rekreációs, idegenforgalmi terület kialakítása - Horgászto fejlesztése - Termálvíz gazdasági hasznosítása - Gazdasági fejlesztések az M8 autópálya nyomvonalához közel - Környező nagyobb ipari üzemek beszállító vállalkozásainak letelepedése - településközpont fejlesztése - intézmények fejlesztése, integrálása - Millenáris park továbbfejlesztése - hagyományos kisipar „újjaélesztése” - gazdasági terület fejlesztése - kisvállalkozások számára terület kialakítása - biogazdálkodás fejlesztése - bioenergia hasznosítás - gazdasági fejlesztés - Növekvő pályázati lehetőségek - Pályázati források turizmusfejlesztéshez (regionális, ágazati) - A hagyományteremtő turisztikai és gasztronómiai rendezvények - Kulturális, művészeti, színművészeti alkotótábor létrehozása - Tanyaszínház fejlesztése - együttműködés a közös célok megvalósításában - turisztikai centrum erősítése a térségben - kerékpáros és lovasturizmus megteremtése - lovaskocsi turizmus	- Kiszámíthatatlan politikai, gazdasági, környezeti hatások - Világgazdasági válság elhúzódó hatása - A helyi mezőgazdaságot és állattenyésztést gyengíti az EU mezőgazdasági politikája - támogatási források beszűkülése - elvándorlás a településről - születések számának visszaesése - nagyobb települések vásárló és munkaerő elszívása - Az esélyegyenlőség feltételei romlanak, és növekszik a társadalmilag leszakadó rétegek aránya - Turisztikai fejlesztések elmaradása - Előregedő lakosság - Közlekedési infrastruktúra fejlesztés elhúzódik

A jövőkép elemei:

⇒ A település tekintetében:

A települési környezet megújulása, minőségi fejlődése. Cél a meglévő épített és természeti értékek megőrzése, a közterületek felújítása, az intézményhálózat korszerűsítése, településközpont rehabilitációja.

A település célkitűzése az intézményhálózat korszerűsítése és gazdaságos átalakítása, összevonása. Középtávú cél a településen a szociálpolitikai rendszerrel összefüggésben bölcsőde létesítése. A település központi részén egységes zöldfelületi rendszer kialakítása és fenntartása, a mélyfekvésű belterületi részen jóléti tó és park, játszótér kialakítása.

A meglévő intézményhálózat felújítása, korszerűsítése.

A belterületi kerékpárút és gyalogos közlekedési terület kialakítása.

A meglévő településképhez igazodva megvalósulnak mindazon elemek, melyek elengedhetetlenek a minőségi változáshoz.

⇒ Turizmus tekintetében:

A meglévő környezeti adottságokra, a régészeti leletekre, a termálvízre alapozott turisztikai fejlesztéssel sokszínű idegenforgalmi kínálat kialakítása. A természetvédelem elsődlegessége mellett, a természetbarát turizmus megteremtése.

A horgászturizmus népszerűsítése, a meglévő horgászto mellett újabb horgászto kialakítása.

Kerékpáros és lovasturizmus feltételeinek megteremtése.

A tanyai vendéglátás fejlesztése, a „kamra – túra” létrehozása, népszerűsítése, a falusi vendégasztal bővítése, továbbá szálláshellyel történő kiegészítése.

Öko- és agroturizmus feltételeinek megteremtése.

A meglévő tanösvény újabb állomásokkal történő bővítése.

A nagy hagyományokkal rendelkező színjátszás népszerűsítése, a tanyaszínház állandó működtetése.

Alkotótáborok, színművészeti táborok létrehozása. A tanyasi iskola korhű berendezése és iskolásoknak „tanyai – iskola” mozgalom szervezése.

A termálvízre alapozott fürdőhely kialakítása, továbbá szálláshelyek létesítése.

Régészeti bemutatópark létrehozása, az Árpádkori templomrom bemutatása, a meglévő kunhalmok helyi védelme és kerékpárutakkal történő összekapcsolása.

Tematikus túraútvonal létrehozása.

Hagyományteremtő fesztiválok, rendezvények további rendezvényekkel történő kiegészítése, ezek turisztikai marketingje.

A turisztikai kínálat színesebbé tétele a lovasturizmussal (pl.: lovagoltatás, lovasiskola), és a kerékpáros turizmus alapjainak megteremtésével.

A tanyai vendéglátás kiegészítése kézműves foglalkozásokkal, kismesterségek bemutatásával, népi gyermekjátékokkal és egyéb rendezvényekkel, melyek színesíthetik a turisztikai kínálatot.

Ugyancsak a turisztikai kínálatot növelheti helytörténeti állandó kiállítás bővítése esetlegesen tájházzal, mely bemutatósi lehetőséget biztosít a település régmúltjával kapcsolatos tárgyaknak.

A települési turizmust célszerű összekapcsolni a térségi turizmussal.

⇒ Intézmények tekintetében:

A legfontosabb célkitűzés a meglévő intézmények gazdaságos fenntartása, összevonása, korszerűsítése, akadálymentesítése.

Az óvoda épületeinek korszerűsítése.

Az óvoda és iskola tárgyi feltételeinek és eszközállományának fejlesztése.

Bölcsőde létesítése és működtetése.

A településen a meglévő kereskedelmi egységek mellett, új kereskedelmi – vendéglátó egységek, üzletek létesítése, kiskereskedelem fejlesztése, támogatása.

Lehetőség szerint részt kell venni a „Sport a kistelepüléseken program”-ban, melynek célja a vidék sportjának fejlesztése, esélyegyenlőség biztosítása az alacsony költségvetéssel gazdálkodó kistelepüléseken élőknek.

⇒ Ipar tekintetében:

A település célkitűzése a munkahelyteremtés támogatása, melynek mozgatórugója a gazdasági fejlesztés. A település bel- és külterületén több helyen kisebb és nagyobb vállalkozások számára gazdasági terület kijelölése, a meglévő vállalkozások fejlesztésének helybiztosítása mellett.

A csökkent munkaképességűeket foglalkoztató, rehabilitációs munkahelyek megteremtésének támogatása.

A külterületen megvalósuló M8 autópálya révén a település megközelíthetőségére és a környékbeli nagy ipari vállalkozásokra alapozott kiszolgáló gazdasági vállalkozások jöhetnek létre.

Az M8 autópálya csomópontjának közelében ipari és kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek kijelölése letelepülő üzemek, vállalkozások számára. Az M8 autópálya csomópontja közelében logisztikai terület létrehozása.

A termálvíz-hő gazdasági hasznosítása, kiserőmű létesítése, a termálvíz melegházi növénytermesztésben történő hasznosítása.

A meglévő szénsavkútra alapozott szénsavüzem és ásványvíz palackozó létrehozása.

A meglévő mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdasági területek bővítése, takarmánytárolás, raktározás céljából.

Vágópont létesítése.

⇒ Mezőgazdaság-tájgazdálkodás tekintetében:

A külterületen lévő mezőgazdasági szántó területeken települési hagyományoknak megfelelő szántóföldi növénykultúrák termesztése.

Előtérbe kerülnek a hagyományos termelési, gazdálkodási módok kihasználva a környezet adta lehetőségeket.

A gyógynövények gyűjtése, piaci előkészítése.

Kis- és középgazdálkodók szerepvállalása a mezőgazdasági termelésben.

A kis- és középgazdálkodók hagyományos állattartásának ösztönzése, továbbá a helyi termékfeldolgozás (hús- és sajtkészítmények) feltételrendszerének megteremtése.

Cél az állattartó telepek további üzemeltetése, a nagyüzemi állattartás hagyományainak megtartása, az állattartás korszerű technológiával történő fejlesztése, valamint a meglévő biogazdálkodás továbbfejlesztése.

A mezőgazdasági terménytárolás feltételeinek biztosítása a település külterületén.

Az állattenyésztéshez kapcsolódó beruházások, kiszolgáló létesítmények építésének támogatása.

⇒ Természetvédelem és környezetvédelem tekintetében:

A fenntartható fejlődés figyelembevételével a település kiemelkedő természeti, táji kincseinek bemutatása azok hasznosítása.

A környezettudatos fejlesztések eredményeként a táji környezetre alapozott turizmus és idegenforgalom megerősödik.

⇒ Infrastrukturális fejlesztés tekintetében:

Törtel település szempontjából a legjelentősebb infrastrukturális változás az M8 autópálya – mely kiemelt kormányzati beruházás - megvalósítása.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Kerékpárúthálózat kül- és belterületi szakaszának kialakítása és turisztikai kerékpárút kijelölése.

A belterületen a gyalogos közlekedés területeinek fejlesztése.

A vízminőségjavító program révén a vízmű és vízhálózat korszerűsítése.

Belvízelvezetés, belvízrendezés megoldása.

A belterületi út- és járdahálózat felújítása, fejlesztése minőségi fejlődést eredményez. A külterületi főfeltárási utak rendszerének kijelölése a mezőgazdasági termelés miatt kulcsfontosságú.

A természetbarát turizmus megteremtése érdekében kerékpárút hálózat kiépítése.

Településfejlesztési stratégiai program

1. Prioritás: gazdaságfejlesztés

Törtel település fő kitörési pontja a tervezett M8 autópálya megépülése és a település igazgatási területén tervezett csomópont révén a településen gazdasági vállalkozások jöhetnek létre, melyek a környékbeli nagy gyárak beszállítói lehetnek.

A gazdasági fejlesztésen belül logisztikai terület kijelölése, mely az autópálya közelségére alapozva raktározási elosztási funkciókat láthat el.

A meglévő termálvíz kincsre alapozva a termálhő hasznosítása, létesítendő kiserőművel, továbbá a termálhő fűtési hasznosítása meglegházak és intézmények fűtése révén.

A szénsavkút környezetében szénsavgyár és ásványvíz palackozó üzem létesítése.

A meglévő vállalkozások számára a fejlődési lehetőség biztosítása célszerű.

A gazdaságfejlesztésen belül kiemelt fontosságú a hagyományokkal rendelkező és jelenleg is működő korszerű állattartó telepek további fejlesztése, a bioenergia felhasználásának megteremtésével. A külterületen korszerű vágópont létesítése. A mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó terménytároló, feldolgozó létesítmények korszerűsítése, építése.

A mezőgazdasági termőterületek hagyományos növényi kultúrái termesztésének megőrzése és a biogazdálkodás előtérbe helyezése.

Korszerű, megújuló- és jövőbeni energiaforrások hasznosításának lehetősége, napkollektor-park létesítése.

A belterületen a csökkent munkaképességűeket foglalkoztató vállalkozások lehetőséget adnának rehabilitációs munkahelyek létesítésére.

Az ipari, gazdasági területek kijelölése hatására, megélénkülő gazdasági tevékenység várható, amely mind a foglalkoztatás növelését, mind a település eltartó képességének növelését eredményezheti.

Elérendő fejlesztési célok, feladatok:

⇒ Külterületen a megvalósuló M8 autópálya csomópontja közelében ipari termelés, továbbá logisztika számára gazdasági terület kijelölése.

⇒ A külterületen a termálvízre alapozott termálhő- hasznosítás (melegház, erőmű stb.) megvalósítása.

⇒ A külterületen a szénsavkút közelében szénsavgyár és ásványvíz palackozó megvalósítása.

- ⇒ A belterületen kisebb vállalkozások, csökkent munkaképességűeket foglalkoztató üzemek, környezetbarát tevékenység számára terület biztosítása
- ⇒ A kül- és belterületen környezetét nem zavaró gazdasági célú tevékenységek számára terület kialakítása
- ⇒ Külföldi területen állattartó telepek építése, fejlesztése, vágópont kijelölése
- ⇒ Külföldi területen terménytárolás, mezőgazdasági termékfeldolgozás céljára terület kijelölése

2. prioritás: Turizmusfejlesztés

A tanyai vendéglátásra, a történelmi múltra, a természeti értékekre és a termálvízre alapozott turizmus fejlesztése és további turisztikai attrakciókkal történő bővítése.

Az országban szinte egyedülálló tanyai turizmus további fejlesztése, a tanyai vendéglátás szálláshellyel történő bővítése, a meglévő tanösvény újabb állomásokkal történő kiegészítése.

Ezen terület alkalmas lehet gyermekek számára természetbarát táborozóhely kialakítása, nomád tábor létrehozása, a tanyai életforma bemutatására.

A természeti környezet bemutatására alapozott tábor megteremtése.

Az egykori tanyasi iskola alkalmas lehet egy „tanyaiskola” mozgalom beindításának, mely a tanyai iskolát korhűen berendezi és ezen körülmények között tölthetnek napokat itt a gyerekek, akik az egykori tanyasi iskolai életet feleleveníthetik.

A turisztikai kínálatot tovább színesítheti a lovasturizmus feltételeinek megteremtése, lovaspálya kialakítása és a kerékpáros turizmus alapjainak megvalósítása.

Horgász- turizmus fejlesztése a meglévő horgásztóra alapozva, további horgásztavak létrehozásával.

A külterületen lévő tanyaszínház népszerűsítése és színdarabok előadása, színjátszó táborok szervezése.

Az érintetlen területekre, táji különlegességekre és természetközeli állapotú tájakra épülő ökoturizmus, természetjáró és kerékpáros turizmus megteremtése is hozzájárul a turisztikai kínálat színesítéséhez.

A külterületi számos régészeti leletre alapozva archeopark létrehozása, továbbá a románkori templom visszaépítése.

A kunhalmok helyi védelme az országos védelmen túl, továbbá kerékpáros túraútvonalon történő bemutatásuk.

A belterületen a településközpontban jóléti tó létrehozása a mélyenfekvő területen, továbbá a tó partján játszótér és gondozott sétány kialakítása.

A turizmusban rejlő kiaknázatlan lehetőségek, társadalmi-gazdasági felemelkedéshez vezetnek. A településen célszerű a sokrétű és változatos turisztikai kínálat miatt turisztikai koncepció kidolgozása, mely kapcsolódna a térségi turisztikai programhoz. A turisztikai termékek szervesen kapcsolódhatnak a térség idegenforgalmához, egyúttal építhetnének a közeli települések turisztikai kínálatára.

A különböző kulturális és hagyományteremtő rendezvények, rendezvénysorozatok összehangolása.

Elérendő fejlesztési célok, feladatok:

- ⇒ Ökoturizmus fejlesztése
- ⇒ Tanyai turizmus fejlesztése
- ⇒ Szálláshelyek kialakítása
- ⇒ Horgászturizmus fejlesztése
- ⇒ Lovasturizmus megteremtése, lovaspálya építése
- ⇒ Régészeti bemutatópark létrehozása
- ⇒ Árpádkori templomrom újjáépítése, bemutatása
- ⇒ Tematikus túraútvonal létrehozása, meglévő tanösvény bekapcsolása
- ⇒ Kerékpáros turizmus alapjainak megteremtése
- ⇒ Kunhalmok bemutatása
- ⇒ Új települési közpark, jóléti tó és játszótér kialakítása
- ⇒ Színházi hagyományok megőrzése, fejlesztése
- ⇒ Színházi tábor létrehozása
- ⇒ Tanyai iskola mozgalom elindítása
- ⇒ Hagyományörző együttesek, csoportok szervezése, ehhez kapcsolódó rendezvények lebonyolítása.
- ⇒ Kiállítások, kulturális rendezvénysorozatok, ökoturizmus, továbbá gasztronómiai rendezvények szervezése.
- ⇒ Turisztikai marketing tevékenység
- ⇒ A természetbarát turizmus kiszolgáló létesítményeinek létrehozása.
- ⇒ A településről további ismertető anyag, honlap készítése, folyamatos frissítése

3. prioritás: Humán erőforrások fejlesztése

Törtel fejlődésének, az itt élő népesség jövőjének záloga az oktatás színvonalának emelése, a felnövekvő generáció iskolai végzettségi szintjének javítása.

Fontos cél az oktatás színvonalának emelésén túl a rászoruló, hátrányos helyzetű fiatalok továbbtanulásának támogatása, továbbá a tehetséggondozás feltételeinek megteremtése.

A jól képzett korszerű ismeretekkel rendelkező fiatalok nagyobb eséllyel kerülnek jó pozícióba a munkaerőpiacon.

A település fontos feladata helyben az oktatási intézmények tárgyi eszközeinek fejlesztése és eszközvásárlás.

Az óvoda épületének korszerűsítése, bölcsőde létrehozása.

Elérendő fejlesztési célok, feladatok:

- ⇒ Óvoda korszerűsítése
- ⇒ Iskola, óvoda tárgyi feltételeinek javítása
- ⇒ Tehetséggondozás, és hátrányos helyzetű fiatalok oktatásával kapcsolatos támogatás (ösztöndíj).
- ⇒ Nyelvi, informatikai és zenei képzés tárgyi és személyi feltételeinek erősítése.
- ⇒ Bölcsőde megvalósítása

4. prioritás: Lakóterület fejlesztése

A népességmegtartás és népességnövelés érdekében a belterületen a lakáshoz jutási támogatás feltételrendszerének kidolgozása, az eladó ingatlanok, továbbá a belterületen meglévő üres építési telkek révén.

- ⇒ Lakáshoz jutási támogatásrendszer kidolgozása
- ⇒ Belső tömbfeltárások lehetőségének megteremtése

5. prioritás: Infrastruktúra fejlesztése

A koncepció fontos elemei a közlekedéshálózat és közműrendszer fejlesztésére tett javaslatok. Ezek részben a regionális fejlesztések függvényei, részben a helyi erők mozgósításával megoldható helyi feladatok.

A fejlesztés elsődleges prioritása az M8 gyorsforgalmi út megvalósulása. A település külterületét kettészelő út lehajtó csomópontja a Köröstetétleni úthoz közel valósul meg, mely környezetében gazdaságfejlesztést indukálhat. Az autópálya megvalósulásával a közlekedési lehetőségek teljesen megváltoznak.

A külterületi fődűlőút rendszer kijelölése, továbbá az autópálya mellett a külterületi feltáróutak kijelölése.

Az ivóvízminőségjavító programban történő részvétellel a településen az ivóvíz minősége lényegesen javul.

A település belterületén kerékpárút hálózat kialakítása, gyalogos közlekedési területek létrehozása valamint az intézményekhez kapcsolódva új, közterületi parkolóhelyek kialakítása.

A település lakóútjainak és járdáinak felújítása is fontos célja a településnek.

A turisztikai fejlesztéshez is kapcsolódóan kerékpárút kiépítése.

Elérendő célok, feladatok:

- ⇒ M8 gyorsforgalmi út megépítése
- ⇒ Ivóvízminőség javító programban való részvétel
- ⇒ Külterületi fődűlőút hálózat megvalósítása
- ⇒ Utak, járdák felújítása
- ⇒ Belterületi járdák építése
- ⇒ Gyűjtőútrendszer fejlesztése
- ⇒ Parkolók kialakítása
- ⇒ Kerékpárút építése

6. prioritás: A települési környezet értéknövelése

A település fontos feladata a település értékeinek megőrzése, értékörző felújítása.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Az egyedileg megjelenő intézményeknél, lakóházaknál kiemelt figyelmet érdemel, hogy a védettség egyszerre jelentse a fennmaradás lehetőségét, és egyben a korszerűsítés, továbbépítés lehetőségét is, ezért fontos, hogy az önkormányzat rendeletet alkosson a helyi épített és természeti értékek védelmére.

A történetiséghez méltó védelmet biztosítani az emlékhelyeknek.

A teljes közigazgatási területre kiterjedő művi és természeti értékvizsgálatra alapozva, egyben támogatási rendszer kidolgozásával segíteni kell az értékek fennmaradását, megtartását.

A helyi értékvédelmi rendelet célja, hogy biztosítsa a település területén a kulturális örökség-, táji, természeti, építészeti, történelmi, képzőművészeti, iparművészeti, ipartörténeti, régészeti értékeinek megőrzését, hosszú távú fennmaradását, ennek érdekében korlátozásokat vezessen be és közforrásokon alapuló támogatást biztosítson.

A rendelet keretein belül meg kell teremteni egy pályázati feltételek alapján működő támogatási rendszert, mely ösztönözné a települési értékek megőrzését és melynek forrását – az önkormányzat forrásainak függvényében – az éves költségvetés tartalmazná.

Kiemelendő cél a településközpont szebbé, esztétikusabbá tétele.

A település prognosztizált fejlődéséhez elengedhetetlenül fontos a hagyományos értékeket megtartó, ugyanakkor korszerű településközpont tervezése.

A jövőkép elengedhetetlen része egy rendezett településközpont.

A települési környezet értéknövelésébe a belterületi zöldfelületi rendszer kialakítása, új közpark és jóléti tó létrehozása és a közterületek, közparkok használatának szabályozása is belefoglaltatik.

A településközpont megújításánál az összehangolt felújításra, központformálásra kell törekedni.

Elérendő célok, feladatok:

- ⇒ Helyi értékvédelmi vizsgálat
- ⇒ Helyi értékvédelmi rendelet megalkotása
- ⇒ Értékvédelmi támogatási keret létrehozása
- ⇒ Régészeti területek védelme
- ⇒ Kunhalmok védelme
- ⇒ Településközpont vonzóvá tétele
- ⇒ Településkép formálása építészeti térformálás és zöldterületi térkapcsolat eszközeivel
- ⇒ Zöldterületek megújítása
- ⇒ Új közpark, jóléti tó és játszótér létesítése
- ⇒ Egységes zöldfelületi rendszer létrehozása

7. Prioritás: Mezőgazdaság, tájgazdálkodás, természetvédelem, környezetvédelem

Az európai uniós elvárásoknak megfelelően a külterületen szorgalmazni kell a biogazdálkodást, a fenntartható gazdálkodás keretén belül.

A külterületi kis- és közepes mezőgazdasági gazdálkodók összehangolt gazdálkodása a talaj termőképességének legoptimálisabb használata érdekében.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A nagyüzemi állattartás korszerű, EU előírásoknak megfelelő technológiai fejlesztése elérendő cél.

Szorgalmazni kell a meglévő állattartó telepek fenntartását, megőrzését, korszerűsítését, bővítését, új állattartó telep létesítését.

Előtérbe kell helyezni a bioenergia felhasználást.

Elsődleges szempont a rendelkezésre álló táji-természeti értékekkel való célszerű gazdálkodást.

A koncepció célja a környezeti-ökológiai egyensúly arányos biztosítása a területfejlesztéssel.

Kiemelten kell kezelni a természeti és természetközeli területek élővilágának (növény és állatvilág) fennmaradását. A természeti, táji értékek megőrzését és idegenforgalmi turisztikai hasznosításukat előtérbe kell helyezni. Különös figyelemmel kell lenni a település már meglévő, kihasználatlan értékeire, területi adottságaira.

A hagyományokkal bíró kertgazdálkodást támogatni, a szőlő- és gyümölcsstermesztést visszaállítani.

Elérendő célok, feladatok:

- ⇒ A hagyományokkal rendelkező mezőgazdasági termelés további fenntartása
- ⇒ Fenntartható fejlődés megteremtése
- ⇒ Mezőgazdasági terménytárolás és feldolgozás lehetőségének megteremtése
- ⇒ Állattartó telepek előírásoknak megfelelő felújítása, újabb állattartó telepek létesítése
- ⇒ A biogazdálkodás szorgalmazása
- ⇒ A külterület összehangolt művelése, vetésszerkezetének optimalizálása
- ⇒ A természeti, természetközeli állapot fenntartása, az értékek megőrzése
- ⇒ Külterületi feltárási hálózat kialakítása (dűlőutak burkolása)
- ⇒ Helyi természeti értékek védelméről szóló önkormányzati rendelet megalkotása.
- ⇒ Fásorok telepítése, utak és utcák fásítása
- ⇒ Meglévő erdőterületek fenntartása, bővítése
- ⇒ Kertgazdálkodási tevékenységet ösztönözni, támogatni

1.3. Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A magasabbrendű területrendezési tervek tervi hierarchia szempontjából az alábbiak:

- Országos Területrendezési terv.
- Megyei Területrendezési terv

A magasabbrendű tervekkel való igazodás munkarésze külön feldolgozásra kerül a településrendezési terv önálló fejezeteként.

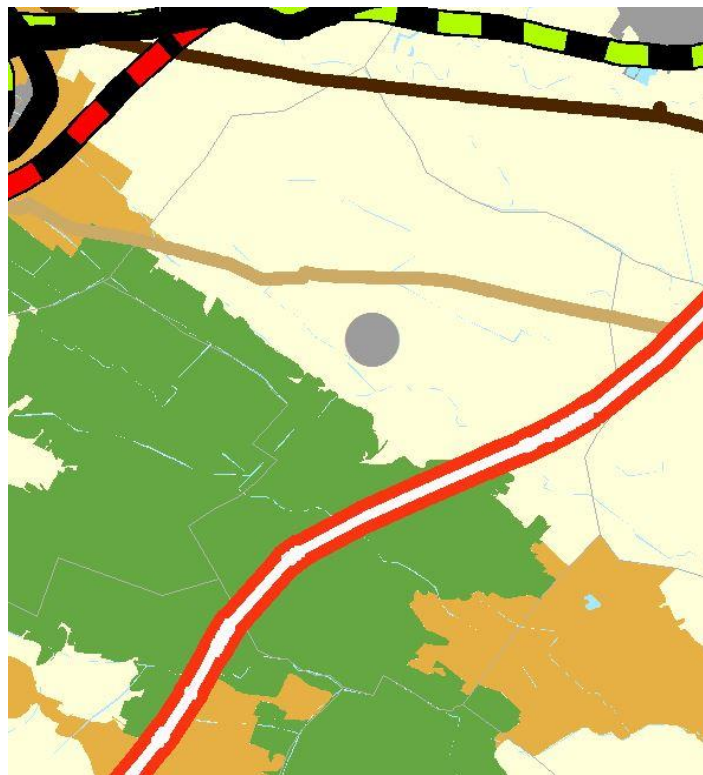
A hivatkozott területrendezési tervek térségi- és övezeti besorolásai alapján az alábbiak érintik Törtel község közigazgatási területét.

Az Országos Szerkezeti Terv település területét érintő elemeink felsorolása, bemutatása

- Az OTtT 2013. évi módosítása a település közigazgatási területét:
 - erdőgazdálkodási térség
 - mezőgazdasági térség
 - vegyes területfelhasználású térség
 - vízgazdálkodási térség
 - települési térség

kategóriába sorolja. (1. számú melléklet alapján)

1. számú melléklet

- **Országos övezetekhez való területi igazodás, megfelelés**

Törtel község közigazgatási területét **országos övezetek** közül:

- országos ökológiai hálózat
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

övezetei érintik. (2.-4 sz. melléklet szerint)

Az övezet területe a közigazgatási területet több ponton érinti.

Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény vonatkozó rendelkezése alapján:

13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.

Az övezet területe a közigazgatási terület déli részét érinti leginkább.

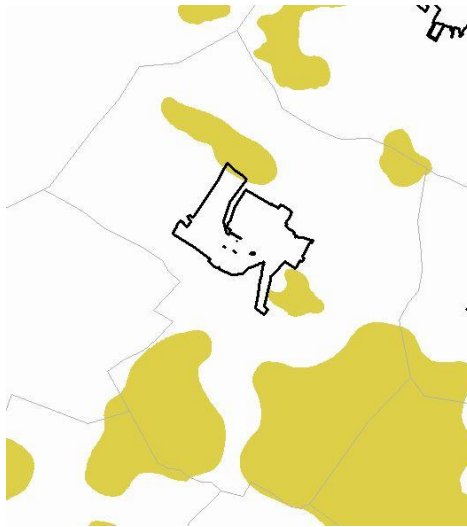
Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény vonatkozó rendelkezése alapján:

14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

4. számú melléklet

Az övezet területe a közigazgatási területet több ponton érinti.

Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény vonatkozó rendelkezése alapján:

14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

Országos jelentőségű infrastruktúra hálózatok érintettsége:

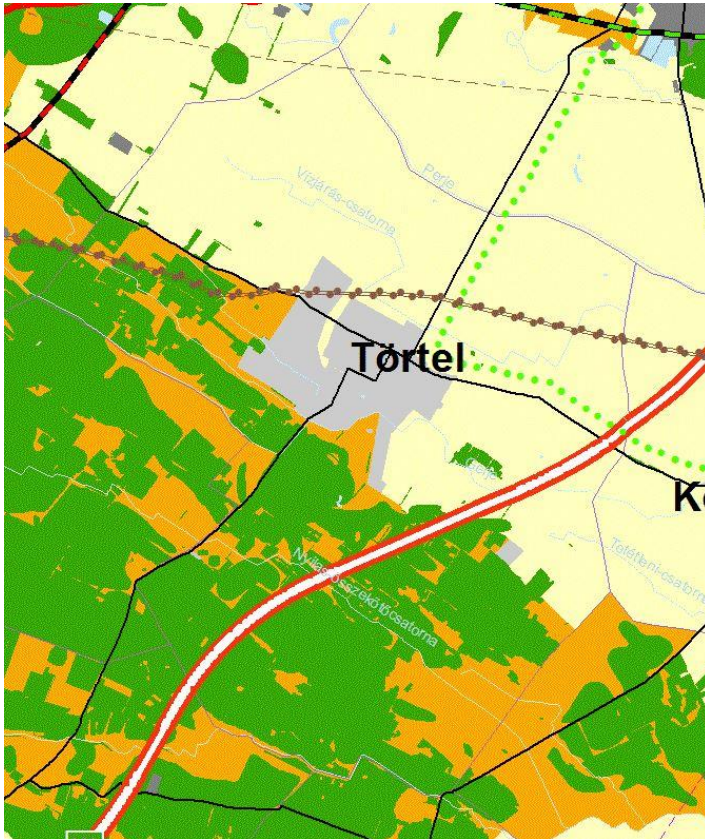
- Földgázszállító vezeték
- termékvezeték (Százhalombatta - Ócsa - Cegléd - Szajol)
- tervezett gyorsforgalmi út (M8)

A Megyei Szerkezeti Terv település területét érintő elemeink felsorolása, bemutatása

- Pest Megye hatályos Területrendezési Terve (PMTrT) a település közigazgatási területét:

- területfelhasználási kategóriába sorolja. (5. számú mellélet alapján)**

5. számú melléklet

- **Megyei Övezetekhez való területi igazodás, megfelelés**

Törtel község közigazgatási területét az alábbi **térségi övezetek** érintik:

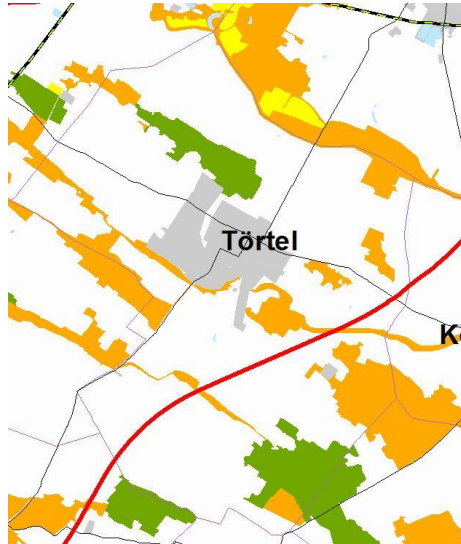
- magterület
- ökofolyosó
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
- erdőtelepítésre alkalmas terület övezete
- **térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete**
- **kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület övezete**
- rendszeresen belvízjárta területet övezete
- **szélerózióknak kitett terület övezet**

6 - 8. számú mellékletek alapján.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

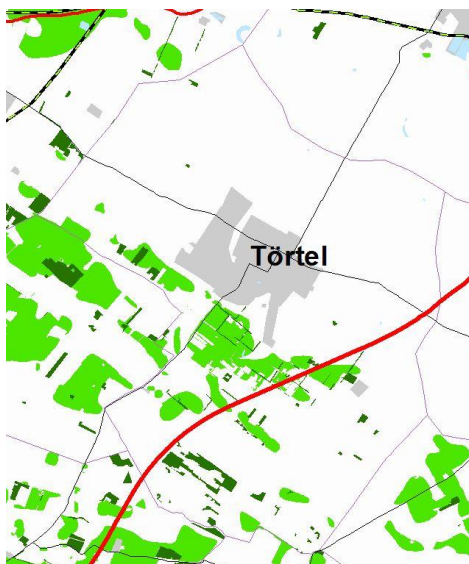
(A vastagon szedett térségi övezeteket a 2013. évi CCXXIX tv. módosítás megszüntette, így azokat a településrendezési eszközök készítésénél nem kell alkalmazni.)

6. számú melléklet

A magterület övezete (zöld színnel jelölt) a település belterületétől Ény-ra és a közigazgatási terület Dk-i részeit érinti. Az ökológiai folyosó (narancssárga színnel ábrázolt) a közigazgatási területet több ponton érinti.

7. számú melléklet

A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (sötétzöld színnel jelölt) a település közigazgatási terület D-i részeit érinti több ponton, csakúgy mint az erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (világos zöld színnel ábrázolt).

A rendszeresen belvízjárta területet övezete (kék színnel jelölt) a település közigazgatási területét több ponton érinti.

Térségi jelentőségű infrastruktúra hálózatok érintettsége:

- térségi szénhidrogén szállító vezeték (Vecsés - Hajdúszoboszló)
- szénhidrogén szállító vezeték (Százhalombatta - Tiszaújváros)
- tervezett gyorsforgalmi út (M8, Kecskemét - Szolnok)
- térségi jelentőségű mellékút
- tervezett térségi kerékpárút hálózat (Abony - Körösterétlen)

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

A község közigazgatási területével határos szomszédos települések:

- Északon, észak - nyugaton: Abony, Cegléd
- Keleten: Körösterétlen
- Dél- keleten: Jászkarajenő
- Délen: Kocsér, Nagykőrös
- Nyugaton: Nyársapát

A településsel szomszédos települések településrendezési terveinek vizsgálata:

- Abony város településrendezési terve, jóváhagyás: 2013, jóváhagyó határozat: 92/2013 (IV.25.) KT határozat, készítette: Kiszalovics és Társa Településtervező Kft. (Kiszalovics Ildikó vezető tervező), többször módosítva, utolsó módosítás 2015-ben került jóváhagyásra, készítette: Kiszalovics és Társa Településtervező Kft. (Kiszalovics Ildikó vezető tervező)

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Cegléd város településrendezési terve, jóváhagyás: 2004, 2012 tervező: Pestterv Kft., többször módosítva, utolsó módosítás 2015-ben került jóváhagyásra, tervező: Pestterv Kft. 2015-ben az Integrált Településfejlesztési Stratégiát jóváhagyták, jelenleg az új településrendezési terv készítése folyamatban van, tervező: Pestterv Kft.

A településrendezési terv három, a közigazgatási területre átnyúló régészeti lelőhelyet tüntet fel. Fenti régészeti lelőhelyek Törtel közigazgatási határát érintő területei Törtel régészeti lelőhelyek tervlapján is feltüntetésre került. A közigazgatási területen a 4609. jelű országos mellékút jelent kapcsolati pontot a települések között. Cegléd szerkezeti terve olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Köröstetétlen településrendezési terve, jóváhagyás: 2006, jóváhagyó határozat: 6/2006 (V.15.) KT határozat készítette: Pestterv Kft., Budapest, módosítva 2012-ben, jóváhagyó határozat: 41/2013 (IX.03.) KT határozat készítette: Kiszelovics Ildikó vezető tervező - egyéni vállalkozó, Szolnok

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Jászkarajenő településrendezési terve, jóváhagyás: 2005, készítette: Pestterv Kft., Budapest. Jelenleg folyamatban van az új, teljes közigazgatási területre vonatkozó településrendezési terv készítése, tervező: Pestterv Kft.

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Kocsér településrendezési terve, jóváhagyás: 2010, készítette: Építésműhely Kft., Kecskemét, jóváhagyó határozat száma: 28/2010. (VI.24.)

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Nagykőrös településrendezési terve, jóváhagyás: 2004, készítette: Építésműhely kft., Kecskemét. Többször módosították, legutóbb 2015-ben került a módosítás jóváhagyásra és jelenleg is folyamatában lévő településrendezési terv módosítás. Minden esetben az Építésműhely Kft. készítette a tervmódosítást.

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

- Nyársapát településrendezési terve, jóváhagyás: 2001, készítette: Pestterv Kft., Budapest, módosítva nem volt.

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Törtelre nem tartalmaz.

A szomszédos település rendezési tervei olyan elhatározásokat és olyan fejlesztéseket nem tartalmaznak, melyek a település területfelhasználására, fejlesztési elképzeléseire hatással lennének.

A települések közötti vonalas infrastruktúrák a közigazgatási határon átmenő elemek, melyek a kapcsolatot biztosítják.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

A település két hatályos településfejlesztési döntéssel rendelkezik, az egyikben a Képviselő-testület határozattal döntött új településrendezési terv elkészítéséről, a másikban külterületi állattartó telephez kapcsolódóan a jelenleg hatályos településrendezési terv módosításáról döntöttek.

A döntést indokolta a törvényi kötelezettség és a megváltozott fejlesztési elképzelések, a tervmódosításra vonatkozó döntést pedig indokolta a nyertes mezőgazdasági állattartó telep megvalósítására vonatkozó pályázat.

1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Törtel nem rendelkezik integrált településfejlesztési stratégiával. A településfejlesztési koncepció tartalmazza azokat a fejlesztési elképzeléseket, melyek az elmúlt időszak fejlesztési lehetőségei, irányai voltak.

A fejlesztési elképzelések egy része megvalósult, a meg nem valósult fejlesztések egy része ma már nem fejlesztési célkitűzés, míg egy része továbbra is fejlesztési cél.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A hatályos településrendezési szerződés jelen településrendezési terv készítésére vonatkozik. A településrendezési terv készítésével párhuzamosan folyó, vagy induló településrendezési tervmódosítás nincs.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. Hatályban lévő településrendezési eszközök

Törtel Község Településrendezési terve az Épített Környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (1997. évi LXXVIII. törvény) alapján 2013 -ban került jóváhagyásra. A településszerkezeti tervet 68/2013. (X.03.) számú határozattal, a helyi építési szabályzatot pedig a 12/2013. (X.03.) számú rendelettel hagyta jóvá Törtel Község Önkormányzatának Képviselőtestülete.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A településszerkezeti terv az alábbi területfelhasználási változással járó fejlesztéseket jelölte ki:

Változó besorolású (a területhasználat alapján beépítésre nem szánt) területek az alábbiak:

- általános mezőgazdasági szántó területből , különleges turisztikai terület - *nem valósult meg*

Változó besorolású (kategóriájukon belől átminősülő) területek:

- különleges szemétkerakó telep területből, védelmi célú erdőterület - *nem valósult meg*
- általános mezőgazdasági gyepterületből, különleges horgásztanya terület
- általános mezőgazdasági szántó területből, gazdasági erdőterület - *nem valósult meg*

Változó besorolású (a területhasználat alapján beépítésre szánt) területek az alábbiak:

- falusias lakóterületből, vízgazdálkodási terület (jóléti tó) - *nem valósult meg*

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Demográfia

Az 1690. évi első összeírás a kun puszták között sorolta fel.

Törtel benépesítése 1740. és 1760. között történt. 1761-ben már 50 család él Törtelen. Ezek nagyrészt a Balogh család más birtokairól jöttek ide a jobb élet reményében majorsági jobbágnak, zsellérnek. Az új település erősségét igazolja az a tény, hogy 1765-ben kápolnát szenteltek fel itt. A feljegyzés szerint ezt a kápolnát a régi templom romjaiból építették, ami igazolja, hogy itt a török idők előtt és elején népes település volt.

A betelepítés után gyorsan fejlődik, 1780. táján már falu. Az 1784-87. között végzett első népszámlálás adatai szerint a házak száma 73, a családoké 125, a lakosság száma 758 fő, a nemeseké 50, zselléreké 157, egyéb 21 fő.

1828-ban már 165 házat írtak össze. A község határáról az első részletes térképet 1780-1790. között készítette Balla Gergely nagykovácsi mérnök. Ez az akkori birtokviszonyokról és birtokosokról is tájékoztat. A terület nagy részét 10 földbirtokos uralta. A „belsőség” 32 részre /részben kertek, részben faluhely/, a külterület 63 részre volt osztva. A birtokos neve: Balogh Károly, Balogh Mária, Fejérvári József, Csörgő ..., Meskó István, Berczeli Mihály, Vida István, Márton Károly, Luka Imre és Tihanyi.

A lakosság száma 1831-ben elérte az 1573 főt. Ebben az évben a pestis járvány a községet is sújtotta.

A szabadságharc utáni évtizedekről alig van adatunk. Az 1858. és 1861. évi egyházközségi jelentésekből tudjuk, hogy a lakosság száma 1660, illetőleg 2100 fő volt. A község újratelepítésétől eltelt 120 év alatt a lakosság száma megháromszorozódott.

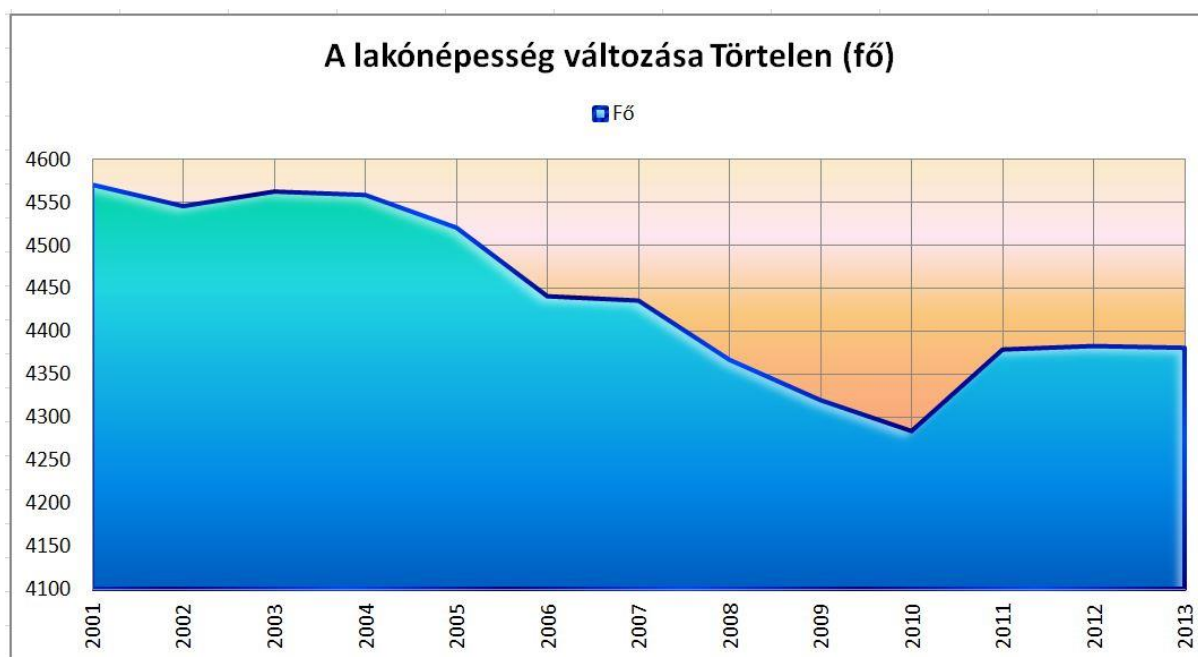
Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A község gyors fejlődését mutatják a népszámlálások adatai. A lakosság száma egyik népszámlálástól a másikig jelentősen gyarapodott. A legmagasabb létszámot az 1960. évi mutatta ki. Ettől kezdve fokozatos és jelentős számú a csökkenés. Az alábbi kimutatás az 1941. és 1949. közötti szakaszban is csökkenést mutat. Ennek oka a II. világháborús veszteségek s a háborút követő években a lakosság egy részének az iparba való átáramlása, s városokba való költözködés. 1960-tól a születések számának Törtelre is kiható csökkenése s a további elvándorlás okozta a lakosság számának szembetűnő csökkenését. A mélypont 1965.-ben volt, azóta némi emelkedés mutatható ki. A Központ Statisztikai Hivatal adatai alapján a lakosság számának alakulását a következő táblázat mutatja ki:

1787. évben	753 fő	1920. évben	4.853 fő
1835. évben	1.573 fő	1930. évben	5.299 fő
1869. évben	2.479 fő	1941. évben	5.295 fő
1880. évben	2.908 fő	1949. évben	4.854 fő
1890. évben	3.569 fő	1960. évben	5.532 fő
1900. évben	3.987 fő	1965. évben	5.002 fő
1910. évben	4.324 fő	1970. évben	5.052 fő

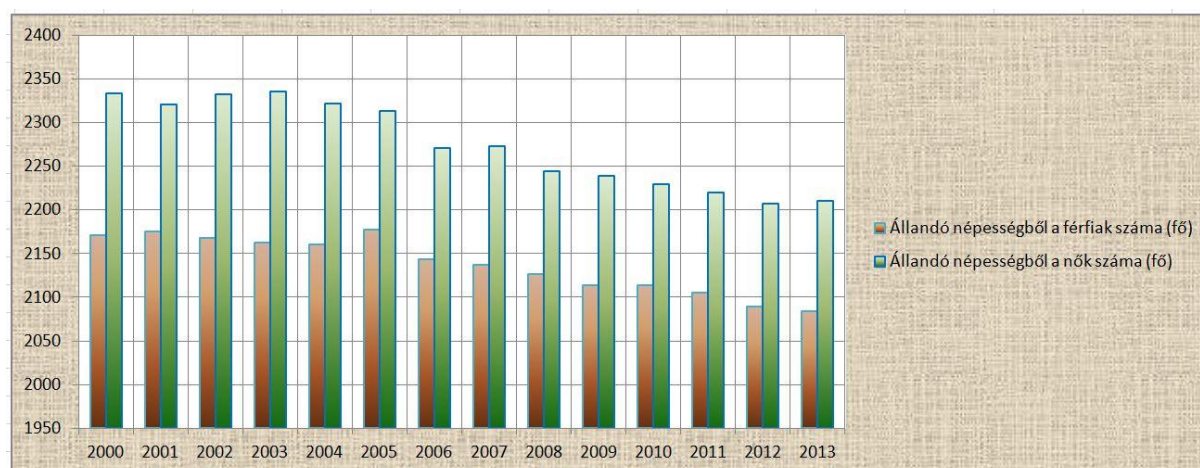
Törtel népességszáma (forrás: TEIR)

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lakó-népesség	-	4571	4546	4563	4559	4521	4441	4436	4367	4320	4284	4379	4383	4381
Állandó népesség	4504	4496	4500	4499	4482	4490	4414	4410	4370	4353	4343	4325	4296	4294
Állandó népesség férfiak	2171	2175	2168	2163	2160	2177	2143	2137	2126	2114	2114	2105	2089	2084
Állandó népesség nők	2333	2321	2332	2336	2322	2313	2271	2273	2244	2239	2229	2220	2207	2210

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

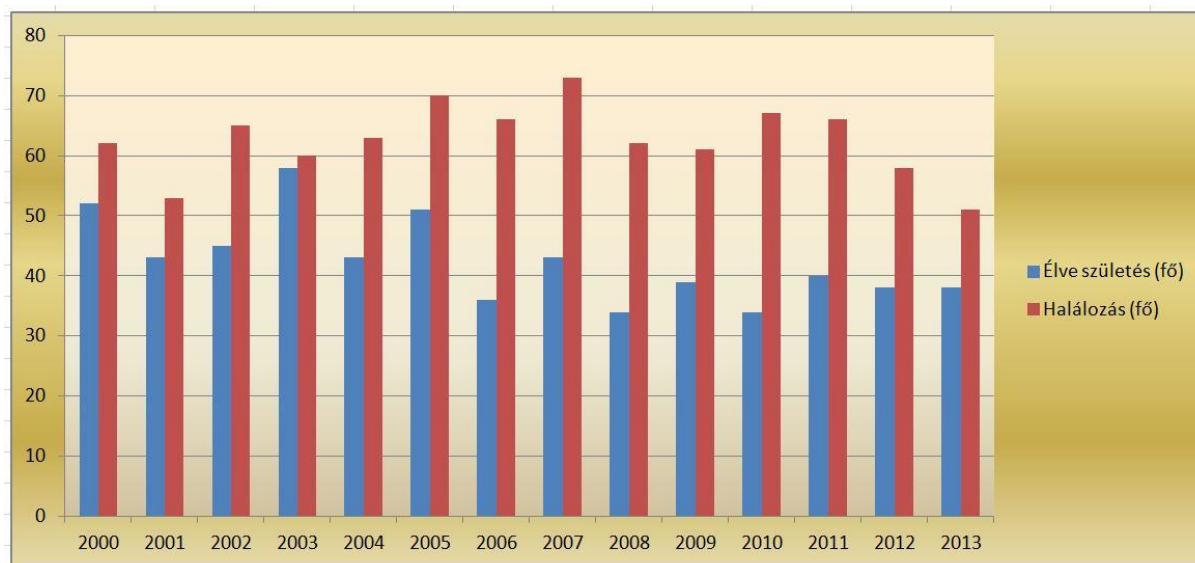
A település lakónépesség számánál 2001- 2010 között csökkenés figyelhető meg, míg 2010-től emelkedő, majd stagnáló népességszámot regisztráltak.

Az élveszületések és halálozások aránya (forrás: TEIR)

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Élve- születés	52	43	45	58	43	51	36	43	34	39	34	40	38	38
Halálozás	62	53	65	60	63	70	66	73	62	61	67	66	58	51

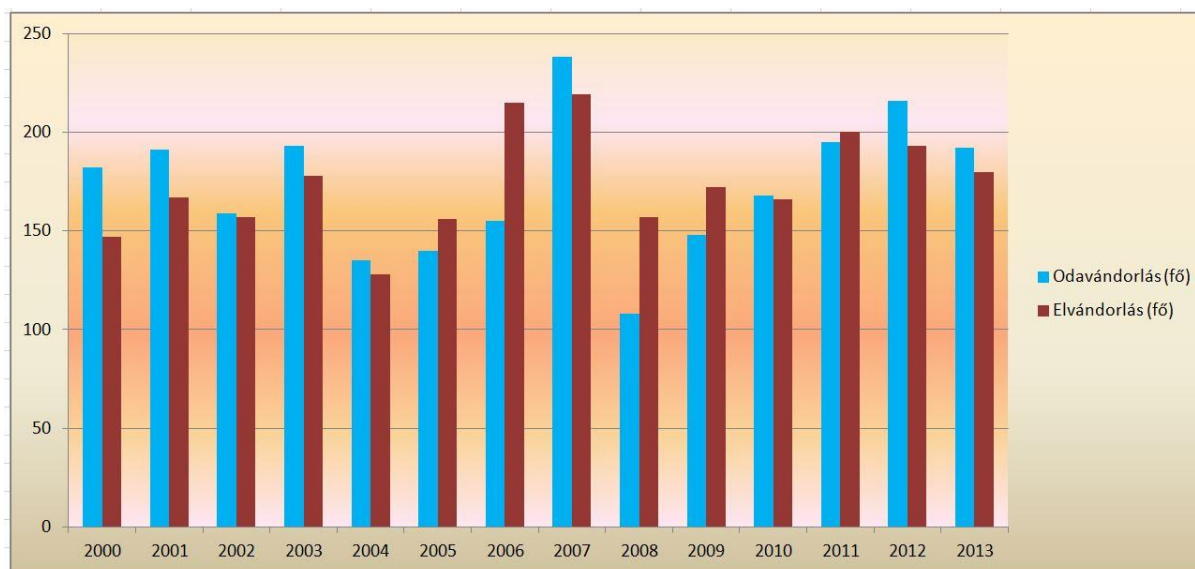
Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A településen az elmúlt 13 évben a halálozás száma meghaladta az élve születés számát, amely a település előregedő korszerkezetét mutatja. 2010-től a népességszám emelkedés illetve stagnálás a bevándorlással magyarázható.

Nép-vándorlás (forrás: TEIR)

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Oda vándorlás	182	191	159	193	135	140	155	238	108	148	168	195	216	192
Elvándorlás	147	167	157	178	128	156	215	219	157	172	166	200	193	180

Foglalkoztatás, munkanélküliség

A település aktív foglalkoztatottainak egy része a közeli települések ipari üzemében (Nagykőrös, Kecskemét, Cegléd, Szolnok), egy része a szolgáltatásban dolgozik. A helyben

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

dolgozók nagy részének foglalkoztatója az önkormányzat. A mezőgazdaságon belül jellemzően az állattenyésztésben és a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó szektorban dolgoznak. A mezőgazdaságban dolgozók egy része őstermelőként tevékenykedik.

Jelentős a munkakeresők száma, mely jellemzően a nyári időszakban a mezőgazdasági időnymunkák miatt és az építőipar viszonylagos szezonális jellege miatt alacsonyabb arányú, míg a téli időszakban magasabb a számuk.

Nagyobb foglalkoztatók a településen:

- **Praktika Kft**
Székhely: Cegléd, Rákóczi út 43.
Telephely: Törtel, Nyilas dűlő 0277/11
Fő tevékenység: Gabona kis- és nagykereskedelem
Foglalkoztatottak száma: 19 fő
- **Dél – Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt**
Székhely: Cegléd, Bede 57
Telephely: Törtel, Ságvári telep
Fő tevékenység: Állattenyésztés
Foglalkoztatottak száma: 32 fő
- **COOP Star Kereskedelmi Zrt**
Székhely: Jászberény, Ady E. út 22.
Telephely: Törtel, Kossuth L. út 2.
Fő tevékenység: kereskedelem
Foglalkoztatottak száma: 9 fő
- **Győrné Fejes Ágnes**
Székhely: Törtel, Ceglédi út 18/a
Telephely: Törtel, Rákóczi út 17.
Fő tevékenység: tésztafélék gyártása
Foglalkoztatottak száma: 5 fő
- **Surin Attila**
Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 6.
Fő tevékenység: gumiszerelés, adás-vétel
Foglalkoztatottak száma: 3 fő
- **Rátóti László**
Székhely: Törtel, Kőrösi út
Telephely: Törtel, Újosztály dűlő 4.
Fő tevékenység: kereskedelem és vendéglátás
Foglalkoztatottak száma: 4 fő
- **Adrics Kft**
Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 24.
Fő tevékenység: gumiszerelés, adás-vétel
Foglalkoztatottak száma: 3 fő
- **Ezüstkéz Kft.**

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 5.

Fő tevékenység: munkaruha védőruha, reklám ruházati termékek gyártása, szabás varrás

Foglalkoztatottak száma: 11 fő

➤ **MAGYAR POSTA Zrt. Törteli fiókja**

Székhely: Törtel, Dózsa György út 38.

Fő tevékenység: postai szolgáltatás nyújtás

Foglalkoztatottak száma: 8 fő

➤ **Barkács és Gazdabolt**

Székhely: Törtel, Dózsa György út 16.

Fő tevékenység: kiskereskedelem, festék, barkács, építőanyag stb.

Foglalkoztatottak száma: 3 fő

➤ **Kenyérbolt Vegyeskereskedés**

Székhely: Törtel, Kossuth Lajos út 10.

Fő tevékenység: élelmiszerbolt

Foglalkoztatottak száma: 3 fő

➤ **Luri Vegyeskereskedés**

Székhely: Törtel, Ceglédi út 59.

Fő tevékenység: élelmiszerbolt

Foglalkoztatottak száma: 6 fő

➤ **Törteli Polgármesteri Hivatal**

Székhely: Törtel, Szent István tér 1.

Fő tevékenység: közfeladatok, államigazgatási feladatok ellátása

Foglalkoztatottak száma: 14 fő

Közfoglalkoztatottak száma: 45 fő

A településen kevés a munkahely, illetve a munkahelyet teremtő vállalkozás. Jellemzően a nagyobb foglalkoztatók az állattenyésztéshez és a mezőgazdasághoz kapcsolódó cégek. Az utóbbi években önkormányzat és intézményei is nagyobb foglalkoztatók, melyet még tovább növel a közmunkaprogram. Sokan ingáznak a környező nagyobb településekre, városokba. Jellemzően Cegléd, Nagykőrös, Kecskemét, Szolnok nagyobb üzemeibe járnak dolgozni.

Közfoglalkoztatás (forrás: Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala, Foglalkoztatási Osztály)

Év	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fő	-	-	-	-	27	78	90	151	114

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Nyilvántartott álláskeresők éves átlagos száma (forrás: Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala, Foglalkoztatási Osztály)

Év	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fő	224	248	284	296	315	271	270	224	216	204

Munkanélküliek (regisztrált álláskeresők 2008-tól) száma és végzettsége (Forrás: TEIR)

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regisztrált Munka-nélküliek száma	207	172	131	148	183	216	196	217	224	320	291	319	283	222
Regisztrált munkanélküliek férfiak	96	64	62	72	90	100	94	103	113	149	144	163	135	119
Regisztrált munkanélküliek nők	111	108	69	76	93	116	102	114	111	171	147	156	148	103
Szoc. jöv. pótló tám. részesültek	44	10	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Reg. munkanélküli 8.osztálynál kevesebb v.	13	12	8	13	8	11	14	13	12	16	17	17	13	11
Reg. munkanélküli 8.oszt végzett	105	83	66	74	88	104	94	104	106	168	151	174	157	108
Reg. munkanélküli Szakmunkás-Képzőt v.	52	40	33	341	52	68	51	70	67	78	73	74	73	63
Reg. munkanélküli Szakiskolát végzett	6	10	8	5	6	8	7	7	9	11	8	9	5	6
Reg. munkanélküli érettségizett	29	23	13	20	26	23	23	19	28	42	39	42	31	30
Reg. munkanélküli Főisk. végzett	1	4	3	5	2	2	5	3	2	5	3	2	3	4
Reg. munkanélküli Egyetemet végzett	1	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	1	1	0

A munkanélküliséggel kapcsolatos adatokat befolyásolja a szociális védőháló változása. A rendszerváltás után jelent meg a munkanélküliség. A regisztrált munkanélküliek a munkanélküli járadék időszakán túl, amennyiben munkát nem találtak szociális jövedelempótló támogatásban részesülhettek. Az időközbeni jogszabályi változások miatt 2008-tól regisztrált álláskeresőkről beszélünk, akik rövid ideig álláskeresői járadékot kaptak, majd szociális helyzetüktől függően kaphattak támogatást illetve közhasznú munkát kellett

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

végezniük. Az utóbbi évek újabb változásokat hoztak és különböző területeken közmunkásként foglalkoztatják az álláskeresőket.

Törtelen jellemzően az álláskeresők zöme fizikai dolgozó, alacsonyabb iskolai végzettséggel.

Jövedelmi viszonyok

Törtel, hasonlóan Pest megye peremterületén lévő településekhez településeihez az országos jövedelmi viszonyok középső - alsó szegmensében helyezkedik el. Pest Megyén belül a Ceglédi Járás jövedelmi viszonyok tekintetében a mezőny alján található, nagyságrendekkel megelőzik az agglomerációs települések. A járáson belül is eltérőek a jövedelmi viszonyok, a városokban jellemzően magasabb a jövedelem. Törtelen belül a jövedelmi viszonyok, hasonlóan a többi településhez nagy különbségeket mutatnak. A legalacsonyabb jövedelműek a szociális juttatásokat (álláskeresői járadék, közmunka, GYES, nyugdíj stb.) igénybevevők.

1.7.2. Térbeli - társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Törtelen is a környező településekhez hasonlóan a rendszerváltás után kisebb mértékű társadalmi rétegződés alakult ki. A település lakóterületei között elsősorban a frekvenciát több területen a tehetősebbek élnek, míg a peremterületeken és a külterületen az alacsonyabb jövedelműek élnek. A rétegződésen belül kiélezett konfliktusok nincsenek, de az érdekviszonyok a társadalmi osztályon belül mozognak.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések egyházak, stb.)

Civil szervezetek:

- Nyugdíjas klub
- Törteli Falumúzeum Baráti kör Egyesület
- Törtel Művelődéséért Egyesület

Rendezvények:

Időpont	Rendezvény	Felelős	Megjegyzés	Költség
január	Magyar Kultúra Napja	Déryné Művelődési Központ és Könyvtár Igazgatója	Intézmények felkérése a munkához	
február	Bölléerverseny Kőröstimén	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai		40000
március	Nemzeti ünnepünk márc. 15-e	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények felkérése a	5000

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			munkához	
április	50 éves a Déryné M. K. és Könyvtár Költészet napja	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai Déryné M. K. ig.		100000
május	Májális	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai KSK	Intézmények felkérése a munkához	50000
	Hősök napja	Alpolgármester Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények felkérése a munkához	20000
június	Gyermeknap	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények felkérése a munkához	100000
július	Napközis tábor	Polgármester, Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények pályáznak	pályázat, költségvetés
augusztus	Nemzeti ünnepünk aug. 20-a	Alpolgármester Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények felkérése a munkához	60000
szeptember	I. Törteli Juhász Fesztivál	Polgármester, Alpolgármester, bizottságok tagjai	Intézmények, civil szervezetek	380 000
október	Aradi vértanúk ünnepe Nemzeti ünnepünk okt. 23-a	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai	Intézmények felkérése a munkához	25000
november	Mindenszentek napja-koszorúzás	Művelődési Biz. Elnöke és tagjai		20000
december	Varázslatos Karácsony-decemberi rendezvények	Polgármester, Alpolgármester, bizottságok tagjai	Intézmények, civil szervezetek	támogatók

Déryné Művelődési Központ és Könyvtár 2015. év tervezett programjai

Január

- A Magyar Kultúra Napja
- Ciróka bábszínház vendégszereplése
- Könyvtárhasználati órák.
- Vetítések a könyvtárban

Február

- Farsangi előkészületek keretében kézműves foglalkozások
- Könyvtárhasználati órák

- Könyvbemutató
- Baba-mama klub indítása

Március

- Nóta est
- Tavaszváró táncház
- Ciróka bábszínház vendégszereplése
- Játsszóház

Április

- Egészségnap
- Magyar Költészet Napja
- Kézműves foglalkozás készülődés anyák napjára
- Bababörze

Május

- Anyák napja
- Gyermeknap
- 50 éves a művelődési központ
- Ciróka bábszínház vendégszereplése
- Bolhapiac

Június

- Kirándulás
- Színház

Július

- Táborok megszervezése: kézműves tábor, tánctábor, sport tábor.

Augusztus

Szünet nyári szabadságok.

Szeptember

- Internetes tanfolyam
- Népmese napja.
- Könyvtárhasználati órák
- Rajzpályázat, kiállítás
- Bolhapiac

Október

- Könyvtári hét: író-olvasótalálkozó, vetélkedők, vetítések, kirándulás, kiállítás
- Játsszóház

November

- Színház
- Továbbtanulási tanácsadás
- Bolhapiac

December

- Rajzpályázat
- Mikulás ünnepség
- Szilveszteri mulatság

A nemzetiségi kötődés terén a településen a 2011. évi népszámlálási adatok alapján a település 4333 fő népességéből 3 fő bolgár, 155 fő cigány, 8 fő német nemzetiségűnek vallotta magát. A településen a történelmi egyházak közül a római katolikus egyháznak és a református egyháznak van temploma. A vallásoktatás az iskolákban biztosított.

Római katolikus templom

1699-ben a temetőben a kőtemplomból még romok állnak, majd 1778-ban kezdődik (II. József rendelete folytán) az önálló egyházi anyakönyvezés, rendes anyakönyvezés 1788 óta folyik. 1754 még a régi templom romjaiban megvolt Nepomuki Szent János képe. 1803-ban a vallási alap segítségével épül az új templom, 1807-ben a plébánia. A jelenlegi templom főhajójának falait a régi templom anyagából építették. A munkálatok 1832-ben kezdődtek, és a templomot 1837-ben szentelték fel. A templom klasszicista stílusban épült, erre utal többek között az ajtó feletti díszítés, a főoltár, valamint a régi szószék.

Helmeczy Mihály nyelvújító, aki a törteli temetőben nyugszik, szentségtartót készíttetett a templomnak az 1830-as években, amin Nepomuki Szent János látható.

A templomot 1908-ban felújították, majd az akkorra már szűk régi templom kibővítéséhez 1931-ben kezdtek hozzá. A szentélyt lebontották és félkörben záródó mellékhajókkal valamint új szentéllyel kibővítették, valamint új tornyot építettek. Szintén ebben az évben készült el a Lourdes-i oltár, valamint 22 új pad. Ezeket 1931-ben szentelték fel.

A kibővítést Pomlovits Károly műépítész tervezte, a kivitelezést Zombori Péter mérnök irányította.

1956-ban történt a szentély, a főoltár, a szószék festése, aranyozása, a főoltárkép restaurálása.

1984-ben renoválták a templom külsejét és restaurálták az oltárképet

1990-ben történt a templom teljes belső festése.

Református templom

A török hódoltság után a község csak a XVIII. Században kezdett ismét éledezni, melynek lakossága római katolikus felekezetű volt, a protestánsok száma még csekély. A XIX. Század közepétől kezd gyarapodni a reformátusok száma, és a század végére már imaházak és parókiákat állítottak maguknak. 1890-ben alakult meg a református szórványgyülekezet, de már két év múlva leányegyházzá szervezték, 1894-ben pedig az „egyházalapító”-ként számon tartott Tóth Sándor kurátor telket adományozott az egyháznak, hogy azon új imaházat, parókiát és iskolát építsenek, a régieket pedig adják el. Nyomban megkezdtek az építkezést, mely annyira jól haladt, hogy a templomot Szász Károly püspök még abban az évben – 1894-ben felszentelte. Amikor a törteli református leányegyházakat az abonyi egyházközséghez csatolták, már volt iskolája, tanító és lelkészlakása, de nem volt állandó lelkésze, csak helyettesek látták el a szolgálatokat. A következő évtizedben jelentős anyagi nehézséggel küszködött a gyülekezet, így önálló egyházközséggé alakulásukat sem 1905-ben, sem a következő évben nem fogadta el a felsőbb egyházi hatóság.

1925-ben Ravasz László püspök meglátogatta a gyülekezetet, ennek a látogatásnak a tiszteletére az eddigi zsindeletető helyett cseréppel fedték be a templomot.

1942-ben beszakadt a templom tetőzete a ráhullott hótól, majd 1945-ben a romba dőlt templom tégláit széthordták. 1950-ben az egyházközség Jászkarajenő fiókegyháza lett, majd 1968-tól ugyanennek társegyháza.

Az egyházközség 1993-ban hozta létre a Nehémiás Templomépítő Alapítványt, melynek segítségével kívánta felépíteni az új templomát.

A templomot 2000. augusztus 19-én szentelték fel.

A jubileumi év tiszteletére az Egyházközség a templomkertben fából faragott kettős emlékoszlopot állíttatott, melynek tervezője és kivitelezője Bodacz Tibor fafaragó művész.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, stb.)

Közigazgatás:

A közigazgatási feladatokat a polgármesteri hivatal biztosítja a településen. A középfokú közigazgatási intézmények és kormányhivatal Cegléden található.

Polgármesteri Hivatal, Törtel, Szent István tér.

Oktatás

Óvodai ellátás:

1950-ben kísérleti jelleggel alakult meg az óvoda. 1953-54-ben már 20-30 gyermek járt, majd 1954-től az egész épületet átalakították.

Törteli Tulipán Óvoda
Törtel, Kossuth L. út 1-5

2011.évi települési adatok alapján:

- férőhely száma: 200
- jelenleg beíratottak száma: 170
- Óvodapedagógusok száma: 15

Elnevezés: Törteli Tulipán Óvoda

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Statisztikai adatok (forrás: Önkormányzat)

Év	Csoportok száma	Gyermeklétszám	Óvodapedagógus létszám	Dajkák létszáma	2 fő pedagógiai asszisztens 1 fő óvodatitkár
2005					
2006					
2007	7	170	15	7	
2008	7	170	15	7	
2009	7	173	15	7	
2010	7	170	15	7	
2011	7	157	15	7	
2012	7	156	15	7	
2013	7	157	15	7	2+1
2014	7	137	15	7	2+1
2015	7	149	15	7	2+1

Címe: 2747 Törtel Kossuth L út 1-5

Csoportok száma: 7

Férőhely: 145

Fenntartó: Törtel Község Önkormányzata

Alapító okirat száma, kelte: 95/1996. / XII. 3. / 1996.XI. 15.

Alapítás éve: 1950

Óvodai ellátással kapcsolatos adatsor (Forrás: VÁTI - TEIR)

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Óvodai feladatellátási helyek száma	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
Óvodai férőhelyek száma	151	151	151	151	151	151	145	145	145	145	145	145	145
Óvodába beíratkozottak száma	172	176	174	170	172	168	170	170	173	170	157	156	157
Óvodapedagógusok száma	15	16	16	16	16	16	15	15	15	15	15	15	15

Általános iskola

A falunak 1800. táján már van egytanerős iskolája. A már meglévő iskoláról a rk. egyházközség „Historia Domus”-ában 1810-ben van az első feljegyzés, amikor az iskola mellé a hívek adakozásából és segítségével kántorlakást építettek.

Az oktatás kezdete ismeretlen. Azonban az első hivatalos adatok szerint 1810-ben épült a kántori lakás és iskola a mai kántori lakás udvarában, a mai Dózsa György utcától bent kb. 70 m-re, a jelenlegi tanítói gazdasági épület helyén. Az épület „T” alakú volt. Ennek észak-déli szárnya volt a tanítói lakás, a kelet-nyugati szárnya a tanterem, melynek padlózata lejtős volt a dobogó felé. Első tanítója Starinszki József. Az első iskolaépületben 1928-ig tanítottak. 1928 után melléképületnek használták, 1968-ban dőlt össze.

A gyermeklétszám növekedése miatt, Fekete Tamás plébános szorgalmazására, 1868-ban új egytantermes iskolát építettek a mai Bajcsy- Zsilinszky utcában. Ebben az épületben is 1928-ig tanítottak.

A település egyik jómódú gazdája, Luzsányi Pál, egyetlen fiának korai halála miatt, a Cakó – dűlőben levő 150 kh területet a római katolikus egyházközségre hagyta alapítványként azzal a meghagyással, hogy annak jövedelméből iskolát építsenek leánygyermekok oktatására. Ebből építették fel 1896-ban Csajka Lajos plébános irányításával a mai napig is iskolai célt szolgáló épületet egy tanteremmel és tanítói lakással a Szent István és Dózsa György út sarkán lévő telekre. 1903-ban ehhez építettek egy másik tantermet és tanítói lakást. Ez az épület az úgynevezett „Luzsányi iskola”. E négy tanteremben tanították a római katolikus gyerekeket 1928-ig. A régi tantermek elavultak, és az iskolaszék Borsos János plébánossal az élén egy új iskola építését kezdeményezte. Az építkezést saját erőből nem tudták vállalni, ezért államsegélyt kértek, amit gróf Klébensberg Kunó közoktatási minisztersége alatt megkaptak.

A református egyházközség 1892-ben alapított és épített iskolát egy tanteremmel, ami a mai református harangláb helyén állt. Ebben tartották a református istentiszteleteket. Az épület 1940-ben dőlt össze a belvíz miatt. 1828-29-ben a református egyházközség is épített egy iskolát a mai Dózsa György út és Ceglédi út sarkán, melyben később gyermekorvosi rendelőt alakítottak ki.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A külterületen a község tartott fenn iskolákat. A ludasi dűlőben különböző tanyai épületekben, már az 1880-as években működött iskola. 1897-ben építették a tanyai iskoláét, melyben egy tanterem és tanítói lakás volt. A tanítás 1977-ben szűnt meg.

1828-29-ben a Klebersberg - program keretében épület az egytantermes és tanítói lakásos iskola a Vízjárás dűlőben. A 2. kat. Holdas telket Beretvás János földbirtokos adományozta, ezért ezt az épületet a mai napig is Beretvás iskolának nevezik. 1969-ben szűnt meg az oktatás hivatalosan.

Besnyő – dűlőben, melyet 1950-ben csatoltak Törtelhez, 1876-tól tartott fenn iskolát Nagykőrös városa. Mai épületét eladta az önkormányzat 19 éve egy vadásztársaságnak, amely átalakítja vadászkastéllyá.

A római katolikus iskola tanulói 1850/51 és 1893/94 között

1850/51 tanév	30 tanuló	1864/65 tanév	108 tanuló
1851/52 tanév	30 tanuló	1866/67 tanév	97 tanuló
1852/53 tanév	30 tanuló	1868/69 tanév	93 tanuló
1853/54 tanév	71 tanuló	1870/71 tanév	104 tanuló
1854/55 tanév	75 tanuló	1872/73 tanév	117 tanuló
1855/56 tanév	95 tanuló	1874/75 tanév	132 tanuló
1856/57 tanév	108 tanuló	1876/77 tanév	118 tanuló
1857/58 tanév	112 tanuló	1878/79 tanév	141 tanuló
1858/59 tanév	115 tanuló	1880/81 tanév	115 tanuló
1859/60 tanév	118 tanuló	1885/86 tanév	194 tanuló
1860/61 tanév	119 tanuló	1887/88 tanév	283 tanuló
1862/63 tanév	114 tanuló	1893/94 tanév	237 tanuló

Szent István király Általános Iskola
Törtel, Szent István tér 2.

2011.évi települési adatok alapján:

- tantermek száma: 19
- iskolába járók száma: 342
- osztályok száma: 16
- pedagógusok száma: 36
- férőhely száma: 420

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Iskolai létszám és oktatással kapcsolatos adatok (forrás: VÁTI-TEIR)

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Általános iskolai feladatellátási helyek száma	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ált. iskolai osztálytermek száma	16	16	16	18	18	18	16	16	16	16	16	16	16
Ált. iskolai osztályok száma	18	18	16	18	18	18	16	16	16	16	16	16	16
Ált. iskolai tanulók száma	411	402	384	377	367	348	350	342	324	342	340	319	313
Ált. iskolai főállású pedagógusok száma	33	33	33	32	30	30	26	26	27	25	25	24	26
Tornaterem, tornaszoba száma a közoktatási intézményben	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Egészségügy

A település első orvosa Wilhelm Lemberger (1821- 1888) volt.

A településen 2 fő házi orvos végzi a házi orvosi teendőket.

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Házi orvos	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
Házi gyermekorvos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Körzeti ápoló	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Betöltött védőnői álláshelyek száma	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1

- Házi orvosi rendelő:
Törtel, Dózsa Gy. út 22.
Törtel, Körösi út 47.

Dr. Simon Mária / I. számú házi orvosi körzet

Rendelő: 2747 Törtel, Dózsa György út 20/a.

Dr. Papp Kornél / II számú háziorvosi körzet

Rendelő: 2747 Törtel, Kőrösi út 47.

- Gyermekorvosi rendelő
Törtel, Ceglédi út 1.

Dr. Mihály Erzsébet

Rendelő: 2747 Törtel, Ceglédi út 1.

Csecsemő kisgyermek tanácsadás, ellátás:

Rendelő: 2747 Törtel, Kossuth Lajos út 8.

Fogorvos

Dr. Kroó Mihály fogorvos

Rendelő: 2747 Törtel, Vágóhíd út 1.

Járóbeteg ellátást Cegléd egészségügyi intézményei látják el.
Fekvőbeteg intézeti ellátását a ceglédi és a szolnoki kórház látja el.

Központi orvosi ügyelet

Helye: 2700 Cegléd, Kossuth Ferenc utca 17.

Dr. Gubik Zoltán állatorvos

Rendelő: 2747 Törtel, Szent István út 7.

- Szent Margit Gyógyszertár, Szent István út 9.

Szociális ellátás

Idősek napközi otthona nincs a településen

Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ

2700 Cegléd, Bajcsy-Zs. út 1.

Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Törteli Területi Iroda

2747 Törtel, Kossuth Lajos út 8.

Szociális ellátás (Forrás: TEIR)

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Időskorúak otthonainak száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nappali ellátást nyújtó idősök klubjainak száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Időskorúak otthonai működő férőhelyek száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Időskorúak otthonaiban gondozottak száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nappali ellátást nyújtó idősök klubja működő férőhelyeinek száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nappali ellátást nyújtó idősök klubjaiban ellátottak száma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Művelődés

1949-ben a község népművelési munkájában fordulópontot jelentett az államosított Rózsa féle épületben a kultúrotthon megnyitása.

Az épületben volt bálterem, színpad, öltöző, klubhelyiség, és könyvtár.

A nagytermet 1956-ig nyaranta a gabonák tárolására használták.

Az épület 1963 és 1965 között került felújításra, az akkori tanácselnök Horzicki Imre elgondolása alapján.

Az intézményt ekkor emelték művelődési ház rangra s kapta a Déryné Művelődési Ház nevet.

Déryné Széppataki Róza férje által volt kapcsolatban Törtellel.

Déry István Pest megye táblabírájának Vida Lászlónak törteli birtokán volt tisztartó.

A művelődési ház első igazgatója Gombai Lajos volt, majd Székelyhidi Gizella.

1959-ben Baranyai János igazgató irányításával lett a község kulturális központja.

A népművelés főbb részei az ismeretterjesztés, felnőttoktatás, művészeti munka, szakköri tevékenység, szórakoztató és egyéb tevékenységek alkották. 1996. január 1-től a művelődési ház és könyvtár összevonásával a Déryné Művelődési Központ és Könyvtár nevet kapta az intézmény.

A szakmai munkát három dolgozó látta el, egy művelődésszervező, az intézmény vezetője, egy könyvtáros és egy adatrögzítő, a takarítást egy főállású takarító végzi.

A művelődési házban a közösségi művelődés keretében számos szakkör, klub, tanfolyam működik.

Az abonyi Bihari János Zeneiskola kihelyezett tagozata is itt kapott helyet.

A művelődési ház programjai között szerepelnek színházi, bábszínházi előadások, nóta és operett estek, író – olvasótalálkozók, irodalmi estek, bálók.

Helyet a d a Nagycsaládos, a Vöröskereszt szervezetnek, az iskola, az óvoda, a Dél- Pest Megyei ÁFÉSZ különböző rendezvényeinek.

A helyi kábel TV központja is a Művelődési Központban üzemel.

A nagyobb községi ünnepélyek megtartására is biztosítja a helyet az intézmény nagyterme.

A településen a kultúrélet, a színjátszás mindig meghatározó volt.

A település szülötte Ridegh Sándor író, akinek Indul a bakterház című könyvének „Bendegúz játékok” című helyszínre átirrt színjátékát a tanyaszínházban helyi amatőr színészek.

Ezen kívül más népi színműveket is bemutatnak pusztai környezetben, ahol minden kellék természetes anyagokból (fa, nád, szalma) készül.

Tanya színház

A könyvtári kötetek száma (Forrás: VÁTI - TEIR)

Év	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nyilvános könyvtár	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Nyilvános könyvtárak egységeinek száma	25483	25712	25823	20024	20397	20261	20496	19559	19522	19549	19954	19656	19846
Beiratkozott olvasó	695	660	643	579	597	551	583	513	436	438	440	405	364

Déryné Művelődési Központ és Könyvtár Könyvtár

A könyvtár 1950-ben alakult, mint Népkönyvtár. 1963-ban lett községi könyvtár. Közművelődési könyvtárként felnőtt és gyermek részleggel. A könyvtár 26 000 kötettel büszkélkedhet, melyre kb. 1000 olvasó jut.

Az egykori malom átalakításával készült, a tetőtérben kiállító-teremmel.

Könyvtár és helytörténeti kiállítás

Művelődési ház

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A településen az esélyegyenlőség biztosítása különböző országos és térségi programokkal biztosított. A programok pályázatok révén érhetők el.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Törtel községnek 1888. V. első szombatja óta van piactartási engedélye. Ilyenkor nemcsak a helybeli kereskedők és termelők, hanem a környéki kereskedők is a gyümölcsöt, baromfit és mindenféle terményt viszik a piacra. 1954. októbere óta a Belker. Min. rendelete alapján egy évben négyszer van vásártartási engedélyük.

Jelenleg a településen az átalakított malom (jelenleg könyvtár) épülete mögött van a rendezett vásárcsarnok.

A településen az alapvető élelmiszer, vegyi és háztartási áru, valamint ruházati termékek a COOP üzletláncához tartozó üzletben, valamint kisebb magántulajdonú üzletekben kaphatók. Az üzletek jellemzően a Dózsa György út, Szent István út mellett találhatóak.

A község gazdaságára jellemző, hogy nagy gyár, munkaerő foglalkoztató üzem a településen nem található. A legnagyobb vállalkozások az állattenyésztéshez és a mezőgazdasághoz köthető tevékenységet folytatnak. Emellett élelmiszer termék előállítással kapcsolatos vállalkozás és könnyűipari vállalkozás is működik a településen.

Vállalkozások száma Forrás: VÁTI, TEIR adatbázis

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regisztrált vállalkozások száma	213	214	228	248	262	266	252	255	447	478	510	523	548	566
Működő vállalkozások száma	187	176	186	201	213	173	164	n.a.	159	151	159	149	133	n.a.
Működő kft	10	9	9	12	16	18	15	30	24	22	27	32	34	n.a.
Működő rt	0	0	0	0	0	0	0	0*	0	0	0	0	0	n.a.
Működő szövetkezet	3	3	3	3	3	2	1	2*	1	1	1	1	1	n.a.
Működő BT	22	21	23	25	27	22	23	33*	22	20	20	19	18	n.a.
Működő EV	149	140	150	159	164	129	123	187	112	108	110	96	79	n.a.
0 és ismeretlen számút foglalkoztató működő vállalkozás	122	106	124	122	n.a.	n.a.	n.a.	52*	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

1-9 fő foglalkoztató	60	65	60	74	165	164	160	197	n.a.	n.a.	n.a.	145	129	n.a.
10-19 fő foglalkoztató	1	2	2	2	6	4	2	5	3	4	4	3	3	n.a.
20-49 fő foglalkoztató	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	n.a.
50-249 fő foglalkoztató	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	n.a.
250 fő feletti foglalkoztató	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	n.a.

Törtel nagyközség nagyobb munkaerő foglalkoztatói (Forrás: Önkormányzat, 2016. évi adatok)

- **Praktika Kft**
Székhely: Cegléd, Rákóczi út 43.
Telephely: Törtel, Nyilas dűlő 0277/11
Foglalkoztatottak száma: 19 fő

- **Dél – Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt**
Székhely: Cegléd, Bede 57
Telephely: Törtel, Ságvári telep
Foglalkoztatottak száma: 32 fő

- **COOP Star Kereskedelmi Zrt**
Székhely: Jászberény, Ady E. út 22.
Telephely: Törtel, Kossuth L. út 2.
Foglalkoztatottak száma: 9 fő

- **Győrné Fejes Ágnes**
Székhely: Törtel, Ceglédi út 18/a
Telephely: Törtel, Rákóczi út 17.
Foglalkoztatottak száma: 5 fő

- **Surin Attila**
Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 6.
Foglalkoztatottak száma: 3 fő

- **Rátóti László**
Székhely: Törtel, Körösi út
Telephely: Törtel, Újosztály dűlő 4.
Foglalkoztatottak száma: 4 fő

- **Adrics Kft**
Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 24.
Foglalkoztatottak száma: 3 fő

- **Ezüstkéz Kft.**
Székhely: Törtel, Jászkarajenői út 5.

Foglalkoztatottak száma: 11 fő

- **MAGYAR POSTA Zrt. Törteli fiókja**
Székhely: Törtel, Dózsa György út 38.
Foglalkoztatottak száma: 8 fő
- **Barkács és Gazdabolt**
Székhely: Törtel, Dózsa György út 16.
Foglalkoztatottak száma: 3 fő
- **Kenyérbolt Vegyeskereskedés**
Székhely: Törtel, Kossuth Lajos út 10.
Foglalkoztatottak száma: 3 fő
- **Luri Vegyeskereskedés**
Székhely: Törtel, Ceglédi út 59.
Foglalkoztatottak száma: 6 fő
- **Törteli Polgármesteri Hivatal**
Székhely: Törtel, Szent István tér 1.
Foglalkoztatottak száma: 14 fő
Közfoglalkoztatottak száma: 45 fő

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A település főbb gazdasági ágazatai:

- mezőgazdaság

Törtel lakosságának megélhetése a mezőgazdaságból származott. Az 1910-es népesség-összeírás szerint, a kereső népesség 86,5%-a folytatott agrártevékenységet, míg a kézműipari foglalkoztatottság aránya 6,3% volt. Tulajdonképpen ez a foglalkoztatási szerkezet jellemezte a községet századunk közepéig (1941-ben 87,3%, 1949-ben 85,6%). A község határának művelésági megoszlása a következőképpen alakult az elmúlt évszázadban: A művelésági szerkezet változásában jelentős fordulat a XX. század elején következett be, amikor a legelő rovására a szántó aránya növekedett meg. A másik fordulat 1949 utánra tehető, amikor a nyársapáti részek Törtelhez csatolásával, ugrásszerűen emelkedett a szántó és a legelő területe egyaránt. A mezőgazdasági birtokszerkezet még századunk elején is őrizte, a korábbi évszázadra jellemző állapotot. Az 1935-ös birtokstatisztika szerint a 100 kh feletti birtokok aránya 1 % volt, s ok rendelkeztek a földterület 25%-a felett (a ceglédi illetőségű Pálincás Ferenc 135, a nagykőrösi Beretvás János 395, V. Faragó Dénes 125, V. Faragó Balázs 119, Soós László 238, Jalsoviczky Sándor 190 kh felett rendelkezett). Az 50 és 100 kh kategóriában 1,2% birtokolt 10,3% területet, az 550 kh-ás 32,1%, a föld 53,4%-át, az 1-5 kh-as kategória 35,8%-a, 1 0,3%-nyí földterületet. A földbirtokosok és birtokok megoszlása jelzi, hogy sokan a már említett kőrösi birtokvásárlások következtében, a szomszédos Nagykőrösről kerültek a törteli határba. Szántóföldi művelésre leginkább a határ északkeleti része -a falu

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

környéki terület bizonyult alkalmasnak. Az 1768-as úrbéri felmérés során kiderült, hogy a szántókat három kalkatúrára (nyomásra) osztották birtokosaik. Az 1845-ben bekövetkezett tagosítás után a nyomásrendszer megszűnt. A gazdák négyes vetésforgóban művelték földjeiket (őszi, tavaszi kalászos, kukorica, ugar), a tagosítással lehetőség adódott a tanyás gazdálkodásra. A Törtelhez csatolt besnyői és nyílasi területen már a XVII. században kialakult a kötetlen, mezei kertes gazdálkodás. A tagosítással, a legelő feltörésével az állattenyésztés külterjes jellege is megváltozott. Galgóczy Károly a XIX. század közepén még számottevő marha, és mintegy 20 000 darab nagyságú juhállományt említ Törtelről. A tanyás gazdálkodással a belterjesebb földművelés és intenzívebb állattenyésztés lehetőségei nyíltak meg (ezt ösztönözte a szántóföldi takarmány termesztés is). Kiemelkedő eredményeket ért el Politzer Mór, korszerű sertésenyésztéssel, Vajkó Antal pedig a szarvasmarha-állomány nemesítésén munkálkodott. A II. világháború után, a szovjet kolhozok mintájára kezdődött meg a szövetkezetesítés. Az Új Élet Tszcs 1949-ben, a Haladás 1951-ben, a Béketábor 1955. január 1-jén alakult meg (ezek az 1956-os forradalomkor megszűntek).

Az Aranykalász Mgtsz megalakítására 1961-ben, a Rákóczi szövetkezet létrehozására 1960-ban került sor. A kettőből alakították 1975-ben a Dózsa Mgtsz-t. E néven, ma is működik a mezőgazdasági szövetkezet. A nagyüzemi gazdálkodás siker-ágazata volt a szarvasmarha és juhtenyésztés. A községben a kézműiparosok aránya viszonylag magasnak tekinthető (1910-ben 6%, 1941-ben 4%). A "szocialista" korban, a téjesítésével növekedett meg az elköltözők és ingázók aránya, akik a közeli Ceglédén találtak elsősorban munkalehetőséget. Az 1990-es átalakulás után részben a téesz-melléküzemágakból alakult meg a Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Rt., a Pótkerek Kft. valamint az Ezüstkéz Kft. A kereskedelem is a szükségleteknek megfelelő foglalkoztatást igényelt (1941-ben 2,4%). Törtelen évi négy alkalommal tartottak nagyobb vásárokat, a hetivásárok mellett.

Mezőgazdasági adatok (1930)

Talajviszony: fekete talaj+homok

Termények:

- búza átlag 8q holdanként
- rozs átlag 8q holdanként
- árpa átlag 8q holdanként
- zab átlag 7q holdanként
- kukorica átlag 10q holdanként
- burgonya átlag 15q holdanként
- takarmányrépa átlag 110q holdanként
- szőlő átlag 15hl holdanként

Szántó	7343	Kat.hold
rét	1350	
Legelő	513	
erdő	19	
Szőlő	108	
Kert	42	
nádas	101	
terméketlen	401	
Összesen	9877	

Mezőgazdasági adatok (1954)

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

	III.tip Tsz	I.tip Tsz	Egyéni	Összesen
Szántó	375	705	9132	10212
Rét	6	13	768	787
Legelő	67	72	1248	1387
Szőlő	16	4	347	357
Összesen	464	794	11485	12743

Ebből:

Lucerna	5	3	17	
Őszi árpa	50	19	151	
Tak. Kev.	5	2	73	
Rozs	50	157	2056	
Búza	100	150	1102	
Kukorica	44	96	1815	
Napraforgó	6	27	279	
Burgonya	9	24	337	
Szőlő	16	4	347	

Az 1950-es években megalakult termelőszövetkezetek:

- Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- Új élet Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
- Béke Tábor Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

TSZ – csoportok:

- Besnyőben
- Új barázda
- Tavaszi fény
- Törekvés
- Aranykalász

Állami Gazdaság

1950-ben alakult

Megalakulásakor:

Szántó	1000 kh
Termő gyümölcsös	9 kh
Fiatal gyümölcsös	8 kh
Szőlő	9 kh
Munkások száma	50 – 100

A gazdaság 1952-ig a köröstermetleni állami gazdasághoz, 1954-ig a szolnoki cukorgyárhoz, 1954-óta pedig a Pest megyei Borforgalmi Vállalathoz, mint szőlősgazdaság tartozott.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Az 1990-es évek elején a rendszerváltással nagy változások voltak a mezőgazdaságban is. A kárpótlással és a tagi földrészarány tulajdonnal a külterületi birtokviszonyok is megváltoztak, kisebb parcellák is létrejöttek.

A település külterületének egy része mezőgazdasági, szántó terület, ahol intenzív művelés folyik. A külterületi nagyobb gazdálkodók mellett több gazdálkodó tulajdonában vannak a mezőgazdasági területek.

Jellemzően szántóföldi kultúrákat, búza, kukorica, árpa, repce termesztenek.

A település jellemzően mezőgazdasági település, ahol a mezőgazdasági termesztés és az ezekhez kapcsolódó állattenyésztés, terményfeldolgozás építményei a kül- és belterületen megtalálhatók.

A településre jellemző a nagyüzemi állattenyésztés, melyek nagy egybefüggő major területeken találhatóak.

Külterületi állattartó telepek Törtel, külterületen:

1. Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt.

Telephely: Törtel, Ságvári telep

Vezető: Medveczky József / tel: 53/505-965/966

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészeti telep

Állatok száma: 900 db tehén, 200 db borjú, 120 db növendék.

2. Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt.

Telephely: Törtel, Kerék telep / Ludas dűlő 11.

Vezető: Medveczky József / tel: 53/505-965/966

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészeti telep

Állatok száma: 270 db tehén, 200 db borjú.

3. Horváth János – áfa köteles őstermelő

Telephely: Törtel, 0324/6 hrsz/ Nyilas dűlő

Tulajdonos: Horváth János

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészet, szántóföldi növénytermesztés

Állatok száma: 100 db tehén.

80 ha pedig növény termesztés folyik.

4. TÖRPIG Kft

Telephely: Törtel, 081/13, 081/14 hrsz.

Tulajdonos: Radics Ernő tel: 20/476-9000.

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 500-550 db sertés (jelenleg nincs állattartás, de még ebben az évben folytatódik, csak időszakos, nem állandó a tevékenység).

5. GANSO PRIMO Kft.

Telephely: Törtel, 0123/6 hrsz.

Tulajdonos: Cselóczki Attila József tel: 20/972-4683

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 3900 db hízó sertés

6. Angyal Csaba

Telephely: Törtel, 0124/29 hrsz.

Tulajdonos: Angyal Csaba tel: 30/286-0783

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 150 db fejlesztés után 300 db sertés.

7. Juhászat

Telephely: Törtel, 0271/5 hrsz (borbély tanya, nyilas dűlő)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 520 db magyar merinó és német fekete fejű juh.

1,8 ha legelő

8. Juhászat II.

Telephely: Törtel, 035/23 hrsz (farkas tanya, vízjárás dűlő)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 570 db juh magyar merinó és német fekete fejű

64 ha legelő

9. Juhászat III.

Telephely: Törtel, 061/4 hrsz (kákás dűlő, minta telep)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 1000 db magyar merinó és német fekete fejű juh.

35,6 ha legelő, 60 ha szántó.

-ipar

Törtelen nagy ipari létesítmény és ipari park nem található. A település ipari vállalkozásai élelmiszeripari és könnyűipari tevékenységet végeznek. A külterületi gazdasági területeken mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó nagy telephely (szárítók, raktárak, silók) és takarmánykeverő telep is található. A település belterületén elszórva kisebb gazdasági létesítmények találhatók, melyek kézműipari, kisebb termékeket előállító vállalkozások.

Az település nagyobb gazdasági vállalkozásai:

- Praktika Kft
- Dél – Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt
- Győrné Fejes Ágnes
- Surin Attila
- Rátóti László

- Adrics Kft
- Ezüstkéz Kft.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései

A településen jellemzően a nagyobb gazdálkodó szervezetek agrárszférához köthető tevékenységet folytatnak.

A nagyobb gazdálkodó szervezetek több év óta hasonló profillal működnek. Jellemzően a saját tevékenységükön belül bővítenek elsősorban pályázati lehetőségekkel eszközvásárlással és korszerűsítéssel fejlesztik vállalkozásukat.

A településen működő nagyobb vállalkozások a következők:

- Praktika Kft
- Dél – Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt
- Győrné Fejes Ágnes
- Surin Attila
- Rátóti László
- Adrics Kft
- Ezüstkéz Kft.

A településen a legnagyobb munkaerő foglalkoztató a közfoglalkoztatás (közmunka program) révén az Önkormányzat

Fő tevékenységei:

- vízelvezető árkok karbantartása,
- út karbantartás,
- közterület tisztántartása,
- belvízvédekezés, szivattyúzás, környezetvédelmi feladatok ellátása,
- intézmények karbantartása, takarítás,
- illegális hulladéklerakó helyek felszámolása.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A település versenyképességét a gazdasági lehetőségein túl (pl: mezőgazdasági területek, állattenyésztés stb.) az elérhetőség, a munkaerő képzettsége is befolyásolja. Törtel földrajzi értelemben, elérhetőség területén megyén belül alacsony potenciállal rendelkezik.

A településen munkahelyteremtés elsősorban az M8-as autópálya megépülésének hatásaként

várható, de jelen helyzetben élni kell a Kecskeméten lévő Mercedes gyár, valamint Cegléden az Infineon Zrt. nyújtotta munkalehetőségekkel is. Az önkormányzat szerepe ebben elsősorban a lakosság tájékoztatása, valamint kapcsolattartás a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központtal. Szintén önkormányzati hatáskörű munkahelyteremtő lehetőség a közfoglalkoztatási program, melynek pályázatain célszerű a részvétel. A program keretén belül rövid és hosszú távú munkalehetőség biztosítható.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet - kínálat)

Az ingatlanpiaci viszonyok az ország többi településéhez hasonlóan Törtelen is jelentősen átalakultak. A 2009. évi pénzügyi válság alapjaiban változtatta meg az ingatlanpiacot. A finanszírozási nehézségek és szociális támogatások miatt a kereslet egyre csökkent, míg a kínálat jelentősen növekedett. Megjelentek az értékesíthetetlen ingatlanok, melyeknek hiteltartozása nagyobb, mint az ingatlan értéke.

Az utóbbi 1-2 évben stagnálni látszódik a folyamat, ugyanakkor lakásépítésről nem beszélhetünk.

A CSOK bevezetésével a lakótelkek iránt érdeklődés tapasztalható.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Törtel Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2012.(III.02.) számú önkormányzati rendelete Törtel Község vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás egyes szabályairól szól.

Vagyongazdálkodás

A rendelet alapján az önkormányzat vagyona törzsvagyonból és üzleti vagyonból áll.

A törzsvagyonba tartozó vagyontárgyak körét az érvényes, vonatkozó jogszabályok, valamint a Képviselő - testület rendelete állapítja meg

Kiemelt figyelmet kell fordítani a költségvetési egyensúly fenntartására, takarékosági intézkedések bevezetése elengedhetetlen.

Elsődleges cél az intézmények fenntartása, különös tekintettel az óvodára. A hatályos jogszabályok értelmében kikerült az alapfokú oktatás az önkormányzat feladatából. Továbbiakban az iskolák üzemeltetését a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) látja el. Cél továbbá az önkormányzati ingatlanvagyon egy részének értékesítése, ezzel is növelve a költségvetés bevételi oldalát. Lehetőség szerint el kell kerülni a hitelfelvételt.

Költségvetés

Az önkormányzat költségvetését a 2/2016.(II.11.) rendelettel hagyta jó a Község Képviselő - testülete.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A rendelet alkalmazásában az önkormányzat irányítása alá tartozó költségvetési szervek:

- Tulipán Óvoda
- Déryné Művelődési Központ és Könyvtár
- Törteli Polgármesteri Hivatal

Az önkormányzat működése alá tartozó intézmény:

- Törteli Szent István Király Általános Iskola

A Képviselő - testület 2016-ban bevételi főösszeget 465.470e Ft-ban, melyből működési bevétel 455.270e Ft, finanszírozási bevétel 10.200e Ft, míg kiadási főösszegét 465.470e Ft-ban állapítja meg, melyből működési kiadás 423.246e Ft, felhalmozási kiadás 37 174e Ft, tartalék: 5.050e Ft állapítja meg.

A költségvetés bevételei:

- közhatalmi bevételek: 78.300e Ft
- intézményi működési bevétel: 62 700e Ft
- a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása: 292.470 eFt
- támogatás értékű bevétel: 21 800e Ft
- finanszírozási célú pénzügyi művelet 10 200e Ft

Költségvetés kiadásai:

- személyi juttatások: 195 076e Ft
- munkaadókat terhelő járulék: 52 419e Ft
- dologi kiadások összege: 115.065e Ft
- ellátottak pénzbeni juttatásai: 52 065e Ft
- Egyéb működési kiadások összege 8.404e Ft, ezen belül:
 - támogatás értékű működési kiadás: 3.705e Ft
 - pénzeszköz átadás államháztartáson kívülre 4.699e Ft
- Felhalmozási kiadások összege: 37.174 e Ft
- Tartalékok összege 5.051e Ft, ezen belül:
 - általános tartalék: 2.000e Ft
 - céltartalék: 3.050e Ft

Gazdasági program

Az Önkormányzat a 2015-2019. évekre vonatkozó gazdasági programját 2015-ben hagyta jóvá.

Fejlesztési program

- **Gazdasági versenyképesség fejlesztése**

Az önkormányzat célja a településen aktívan működő vállalkozások helyzetbe hozása. Ennek érdekében közös konzultációt kell tartani a fejlesztési irányokról, illetve az esetleges kedvezmények nyújtásának lehetőségéről.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A gazdaságfejlesztés területén megvalósítandó feladat az eszközbeszerzés, telephelyfejlesztés, és az infrastrukturális fejlesztés, utak, utcák megújítása, építése. A teljes úthálózat felújítása továbbá a Dózsa György úton kerékpárút megépítése és a sétáló utca megvalósítása.

Járdák építése is elengedhetetlen, tovább már nem halasztható feladat. A foglalkoztathatóságot segítő fejlesztések területén belül figyelni kell, a munkahelyteremtést és a képzéseket segítő pályázatokat.

- **Ipari fejlesztés**

A rendezési terv módosításakor külön figyelmet kell fordítani az ipari park helyének megjelölésére, az M8-as autópálya nyomvonalának figyelembe vétele mellett.

- **Mezőgazdaság fejlesztése**

Az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a települési vízgazdálkodási problémák megoldását úgy külterületen, mint belterületen. A kapcsolattartás folyamatos a Közép-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség munkatársaival, hogy mielőbb megnyugtatóan rendeződjön a belvízelvezetés és a mezőgazdasági területek alkalmassá váljanak termelésre.

- **Önkormányzati vagyongazdálkodás**

Kiemelt figyelmet kell fordítani a költségvetési egyensúly fenntartására, takarékosági intézkedések bevezetése elengedhetetlen.

Elsődleges cél az intézmények fenntartása, különös tekintettel az óvodára. A hatályos jogszabályok értelmében kikerült az alapfokú oktatás az önkormányzat feladatából. Továbbiakban az iskolák üzemeltetését a Klebelsberg Intzményfenntartó Központ (KLIK) látja el. Cél továbbá az önkormányzati ingatlanvagyon egy részének értékesítése, ezzel is növelve a költségvetés bevételi oldalát. Lehetőség szerint el kell kerülni a hitelfelvételt.

- **Humán erőforrás fejlesztés**

Az önkormányzat folyamatosan tartja a kapcsolatot a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központtal illetve különböző képzési szervekkel annak érdekében, hogy a lakosság tudásszintjét különböző tanfolyamokon illetve előadásokon, oktatásokon, képzéseken fejlessze. A Déryné Művelődési Központ és Könyvtár célkitűzései között szerepeltetni kell az ilyen képzések felkutatását, illetve megszervezését, valamint propagálását.

A Polgármesteri Hivatal folyamatosan biztosítja köztisztviselőinek a továbbképzési lehetőséget. A szakmai színvonal fenntartása érdekében hasonló támogatottságot élveznek a pedagógusok, illetve az egészségügyi és közművelődési közalkalmazottak.

Közigazgatás: A köztisztviselők teljesítmény követelményének rendszere megfogalmazza, hogy a hivatali munka csak akkor hatékony, ha minden köztisztviselő úgy végzi a munkáját, hogy az, az önkormányzat szándékaival, a kitűzött közigazgatási, gazdasági céljaival összhangban van. Fontos cél a hatékony, gyors, szakszerű ügyintézés, az ügyfél törvényes, pontos tájékoztatása, valamint a felelősségteljes munkavégzés.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A közigazgatás megfelelő színvonalának biztosítása érdekében szükséges:

- a közigazgatás tárgyi feltételeinek javítása,
- a közintézmények akadálymentesítése,
- az elhasználódott számítógépek folyamatos cseréje,
- az irodák-berendezéseinek pótlása, cseréje, világító testjeinek korszerűsítése,
- a Polgármesteri Hivatal folyosóján gyerekek részére, játszósarok kialakítása,
- Törtel honapjának folyamatos fejlesztése, frissítése.

• **Egészségügyi és szociális ellátás javítása**

Kiemelt cél a felnőtt háziorvosi ellátás biztonságossá tétele. Jelenleg két felnőtt háziorvos biztosítja az orvosi ellátást, Dr. Simon Mária és Dr. Papp Kornél személyében. A gyermekorvosi ellátást Dr. Mihály Erzsébet látja el. Az önkormányzat biztosítja a védőnői szolgálat, a családsegítő szolgálat és a gyermekjóléti szolgálat működését. Az önkormányzat vizsgálja egy idősek otthona, illetve idősek gondozóháza kialakításának lehetőségét.

Az egyedül élő és folyamatos ellátást igénylő idősekről való gondoskodás, az ideiglenes és állandó elhelyezésükre szolgáló idősek otthonának a megvalósítása nagyon fontos feladat.

• **Közbiztonság fejlesztése**

Kiemelt célként fogalmazható meg a helyi körzeti megbízotti iroda fenntartásában való folyamatos közreműködés, kapcsolattartás és a lehetőségekhez mérten anyagi támogatása a polgári rendvédelmi szerveknek, illetőleg egyesületeknek, valamint folyamatos kommunikáció a rendvédelmi hatóságokkal, kiemelten az Abonyi Rendőrőrsrel, a Jászkarajenői Rendőrőrsrel, és a Ceglédi Rendőrkapitánysággal.

A közbiztonsági infrastruktúra fejlesztésén belül a térfigyelő kamerarendszer kiépítése elsődleges feladat, valamint a település közbiztonságának javítása érdekében a közeljövőben szükséges Törtel község közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepciójának kidolgozása és elfogadása.

Jelenleg Törtel község területén a közbiztonság javítása érdekében két szervezet dolgozik, a Törteli Faluvédő Polgárőr Egyesület és a Törtelért Polgárőr Egyesület.

• **A helyi közlekedés biztosítása**

Figyelemmel a közlekedési eszközök „sokszínűségére”, és a gyalogos forgalomra, vizsgálni kell a község forgalmasabb útjait, és szükség szerint a forgalmi rend megváltoztatását kell kezdeményezni. Az iskola és az óvoda biztonságos megközelítése végett, ki kell jelölni a gyalogosátkelő helyeket. Továbbá, a fejlesztési tervek között szerepel a templom előtti területről a buszparkoló kihelyezése.

• **Egyházak fejlesztése**

Fontos az egyház támogatása, ezen belül pedig a plébániaépület és a templom felújítása.

A köztemetőnkben további hulladékgyűjtők elhelyezése szükséges, továbbá célszerű megvalósítani a digitális nyilvántartást a sírokról. Az önkormányzat az egyházakkal közösen

biztosítja a temető fenntartását, valamint a saját tulajdonú ravatalozó működtetését. Megfontolandó lenne a temető főútvonalainak, valamint környezetének közvilágítási lámpatestekkel való ellátása, mely az esti órákban a temetőbe látogatók számára könnyebb tájékozódást biztosítana, valamint csökkenne a kegyeletsértések száma.

- **A helyi környezetvédelem fejlesztése**

Cél az épített és a természeti környezet fokozott védelme, a zöldhulladék komposztálása, a parlagfű elleni fokozott védelem, a hulladékgyűjtő szigetek karbantartása, a hulladék több alkalommal történő elszállítása, az illegális szemétkuckók helyek felszámolása, a lakóházak és egyéb közterületek előtti területek rendben tartása, és a „Virágos Törtel” megvalósítása. Elengedhetetlen a község környezetvédelme érdekében települési környezetvédelmi program kidolgozása, mely a település szabályozási tervével összhangban az illetékességi területére terjed ki és szigorúan szabályozza azt. Folyamatosan meg kell újítani az előregedő főtéri parkunkban a fákat, cserjéket és tervszerűen kertészmérnök bevonásával pótlásukról gondoskodni. Az elkövetkezendő években a 2014-2020-as pályázati időszak indul, újra megnyitják a pályázati forrásokat a történelmi jelentőségű közparkok, települési zöldterületek, parkok, közösségi terek felújítására, melyre önkormányzatunk jó eséllyel pályázhat és meg is tesz mindent annak érdekében, hogy egy élhetőbb, szebb, kulturált településkép fogadja mind a történelmi lakosokat, mind pedig a településen átutazókat, ide látogatókat.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Stratégiai célok

- **Adópolitikai célkitűzések**

Helyi adók kivetésére a képviselő-testület elsősorban azért kényszerül, mivel az állami finanszírozás illetve a településfenntartás tényleges költségei közötti különbséget elsősorban e forrásból tudja előteremteni. Törtel községben jelenleg helyben maradó adóként a magánszemélyek kommunális adója, a gépjárműadó, a talajterhelési díj és a helyi iparüzési adó van bevezetve. További bevételi forrást jelent a mezőőri járulék és a településfejlesztési adó beszedése. Elsődleges adópolitikai cél a kivetett adók mielőbbi realizálása, szükség esetén gyors behajtása.

- **Munkahelyteremtés**

A településen munkahelyteremtés elsősorban az M8-as autópálya megépülésének hatásaként várható, de jelen helyzetben élni kell a Kecskeméti levő Mercedes gyár, valamint Cegléden az Infineon Zrt. nyújtotta munkalehetőségekkel is. Az önkormányzat szerepe ebben elsősorban a lakosság tájékoztatása, valamint kapcsolattartás a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központtal. Szintén önkormányzati hatáskörű munkahelyteremtő lehetőség a közfoglalkoztatási program, melynek pályázatain célszerű a részvétel. A program keretén belül rövid és hosszú távú munkalehetőség biztosítható.

- **Közzolgáltatások**

Az önkormányzat céljának tekinti az infrastrukturális közzolgáltatások folyamatos, biztonságos fenntartását. Jelenleg Törtelen az ivóvíz és csatornaszolgáltatást a Bácsvíz Zrt végzi.

A szemétszállítást pedig az Ökovíz Kft. látja el.

Az elektromos hálózat Törtelen, szinte minden utcájában kiépített, és megfelelő áramellátás biztosított a lakásokban. A gázellátást a TIGÁZ Zrt. és a Főgáz Zrt. végzi.

A falu minden utcája ellátott ivóvízvezetékekkel, gázvezetékekkel és szennyvízcsatorna hálózattal. A telefon, kábeltelevízió és internethálózat kiépítése 100 %-os. Az infokommunikációs technológia és a digitális műsorszórás rohamos fejlődése nyomán több szolgáltatón keresztül is elérhetők a szolgáltatások.

- **Település -üzemeltetési politika**

A település üzemeltetésében elsődleges szempont a gazdaságosság, a hatékonyság és az eredményesség. Az önkormányzat a tervezési ciklusban kiemelt célként kezeli a meglévő közúthálózat karbantartását, új utak és járdák építését, valamint megkülönböztetett figyelmet fordít a felszíni csapadékvíz elvezető rendszer meglévő részének rekonstrukciójára, illetve a még ki nem épült rész megvalósítására. A fenti célok érdekében a lehető legszélesebb körben kell tájékozódni a pályázati lehetőségekről, illetve egyéb hazai és uniós támogatásokról.

Infrastrukturális beruházások esetén, valamint a település-üzemeltetés teljes vertikumában, az önkormányzat kiemelt szerepet szán a helyi vállalkozóknak, akiket a lehető legnagyobb mértékben be kell vonni az adott tevékenységbe.

Kiemelt projektként kell kezelni a geotermikus energiát, termálvíz formájában.

A településen működő sportágak támogatása is kiemelten fontos, újabb sportágak bevezetése célszerű. Az általános iskola udvarának parkosítása, a sportpálya mielőbbi megvalósítása elengedhetetlen feladat. A sportcsarnok jelenlegi üzemeltetésének vizsgálata, szükség szerinti módosítása, a Körösi úti sportpálya állagának megóvása, bővítése, gyerekek részére KRESZ park kialakítása kell, hogy legyen a következő elérendő cél. A sport területén elsősorban a pályázati lehetőségeken alapuló fejlesztéseket kell szem előtt tartani. A községi játszótér kialakítását még 2015- ben meg kell valósítani.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az Önkormányzat a 2015-2019. évekre vonatkozó gazdasági programja alapján:

Az önkormányzat célja a településen aktívan működő vállalkozások helyzetbe hozása. Ennek érdekében közös konzultációt kell tartani a fejlesztési irányokról, illetve az esetleges kedvezmények nyújtásának lehetőségéről.

A gazdaságfejlesztés területén megvalósítandó feladat az eszközbeszerzés, telephelyfejlesztés,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

és az infrastrukturális fejlesztés, utak, utcák megújítása, építése. A teljes úthálózat felújítása továbbá a Dózsa György úton kerékpárút megépítése és a sétáló utca megvalósítása.

Járdák építése is elengedhetetlen, tovább már nem halasztható feladat. A foglalkoztathatóságot segítő fejlesztések területén belül figyelni kell, a munkahelyteremtést és a képzéseket segítő pályázatokat.

➤ Ipari fejlesztés

A rendezési terv módosításakor külön figyelmet kell fordítani az ipari park helyének megjelölésére, az M8-as autópálya nyomvonalának figyelembe vétele mellett.

➤ Mezőgazdaság fejlesztése

Az önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a települési vízgazdálkodási problémák megoldását úgy külterületen, mint belterületen. A kapcsolattartás folyamatos a Közép-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség munkatársaival, hogy mielőbb megnyugtatóan rendeződjön a belvízelvezetés és a mezőgazdasági területek alkalmassá váljanak termelésre.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Törtel község elsődleges célja a foglalkoztatás növelése, a helyi munkahelyteremtés és munkahely megtartás ösztönzése. A település a foglalkoztatás növelése érdekében támogatja a munkahelyteremtő beruházásokat és saját tulajdonú intézményei révén részt vállal a foglalkoztatásból, a közmunkaprogram lehetőségeit kihasználja.

Az önkormányzat folyamatosan tartja a kapcsolatot a Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központtal illetve különböző képzési szervekkel annak érdekében, hogy a lakosság tudásszintjét különböző tanfolyamokon illetve előadásokon, oktatásokon, képzéseken fejlessze. A Déryné Művelődési Központ és Könyvtár célkitűzései között szerepeltetni kell az ilyen képzések felkutatását, illetve megszervezését, valamint propagálását.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Törtel község területén több önkormányzati tulajdonú családi ház (bérlakás) található.

Törtel község területén a bérbe adható lakások és helyiségek felsorolása

sorsz.	lakás címe (hrsz)	komfortfokozat	lakás a.ter.(m2)
1.)	Jászkarajenői út 45. (386.) régi óvoda	komfort nélküli	37
2.)	Kossuth L. út 8. / I.	összkomfortos	45

3.)	(595.) tornaszoba Kossuth L. út 8. / II.	összkomfortos	61,7
4.)	(595.) tornaszoba Jászkarajenői út 10/a. (811/1.)	összkomfortos	69,61
5.)	Jászkarajenői út 10. (811/1.)	összkomfortos	77,23
6.)	Jászkarajenői út 8. (811/1.)	összkomfortos	66,15
7.)	Jászkarajenői út 12./I. (811/1.)	komfortos	89
8.)	Jászkarajenői út 12./II. (811/1.)	összkomfortos	100
9.)	Kőrösi út 47. (1381.)	összkomfortos	100
10.)	Szent István tér 1. (1620.)	összkomfortos	51
11.)	Dózsa Gy. út 20/a. (1743.)	összkomfortos	89,7
12.)	Ceglédi út 4/a. (1870/1.)	összkomfortos	58
13.)	Ceglédi út 4/b. (1870/1.)	komfortos	58
14.)	Dózsa Gy. Út 22. (1744.)	összkomfortos	40,32
15.)	Helmeczi út 17/a. (409.)	komfort nélküli	43,8
16.)	Helmeczi út 17/b. (409.)	komfort nélküli	42
17.)	Helmeczi út 17/c. (409.)	komfort nélküli	43,8
18.)	Helmeczi út 17/d. (409.)	komfort nélküli	37
19.)	Mankós d. 3. / I. (011/2.)	komfort nélküli felújítva 2010-ben	40
20.)	Kákás d. 24. (061/2.)	komfort nélküli	78

1.10.6. Intézményfenntartás

Az intézményfenntartás keretei az elmúlt évben átalakultak. Az oktatási, nevelési intézmények a Klebersberg Intézményfenntartóhoz tartoztak, majd az általános iskola fenntartása visszavételre került.

A polgármesteri hivatal fenntartása önkormányzati feladat.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az önkormányzat energiagazdálkodásához tartozik az intézmények teljes energiaellátása a fűtés - melegvíz - villamosenergia ellátás. Az energiagazdálkodás területén a villamosenergia-gazdálkodás terén az intézmények világítás korszerűsítése, új energiatakarékos fényforrások alkalmazása célszerű.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben meghatározottakon túl:

- Konyha fenntartása és üzemeltetése, temető fenntartás.
- Szent István Király Ált. Iskola fenntartásának visszavétele a KLIK-től.
- Mezei őrszolgálat bevezetése, közterület felügyelet kialakítása.
- Rovar és rágcslóírtás, ahol szükséges a kényszerintézkedés elrendelése.
- Könyvtár biztosítása, óvoda megléte.
- Közvilágítás biztosítása a lakosság részére.
- Államigazgatósági, járási hatósági ügyintézés feladatának ellátása.
- Főépítész, falugazdász biztosítása a lakosság részére. Gyepmesteri feladatok ellátása.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Törtel régi kun település Pest megye délkeleti részén, Cegléd és Abony, Nagykőrös városok, valamint Körösten, Jászkarajenő, Kocsér, Nyársapáti községek gyűrűjének közepén fekszik. A Ceglédi kistérséghez (Ceglédi Többcélú Kistérségi Társulás tagja) tartozó település a Cegléd-Vezseny és Nagykőrös-Abony közötti közlekedési utak kereszteződésénél található. A településre jellemző, hogy a szomszédos Kiskunsághoz hasonlóan a község határában számos lakott, egymástól látástávolságban (negyedórányi járásra) lévő tanya, major található. Törtel külterületét 11 dűlő tagolja. (Búbos-, Mankós-, Nádas-, vízjárás-, Kákás-, Ernyő-, Czakó-, Ludas-, Újosztály-, Besnyő-, Nyilas dűlő)

A település közigazgatási területe 8416,2703 ha. Ebből külterület 8048,9993 ha, a belterület 335,4589 ha, a zártkert 31,8121 ha területű.

A több ezer éves települést már avarok, szarmaták, rómaiak, hunok is lakták. A népvándorlás korának szinte minden népe hagyott hátra előkerült régészeti leleteket. (Tiberius ezüstérme, hun áldozati üst, lovas kultúrából való női és férfi sír, templomromok és feltárt Árpád-kori temetők). Hagyományokkal rendelkeznek az itt élők az állattartásban, földművelésben, a

kertgazdaságok művelésében, a gyümölcsstermesztésben és az ezekhez kapcsolódó kézművességben. A település táji értékeihez tartoznak az élő tanyák, ahol az ember és természet harmonikus egysége még fellelhető.

A település természeti adottságai

Törtel a Duna–Tisza közti síkvidék Gerje–Perje-sík és a Pilis–Alpári Homokhát kistáj határán fekszik. A település határának nyugati része a fent utóbb említett kistájhoz sorolható.

Az egykori hordalékkúp felszíne szélhordta homokkal fedett. Az enyhén hullámos síkság kisebb részei mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. Az ÉNy-DK irányú, párhuzamos lefutású homokhátak között vízelvezető laposok láthatók. A mélyfekvésű laposokhoz agyagos, illetve szikes területek kapcsolódnak.

Domborzata

Törtel külterületének nagyobb része a Gödöllői-dombság és a Tisza-völgye között elhelyezkedő löszökkel és futóhomokkal fedett alacsony ármentes síkság (Gerje–Perje sík). Besnyő, Nyilas és Ludas határrészek felszíne egyenetlen, szélhordta homok hátakkal.

Törtel átlagos tengerszint feletti magassága 95-103 mBf. (A határ legmagasabb pontja a Besnyőben található 103 mBf). A többnyire mélyfekvésű, csaknem sima felszínt lösziszapos löszös üledékek borítják. A Gerje és Perje ér völgy melléke iszapos, homokos, csapadékos években belvizes, helyenként tőzeges síklápokkal tagolt ártéri síkság (Kákástói rész, Nagyvízjárta terület). E tájrész hasznosításában a rétek és legelők, valamint ártéri jellegű ligeterdők és rétlápok jellemzőek.

Talajai

A község jelentős részén a talajtakaró leginkább humuszos homok, ami kisebb foltokban futóhomokos és csernozjomos homoktalajokkal váltakozik. A homokos területek: Ludas, Újosztály, Nyilas és részben Besnyő dűlők. A homokon képződött talajok az összterület kb. 80%-át teszik ki. A talajtani térképek adatai szerint a község mélyebb területeinek talaja részben lápos réti talaj, homokos vályog, részben mélyben sós réti csernozjom, közép-kötött vályog. A különböző talajféleségek aránya helyi adatok szerint: 35 %-ban könnyű homok, 15 %-ban barna homok, 15 %-ban mezősegi vályog, 35 %-ban középkötött talaj, több helyen szikes foltokkal.

Éghajlata

Éghajlati szempontból Törtel a közép-alföldi éghajlati körzethez tartozik, ahol túlsúlyban a szárazföldi hatás érvényesül, egész évben elégtelen nedvességű, aszályos, a nyár mérsékelten forró. Az időjárási elemek évi és napi ingadozása egyaránt jelentős.

Törtel közigazgatási területe mérsékelten meleg, meleg-száraz éghajlattal jellemezhető. A napsütés évi összege 2040-2070 óra között van, a hőmérséklet évi és vegetációs időszaki átlaga 10,3°C, illetve 17,2-17,3°C. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 – 34,2 °C, a minimumoké -16,0 °C. Csapadékban szegény terület, gyakori az aszályos nyár. Az évi csapadékösszeg 520-540 mm, a vegetációs időszakban 300–320 mm. A szélirány a vidékre jellemzően változó. A leggyakoribb szélirány ÉNy-i, ősszel a K-i, DK-i. Az átlagos szélsébség 2,5 m/s.

Vízrajza

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel a Tisza vízgyűjtő területének része. Igazgatási területén jelentős folyó- vagy állóvíz nincs. A kistáj száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. A település határának vízhálózata az Törtel északi-keleti határán húzódó Perje-főcsatorna vízgyűjtőjére és a Nyilas-ér és Körös-ér vízrendszerére, valamint a Gerje-Perje főcsatorna a község igazgatási területén áthaladó szakaszára terjed ki. A nyugattól keletre folyó Gerje csatorna Pilis település alatt ered és Tószegnél ömlik a Tiszába. A többször is árvízzel, elöntéssel fenyegető vízfolyást korábban szabályozták és magas gátak közé szorították vizét. A község határának dülő nevei (és a régi térképek) bizonyítják, hogy régebben jelentős területeket borított állandóan vagy időszakosan víz. Ezek az elnevezések: Nádas, Vízjárás, Fehér-tó, Kákás-tó, Nagy szék, Nagy lapos. A falu és a temető közötti, ma halas tónak nevezett területet egykori térképek Bozód tó néven jelzik. Törtel belterületének közepén ma is elég nagy kiterjedésű nádas, lapos terület fekszik, az ún. Turi lapos.

A talajvíz 2 m mélyen érhető el, mennyisége nem jelentős.

1900-as évek elején és a század derekán a mezőgazdasági majorokban, valamint a község belterületén is több artézi kutat fúrtak. A kutak átlagos mélysége 200-300 m. A kutató fúrások alkalmával két helyen magas hőmérsékletű víz tört fel: a Sós tanyánál és a Német dűlőnél. Az utóbbi kút vize 40 ° C fölötti, melyet fürdésre használt a környék lakossága 1974 nyaráig.

A település nyugati határát szegélyező Gerje.

Növényvilága

Törtel külterülete a Pilis–Alpári Homokhát az Alföld flórávidéke (*Eupannonicum*) Duna-Tisza közti flórajárásába (*Praematricum*) tartozik. A Pilis–Alpári Homokhát legelterjedtebb potenciális erdőtársulásai a gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*), valamint a tatárjuharos tölgyesek (*Aceri tatarico-Pseudovinae-Quercetum roboris*), pusztai tölgyesek (*Festuco-Quercetum roboris*), említhetők. Jellemző lágyszárúak a magyar csenkesz (*Festuca vaginata*), a barázdált csenkesz (*Festuca sulcata*), az élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*). A homokháton a jellemző bennszülött lágyszárú fajok a homoki kikerics (*Colchicum autumnale*), a medvetalp (*Heracleum sphondylium*), a homoki vértő (*Onisma arenaria*), a kései szegfű (*Dianthus serotinus*) és az őszirózsa (*Aster punctata*), valamint az árvalányhaj (*Stipa pennata*). Törtel határában természetes növénytakaró, a nem művelhető szikesek és nádasok kivételével, nem található. A táj nagy részét kitevő futóhomokos hordalékkúp síkság jellegének megfelelően, homokpuszta réttel, ritkán nyáras-borókás és homoki-tölgyes jellegű erdőfoltokkal, nyáras-akácos erdőkkel mozaikosan tagolt kultúr-sztyep jellemzi.

Táji megjelenés, tájképi jellegzetesség

Törtel községet változatos, mozaikos megjelenésű külterület jellemzi. A környező tájat erdősült területek, szikes rétek, kertgazdasági területek, tanyák, tanyacsoportok, valamint egybefüggő mezőgazdasági területek (szántóföldek) és a közöttük fel-felbukkanó kisebb-nagyobb méretű élő és már nem működő gazdasági majorok jellemzik.

A tájban megjelenő határozott vonalú létesítmények (közlekedési utak, mezőgazdasági utak, belvízelvezető árkok, csatornák) kísérő növényzete és a mélyfekvésű területek náddal borított

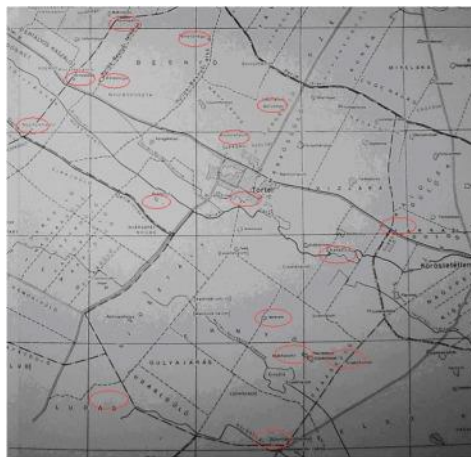
felületei is hozzájárulnak a községet övező külterület sokszínűségéhez. A hátakon lévő és a vízfolyásokat szegélyező ligetes-fás területek váltják a mélyebben fekvő, vízjárta gyepes réteket. A fentebb felsorolt eredeti potenciális növénytakasúások napjainkban csak helyenként és zárványszerűen láthatók. Helyettük a mezőgazdasági kultúr-táj mesterséges takasúásai határozzák meg a település flóráját. (szántóföldek termesztett növényzete, ültetvény jellegű puhafás erdők, telepített gyümölcsösök).

A település történetéből adódóan Törtel határára még ma is jellemző, és táji látványában is meghatározó a tanyavilág és a tanyasi életforma. A tanyák, többnyire a belterülettől délre, utcászerűen, tanyatelkeken kerítéssel körbevve jöttek létre.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

Régészeti leletek bizonyítják, hogy a település már a kőkorszakban (időszámításunk előtt 4000 évvel ezelőtt) is lakott terület volt. Bronzkorban az un. Vatyai kultúra népei lakták. A népvándorlás során minden erre járó nép hagyott hátra emlékeket, régészeti leleteket. Székíták (egy harcos bronz nyílhegye), szarmaták, rómaiak, stb. Az alföldi településekhez hasonlóan a honfoglalás előtt is lakott terület volt Törtel határa (Czakó-halom lábánál 1870.-ben előkerült V. század eleji hun áldozati bronzüst). Az avar-kori település létezését előkerült gyöngyök, nyílhegyek igazolták.

Törteli határban megjelölt hajdani (valószínű) települések és lelőhelyek. (Hídvégi -Pásztor)

A honfoglaló magyarság letelepedését 1895.-ben Kákás-dűlőben előkerült gazdag leletanyagú női lovas sír bizonyítja. Az Árpád-korban az itt élők a külterjes állattartás mellett már mezőgazdálkodást is folytattak. Az Ernyő, Kákás, Nyilas dűlőkben végzett régészeti feltárások az 1100-as évekből származó leletek (pl. pénzérmék, a mezőgazdasági mélyszántással tönkretett napvilágra került faluhelyek, templomromok, és a korabeli temetők feltárásai) valószínűsítik mindezt.

A fellel bronzüst és a hagyományörzők által használt másolata.

A tatárjárást követően a falu lakossága megfogyatkozott, és az elnéptelenedett vidékre IV. László kunokat telepített (1290). A település a nevét is egy kun vitézről Thurtelről nyerte, aki a király elleni merénylet egyik szereplője, majd áldozata volt (kun eredetű Árbóz határrész elnevezés is). A falut 1475-ben Törtelszállása néven említik egy oklevélben, majd 1531.-ben Werbőczy István tulajdonába kerül királyi adományként. A török hódoltság előtt a mai község helyétől délre, a magasabb területeken helyezkedett el az akkori település. Török uralom elején a még népesebb falvak közül a budai szandzsák, pesti nahijéhez tartozott és csak a Tizenötéves háború néptelenítette el. Később 1649-ben Vadászi Pál füleki lovaskapitány kapta meg adományként. Később a falu határát ceglédi és a nagykörösi birtokosok használták, nagyszámú állatot söre marhát, lovat, juhot tartottak. A törökök kiűzését követően a XVII. század végén a települést kun pusztaként írták össze. A községet a mai helyén az 1740. utáni betelepítéskor alakították ki. Kunszentmiklósi birtok, majd csere révén a Balogh Antal és családja tulajdonába került. Ezután gazdálkodó kisnemesi családok települtek be. Kialakult az un. kötetlen mezei kertes gazdálkodás. Az 1700 évek közepén már mészáros, kocsmáros, takács, csizmadia is dolgozott a faluban. Balla Antal által 1796-ban készített település térképe rendezett, tágas orsó-szerű, hosszúkas központú falut ábrázol. A határról készített 1780. körüli térképen jelzett halom nevek: Asszony-halom, Nagy-halom, Látó-halom, Mankós halom, Czirle halom, Mák-halom, Erzsók-halom, Szék-halom, Fekete halom, Mantova halom. Czakó halom.

Az 1848-1849-es Szabadságharc idején Perczel Mór hadai innen indultak Cegléd felé, később osztrák császári csapatok szállták meg Törtelt. A falu első pecsétje 1859-ből maradt fenn. A Kiegyezést követően Törtel nagyközségi rangra emelkedett, az 1900-as évek fordulóján már Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Abonyi járásához tartozott. A legutóbbi félévszázadig nem volt teljesen zárt település. Az 1880. évi kataszteri térképen a mai Vöröshadsereg úttól északra eső településrész Szőlők néven a külterülethez tartozott. Ekkor a település tájhasználatának jelentős része mezőgazdasági hasznosítású (86%-a) legeltető állattartás, földművelés, kisebb hányada (6,3%) a kézművesség tette ki. A gazdák négyes vetésforgóban művelték földjeiket: őszi-, tavaszi kalászos, kukorica, ugar. A XX. század első felében a nagybirtok rendszerben, az akkori technikának megfelelő, gépesített majorságok kialakulása a jellemző. A tájhasználatban jelentős változást hozott a legelőterületek csökkenése a szántóterületek javára, valamint a legelőterületek feltörésével (belterjesebb földművelés) és a

tanyás gazdálkodás kialakulásával a külterjes állattartás helyett az intenzívebb istállózó állattartás elterjedése és ezzel együtt a szántóföldi takarmánytermesztés. Szántóföldi művelésre leginkább a falu határának északkeleti része és a falu környéki területek bizonyultak a legalkalmasabbnak.

Mindkét világháború áldozatokat követelt Törtel lakosságától.

A XX. század második felére jellemző (a tulajdonviszonyokban is bekövetkezett) tájhasználati változások: a mezőgazdaság többszörös átalakulása (szövetkezeti gazdálkodás, állattartó telepek létesítése, nagyüzemi gépesítés) a mezőgazdaság fejlődését jelentette. Ehhez hozzájárult a nyársapáti földek (Besnyő és Nyilas) Törtelhez csatolása is. A gazdasági tevékenységek bővülése, iparosítás és a közlekedés, szállítás megnövekedése, úthálózat fejlesztése, mind nyomon követhető a települést környező táj jelenlegi szerkezetében, táji látványában.

A rendszerváltozást követően a termelőszövetkezet, állami gazdaság vagyonának feldarabolása, a helyi munkahelyek számának csökkenése ismét átalakította a falu életét, környezetének tájhasználatát. A napjaink tájhasználatát az alábbiakban ismertetjük.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Jelenleg elsősorban a mezőgazdasági tájhasználat (szántóföldi művelés, állattartás, kertgazdálkodás), az erdőgazdálkodás (fa és papíripari alapanyagként ültetett erdők), és a vízgazdálkodás alá eső területek (csatornák), valamint a mezőgazdasághoz köthető szolgáltatási célú gazdasági tevékenység, jellemzik a település igazgatási területének hasznosítását.

Az Országos Területrendezési terv (OTrT) 2013. évi módosítása alapján az Ország Szerkezeti terve a község külterületi részét mezőgazdasági és erdőgazdasági térségbe sorolta.

A magasabbrendű területrendezési tervek szerint az alábbi országos övezetek érintik Törtel külterületét:

- országos ökológiai hálózat övezet
- kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet
- jó termőhelyi adottságú szántóterület övezet
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezet
- tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő terület övezet
- világörökség és világörökségi várományos terület övezet
- országos vízminőség-védelmi terület övezet
- nagyvízi meder és a vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete
- kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete

Mezőgazdasági tájhasználat

Törtel termőtalajai változatosak. A község észak-nyugati határán lévő szántók egy részét mészből gazdag homoktalajok, degradálódott löszfelületek borítják. A homokos területek: Ludas, Újosztály, Nyilas és részben Besnyő dűlők. Csernozjom talajú barna földek alkotják az északi határrészeket (Abonnyal határos dűlők). Homoktalajok, degradálódott löszfelületek borítják a község délnyugati határát. A rosszabb minőségű (átlagosan 2-10 aranykoronás termőföldek) szikesedésre hajlamos talajok, alkotják az keleti határrészeket. (Köröstetétlennel

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

szomszédos határ, Gerje-mente). A tájra jellemzőek az őshonos növények, a szikes, zsombékos, láprétes fátlan növénytakaságok. A település tájhasználatára (létezésétől kezdve) jellemző a földművelés és az állattartás később a szőlő- és kertművelés. A történelmi időkben a jobbágyok által művelt földbirtokokon, majd tagosítással kisnemesi gazdálkodás és a múlt században, a majorságokban és a tanyák közelében folyt mezőgazdasági tevékenység. A szocializmus idején Új Élet Tszcs (1949.), a Haladás (1951.), majd Béketábor (1955.), végül az Aranykalász Mgtsz megalakítására 1961-ben, a Rákóczi szövetkezet létrehozására 1960-ban került sor. Az utóbbi kettőből alakították 1975-ben a Dózsa Mgtsz-t. A jó termőhelyi adottságok, a változatos mozaikszerűen egymás mellett található, de eltérő tájhasználatú területek (rét, legelő, erdők, szántók, stb.) elősegítették a fent említett uradalmi majorok, majd mezőgazdasági központok létrejöttét. Jelenleg a település határának birtokviszonyaira jellemző, hogy megtalálhatóak a nagyüzemi gazdálkodó szervezetek (Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Rt., Jalsoviczky-tanya, Dózsa MgTsz. utódgazdaságának majorjai, a volt Rákóczi MgTsz majorjai, telephelyei és a kisebb gazdaságok: egyéni gazdálkodók, östermelők is.

A hajdani Dózsa MgTsz. helyén a Közép-magyarországi Gazdák Szövetségének majorja található.

A vetésszerkezet az elmúlt fél évszázadban átalakult. Jelenleg a szántóföldi növények termesztése a legmeghatározóbb: őszi és tavaszi kalászosok (búza, árpa, tritikálé), kukorica, lucerna, repce, zöldségnövények elsősorban a település határán belüli földrészekben és a község határához közeli területeken (paradicsom, paprika, burgonya).

A külterület művelési ág szerinti megoszlása *Földhivatali Információs Rendszer adatszolgáltatása alapján:*

Művelési ágak	Belterület ha/m ²	Külterület ha/m ²	Zártkert ha/m ²	Összesen ha/m ²
szántó	7,0593	3687,4227	6,4030	3700,8850
gyep (rét)	-	305,3752	2,2075	308,7417
kert	-	0,6708	18,1627	18,8335
gyümölcsös	-	55,0908	-	55,0908
gyep (legelő)	1,7335	1428,5274	1,5058	1431,7667
erdő	-	2070,2799	-	2070,2799
művelés alól kivett terület	325,5071	495,5255	3,1050	824,1376
szőlő	-	3,6177	0,4281	4,0458
nádas	-	1,9704	0,7338	1,9704
halastó	-		-	

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

fásított terület	-	0,5189	-	0,5189
Összesen:	335,4589	8048,9993	31,8121	8416,2703

Biogazdálkodás –legelőgazdálkodás

A települést körülvéő tanyákon jelenleg is folyik biogazdálkodás (Nagy István, Skoda Imréné gazdasága, Kákástó dűlő). A legeltetett területek jelentős része ősgyep, melyeket még nem törtek fel. A legeltetési időszak áprilistól decemberig tart. A gyepeken megtalálhatóak a vörös apró csenkeszek, rozsnokok, a tarackos búzafű, de itt él a bárányparéj, komlós lucerna és a sárkerep lucerna is.

Jellegzetes törteli táj tanyákkal

Kertgazdaság

A község külterületének északnyugati, és a községtől (Nyilas-dűlő, Újosztály-dűlő) zártkertben elsősorban gyümölcsös és a déli határrészekén (úthoz közeli területeken) jelenleg nem folyik gyümölcstermesztés, a Ceglédi út mentén pedig vegyes művelésű kertek (zöldség, gyümölcs) találhatók. A település kül- és belterületén egyaránt családi gazdálkodás formájában esetenként a fóliasátras intenzív zöldségtermesztés, palántanevelés és hagyományos gyümölcskertészet is megtalálható.

Tanyaközpontok, állattartás

Törtel hagyományaiban legeltető-állattartó település. A lakott tanyák elsősorban a külterületi országos utak (Nagykőrösi út, Ceglédi út) mellett és a jelentősebb dűlőutak mentén, tanyatelkekkel és a sűrűbben lakott részekben utcás részt alkotva helyezkednek el szinte a teljes igazgatási terület behálózva.

A község külterületén nagyobb kiterjedésű majorokban korábban Dózsa Mgtsz. nagyüzemi állattartás folyt (szarvasmarha, juh). A közelmúlt előnytelen gazdasági környezetváltozásának következtében egyre több az üresen álló, vagy alig kihasznált gazdasági épület a határban bizonytalanná, elhanyagoltá téve a tájképi látványt (Újosztály-dűlő, Nyilas-dűlő).

Nem használatosak a Rákóczi Mg Tsz. volt sertés- és marhatartó telepei, a korábbi mezőgazdasági majoroknak csak gépudvarát, terménytároló silóit, takarmánytárolóit használják (gabonátárolás: Közép – Magyarországi Gazdák Szövetkezete Nyilas dűlő (0407/18), Praktika Kft. Nyilas dűlő (0277/1 hrsz.), valamint kigazdák telephelyeiként szolgál.

Jelentős állatlétszámú állattartás jelenleg a nagykőrösi út mentén lévő Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt. (Ságvári-telep, szarvasmarhatartás, tehenészet állatok száma: 900 db tehén, 200 db borjú, 120 db növendék) és a Kerék telepen a Ludas dűlőben állattenyésztés-tehenészeti telep, állatok száma: 270 db tehén, 200 db borjú), Jalsoviczky-major szarvasmarha-telep Nyilas dűlő (0291/2), valamint nagyobb tanyákon működnek állattartó helyek. Nyilas dűlő (0322/3, 0364/2, 0295/7 hrsz.).

Juhászatok a Nyilas dűlő (Borbély-tanya 0271/5 hrsz. 520 db), Vízjárás dűlő (Farkas-tanya 035/23 hrsz. 570 db magyar merinó juh, 64 ha legelővel), Kákás dűlő, (061/4 hrsz. 1000 db magyar merinó és német fekete fejű juh 35,6 ha legelő 60 ha szántóterülettel).

Sertéstartás GANSO PRIMO Kft. (0123/6 hrsz., az állatok száma: 3900 db hízó sertés), Angyal Csaba (0124/29 hrsz. jelenleg 150 db fejlesztés után 300 db sertés.), időszakos működésű a TÖRPIG Kft (081/13, 081/14 hrsz. 500-550 db sertés).

A külterületen egyéb kisebb állattartó tanyák is találhatók Horváth János (Nyilas dűlő 0324/6 hrsz.) tehenészet, biogazdálkodás Nagy István tanyáján.

Szarvasmarhatartás, tehenészeti telepek.

Erdőgazdálkodás

Törtelt is magába foglaló kistáj az Alföld flórávidék Duna-Tisza közti flórajárásba tartozik. Eredeti növénytakasulásait a pusztai tölgyes és gyöngyvirágos tölgyes erdőtakasulások alkották, azonban ezek mára a túlnyomó mezőgazdasági területakasználat miatt teljesen eltűntek.

Természeti erdő sincs. 1960. után a nagykőrösi Állami Gazdaság, majd a Rákóczi és Aranykalász termelőszövetkezetek telepítettek több száz holdon un. cellulóznyárfákkal erdőket, a Ludas és Nyilas részekén.

Az Ország Szerkezeti terve erdőgazdálkodási térségbe sorolta a község igazgatási területét. Jelenleg a település közigazgatási területének mintegy negyede (2070,2799 ha)

erdőgazdálkodási terület. A község Nagykörössel, Cegléddel határos dűlőiben telepített elsősorban nyárfás és nyárfás-akácós elegyes fiatal és középkorú ültetvényerdők találhatók. Az erdők átlagos évi folyónövedéke a 2,1-3 m³/ha között változik.

Magánkézben lévő területeken akácok láthatók. Védelmi célú erdők, erdősávok helyenként hiányos területei találhatók a gazdasági környezet (mezőgazdasági- célú majorok, ipar-szolgáltató területek, raktározási területek) körül.

Törtel külterületének utjait, csatornapartjait kísérő, nem folytonos fasorok többnyire szürke nyár, fehér fűz, fehér akácfából állnak. (a településről kivezető utak mente, csatorna-partok, mezőgazdasági utak mente).

Az erdőgazdálkodást az erdészeti hatóság felügyeli.

Vízgazdálkodás alá eső területek

Törtel igazgatási területe a Tisza vízgyűjtő területének része. A kistáj vízhálózata az Abony és Törtel határán húzódó Perje-főcsatorna vízgyűjtőjére, valamint a Gerje-Perje főcsatorna szakaszára terjed ki. A kistáj száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Jelentős folyó- vagy állóvíze nincs. A település határát középen a nyugattól keletre folyó Gerje csatorna szeli át, délen Ludas-dűlőnél a Körösi ér, északon Abonnyal határos területeken a Perje csatorna érinti. A település igazgatási területén jellemzőek a kisebb-nagyobb kiterjedésű, mélyfekvésű, belvíz által fokozottan veszélyeztetett, magas talajvízszintű területek.

Csapadékos években nagy területeket borít el a belvíz, ezért a Községi Tanács 1973. évben általános belvízrendezési tervet dolgoztatott ki, melynek megvalósulásaként a külterület mélyebb részeit behálózzák a belvizet levezető csatornák. A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója Perje-Főcsatorna, Gerje-Főcsatorna.

1904. óta több artézi kutat is fúrtak a község területén, az egykori nagy birtokok majorjaiban s a község belterületén is. (átlagos mélységük 200-300 m). A kutató fúrások alkalmával két helyen magas hőmérsékletű víz tört fel: a Sós tanyánál és a Kákás dűlőben. Az utóbbi pozitív kút vize 40 ° C fölötti, melyet fürdésre használt a környék lakossága 1974 nyaráig. Az infrastrukturális hiányosságok és a szükséges egészségügyi-, és higiéniai követelmények be nem tarthatósága miatt hatóságilag lezárták a természetes fürdőt. Jelenleg egy pozitív kútfoglalat található itt.

A megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a község igazgatási területe a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület, valamint a rendszeresen belvízjárta terület övezetéhez tartozik. (Perje, Gerje mente).

Törtel vízellátását a belterületen lévő települési vízműről biztosítják, melyet az Öko-Víz Kft. üzemeltet.

A magas vízállású Gerje és a pozitív hévíz-kút és a meleg víű tavacska.

Gazdasági tájhasználat

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel tájhasználatára, tájképi megjelenésére leginkább jellemző a mezőgazdasági-és erdészeti termelés (faipari üzemek pl.: Roltim fa Kft.) és a kisüzemi gazdasági termelés (Pótkerek Kft. belterületen). A terménytárolás, malomipar is hagyományos gazdasági ága volt a község ipari tevékenységi körének (silók, mezőgazdasági terménytárolók, műemlék malom Praktika Kft.). Ezek mellett lényeges szerepe van a kereskedelmi-szolgáltató jellegű tevékenységeknek. (Tüzép telep, benzinkút, sütődék, cukrászat, takarmánybolt, építőanyag kereskedés, vendéglátóhelyek, gépjárműalkatrész kereskedés, Dél-Pest Megyei ÁFÉSZ, COOP-Sztár, stb.). Az üzletek általában a Dózsa György út és a Szent István út mellett találhatók.

A rendszerváltás után részben a téesz-melléküzemágakból alakult meg a Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Rt., a Pótkerek Kft. valamint az Ezüstkéz Kft. Napjainkig a Dél-Pest Megyei ÁFÉSZ keretében bonyolódik a kereskedelem. Törtel községnek 1888. május első szombatja óta van piactartási engedélye. A helységben évi négy alkalommal tartanak nagyobb vásárokat, a hetivásárok mellett. Az átalakított malom (jelenleg könyvtár) épülete mellett található a rendezett piaccsarnok.

Külterületen lévő faipari vállalkozás és a korszerű piaccsarnok.

A II. Világháború utáni időkben kutatófurások a község területe alatt kőolaj és földgáz előfordulást mutattak ki. 1958-59. években a Sós tanya melletti kútból több hónapig át is termelték a kőolajat.

Közlekedési tájhasználat

A község település-földrajzi helyzete kedvező. Törtel a környező városokat, településeket összekötő utak csomópontjában fejlődött. a szomszédos településekkel Abony 9,9 km és Nagykörös 14,5 km, Cegléd 11,9 km, távolságban, valamint Köröstétlennel burkolt közlekedési utak kötik össze. Cegléddel, Köröstétlennel a 4609. jelű összekötő út, Abonnyal és Nagykörössel a 4611. jelű összekötő út fűzi össze. A településen vasútvonal nem halad át. A Budapest-Szolnok-Debrecen-Záhony vasútvonalat Cegléden vagy Abonyon keresztül érhetik el az itt élők. A tömegközlekedést a Cegléd-Jászkarajenő-Cegléd között közlekedő autóbuszjáratok bonyolítják le.

Fehér nyárfa-csoport a ceglédi út mentén és köröstétleni utat kísérő növényzáv.

Rekreációs tájhasználat-turizmus

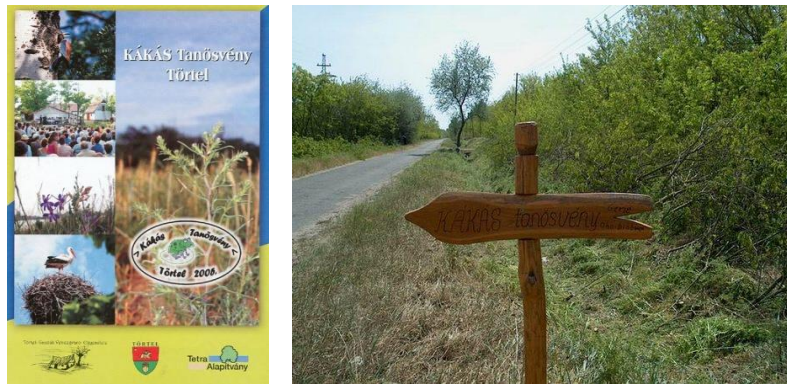
A földrajzi- és település-környezeti adottságok lehetővé teszik a rekreációs célú tájhasználatok közül az aktív pihenést (gyaloglás, kerékpározás, számár- és lovaskocsizás, télen lovas szán, horgászat, túrázás, természet-megfigyelés, stb.). A külterületi Tanyaszínház Bendegúz előadásai és a falusi vendéglátás (Hubertus-nap, Kamra-túra, barangolás a biogazdánál), a gasztronómiai rendezvények (disznótor), kóstolások szabadidős programok fontos részét képezik jelenleg is a település turisztikai kínálatának.

Kákás-tó

A természetjáró turizmust *Kákás tanösvény bejárása* szolgálja. (Tetra Környezetvédelmi Alapítvány támogatásával jött létre és a XIII. Magyar Innovációs Nagydíj pályázaton díszoklevéllel díjazták a tanösvény és a tanyaszínház megvalósítót.).

- *I. állomás:* Tanyaszínház, Tanyamúzeum (erdei iskolaként is működik.)
- *II. állomás:* Élő tanyai környezet (biogazdálkodás, őshonos állatok bemutatása)
- *III. állomás:* Tanya és legeltető állattartás bemutatása, a tanya körül szikpadkák és a löszpuszta-gyepek növénytakarásainak látványa,
- *IV. állomás:* A sziki mészpázsit, alföldi szikes pusztalösz növényzetének megismerése,
- *V. állomás:* Partifecskek-, gyurgyalag fészkelő-helyek, és egyéb különleges, védelem alatt álló madarak megfigyelésének lehetősége,
- *VI. állomás:* Czakó-halom a hun áldozati üst lelőhelye, kunhalom bemutatása és a mellette lévő szikes lefolyástalan mocsár életének bemutatása, a Kutyakaparó csárda
- *VII. állomás:* a háborítatlan Ernyő-dűlő vizenyős területe élővilágának, védett madarak fészkelő és táplálkozó helyének (pusztaölyv, szalakóták, réti fülesbagoly, őrgébicsek) bemutatása

A Kákás-tanösvényt bemutató kiadvány és az tanösvényt jelző tábla.

A rekreációs tájhasználatához köthető a vadász-turizmus is. A településen a Rákóczi Ferenc Vadásztársaság működik (a vadászható vadak őz nyúl, fácán, fogoly, róka).

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Az alföldi táj képét változtatossá tevő, az élővilág számára menedéket nyújtó **szegélyek** a növényzettel fedett területek (erdős területek, rétek, legelők, vagy nádasok) határa mentén, a mezőgazdasági művelésű területek telek- (mezsgye) határain és külterületi utak mentén alakultak ki. Tájképi szempontból értékesek a szántóművelés síkjából kiemelkedő kunhalmok, homokhalmok, tanyák, a hozzájuk tartozó tanyafásítások, hagyományos gazdasági épületek, tájfásítások, mezővédő erdősávok, dűlőutak menti fasorok, vízállásos, mocsaras területek, egykori anyagnyerő-helyek maradványai.

Magyarországon a megmaradt gyepterületek akár a szántóföldi kultúrákhoz, akár az összterülethez viszonyítjuk alacsony arányúak, ezért természetvédelmi, tájvédelmi szempontból igen értékesek.

Törtel tájképileg is meghatározó építészeti értékei:

- Törtel községben országos védelem alatt áll a **Római Katolikus Templom**, melynek nyilvántartási száma az Országos Műemlékjegyzékben 7395. 1803-ban a vallási alap segítségével épül az új templom, 1807-ben a plébánia. A jelenlegi templom főhajójának falait a régi templom anyagából építették és 1837-ben szentelték fel. A templom klasszicista stílusban épült, erre utal többek között az ajtó feletti díszítés, a főoltár, valamint a régi szószék. A templomot 1908-ban felújították, majd a szentélyt lebontották és félkörben záródó mellékhajókkal, valamint új szentéllyel kibővítették, és új tornyot építettek. Ebben az évben készült el a Lourdes-i oltár is. Ezeket 1931-ben szentelték fel. 1984-ben renoválták a templom külsejét és restaurálták az oltárképet 1990-ben történt a templom teljes belső festése.
- **Református templom** Az egyházközség 1993-ban hozta létre a Nehémiás Templomépítő Alapítványt, melynek segítségével épült fel a templom és 2000. augusztus 19-én szentelték fel.
- **Egykori malom, ma Déryné Művelődési Ház és Könyvtár**

- *Szent István Király Általános Iskola épülete*

Törtel helyi jelentőségű értékes facsoportjai, fasorai

- Jászkarajenői úton 5 db idős gömb virágsköris (*Fraxinus ornus* Mecsek)

- Gyermekorvosi rendelő kertjében vadgesztenyefa (*Aesculus hippocastanum*)
- Kossuth Lajos utcán japánakácfák (*Sophora japonica*)
- Kossuth Lajos utcán platánfák (*Platanus hybrida*)
- Szent István téren lévő vadgesztenye fák (*Aesculus hippocastanum*)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek

A település igazgatási területén nemzeti parki terület nincs, azonban európai jelentőségű, országos jelentőségű természetvédelmi területek egyaránt megtalálhatóak. (Az egyes védelmi célú területek átfedésben vannak egymással.) Az OTTrT szerint és a megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a község igazgatási területe a védett természeti terület övezetébe sorolt.

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek a Natura 2000 területek.

Az európai közösségi jelentőségű, természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján az Európai Közösségek Natura 2000 hálózatába tartozó, (kihirdetett, illetőleg a korábban kijelölt területeken előforduló), valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhely típusok, és az ott élő állatok és növények élőhelyének megóvása, a biológiai sokféleség fenntartásához, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges szabályok megállapítása, betartatása a település közigazgatási területén. (45/2006 XII. 8. KvVM Rendelet megerősítette a kijelölt területek védelmét.)

A Duna – Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek:

Jászkarajenői puszták (HUDI21056) számon nyilvántartottak. Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

039, 040/15, 041, 042/2, 042/3, 042/4, 043, 044/2, 044/3, 044/4, 044/6, 044/7, 044/8, 044/9, 044/10, 044/11, 044/12, 044/13, 044/14, 044/15, 044/16, 044/17, 044/18, 044/19, 044/20, 044/21, 044/22, 044/23, 044/24, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 046/6, 046/7, 046/8, 046/9, 046/10, 046/11, 047, 048, 049/2, 049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7, 052, 054, 055/5,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

055/9, 055/10, 055/11, 055/12, 055/13, 055/14, 0157, 0159/6, 0159/8, 0159/9, 0160, 0161/9, 0161/10, 0161/11, 0161/12, 0161/13, 0161/14, 0161/15, 0162, 0170/1, 0170/2, 0170/3, 0170/4, 0171, 0173, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0175, 0176/1, 0176/2, 0177, 0178, 0179, 0180/1, 0180/2, 0180/3, 0181/1, 0182, 0183, 0186, 0187, 0188/2, 0188/5, 0188/6, 0188/7, 0189, 0190/1

Gerje mente (HUDI21021) számon nyilvántartottak. Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

0255/1, 0255/2, 0256, 0257, 0258, 0259, 0260, 0261, 0262/12, 0262/13, 0263, 0264/6, 0298, 0299/4, 0299/5, 0301, 0305, 0306, 0307/3, 0308/3, 0308/10, 0308/11, 0308/14, 0308/15, 0308/16, 0308/17, 0314/2, 0314/3, 0314/4, 0314/5, 0315, 0317/13, 0318/4, 0318/8, 0341, 0342, 0343/1, 0343/2, 0344, 0351/1, 0352, 0353, 0375/4, 0375/5, 0375/11, 0375/12, 0375/13, 0375/14, 0375/15, 0375/16, 0376, 0377, 0378, 0379, 0380/1, 0380/2, 0381, 0384/4, 0384/6, 0384/7, 0386/4, 0386/5, 0387, 0388, 0389/3, 0389/5, 0390/1, 0390/2, 0391, 0392, 0393, 0394/9, 0394/10, 0394/11, 0394/15, 0414, 0415/2, 0419/9, 0419/10, 0419/11, 0419/12, 0419/16, 0420, 0421/8, 0421/9, 0421/10, 0421/57

A Gerje.

Székek (HUDI20046) számon nyilvántartottak. Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

024/2, 024/3, 024/4, 024/5, 024/6, 024/7, 024/8, 024/9, 024/11, 024/14, 029/8, 031/22, 031/23, 031/48

A Székek a pannon szikes sztyeppék és mocsarak, és pannon homoki gyepek területe, valamint a Gerje-mente kékperjés láprétek meszes, tűzezes vagy agyagbemosódásos talajokon területe. A természetvédelmi szempontból igen jelentős a szikes gyepek (biodiverzitás) hosszú távú megőrzése. (Területi nagysága a belvizek, vadvizek visszatartásából függ.)

A Székek területe.

A Duna – Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található különleges madárvédelmi területek:

Jászkarajenői puszták (HUDI10004) számon nyilvántartottak. Ezek az alábbi helyrajzi számú területek:

040/3, 040/4, 040/6, 040/12, 040/13, 040/15, 040/16, 041, 042/2, 042/3, 042/4, 043, 044/2, 044/3, 044/4, 044/6, 044/7, 044/8, 044/9, 044/10, 044/11, 044/12, 044/13, 044/14, 044/15, 044/16, 044/17, 044/18, 044/19, 044/20, 044/21, 044/22, 044/23, 044/24, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 046/4, 046/5, 046/6, 046/7, 046/8, 046/9, 046/10, 046/11, 047, 048, 049/2, 049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7, 050, 051/1, 051/2, 052, 053/3, 053/4, 054, 055/5, 055/9, 055/10, 055/11, 055/12, 055/13, 055/14 b, 055/14 c, 055/14 d, 055/14 f, 055/14 g, 055/14 h, 055/14 j, 055/14k, 055/14l, 055/14 m, 055/14 n, 0157, 0158, 0159/2, 0159/5, 0159/6, 0159/7, 0159/8, 0159/9, 0160, 0161/9, 0161/10, 0161/11, 0161/12, 0161/14, 0161/15, 0162, 0170/1, 0170/2, 0170/3, 0170/4, 0172/1, 0173, 0174/1, 0174/2, 0174/3, 0175, 0176/1, 0177, 0178, 0179, 0180/1, 0181/1, 0182, 0183, 0184, 0185/1, 0185/2, 0186, 0187, 0188/2, 0188/3, 0188/4, 0188/5, 0188/6, 0188/7, 0189, 0190/1, 0190/2, 0190/3, 0190/4, 0190/5, 0190/6, 0190/7, 0191/1

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület

A településen külön jogszabállyal védett, országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló terület nem található.

Ex-lege (a törvény erejénél fogva) védett területek

Kunhalmok

A kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok a Természetvédelmi Törvény 23§ hatályba lépése -1997. január 1.-óta védettek, a kunhalom fogalom meghatározása csak a törvény 2003-ban történt módosításával : „a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak”. A kunhalmok tájképi- és élővilág védelmi értékkel rendelkeznek. A terület természetes állapotára jellemző növénytakasok (pl.: löszpusztagyep), vagy azok különböző mértékben degradált maradványai, valamint az ezekhez kötődő állatvilág maradhettek fenn a területükön. A kunhalmok természetesen kultúrtörténeti, régészeti, néprajzi stb. jelentőséggel is rendelkeznek, amelyek feltárásával, megőrzésével a kulturális örökségvédelem szakterülete foglalkozik (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat).

A határról készített régi (1780. körüli) térképen jelzett halom nevek: Asszony-halom, Nagyhalom, Látóhalom, Mankós halom, Czirle-halom, Mákhalom, Erzsókhalm, Székhalom, Fekete halom, Mantova halom, Czakó halom, Ség halom, Lir halom, Érsek-halom. Ezek a halmok részben mai is láthatók, részben a nagyüzemi, gépesített földművelésnek köszönhetően vagy „eltűntek”, erodálódtak és csak régészeti lelőhelyként nyilvántartottak, vagy az elnevezésük változott meg.

Törtel igazgatási területén található kunhalmok:

~ Czakó-halom

Törtel – Jászkarajenő határvonalán elhelyezkedő sírhalom, valószínűleg késő rézkori kurgán. 1869-ben a halom megásásakor került felszínre az ország egyik nemzetközileg is kiemelkedően jelentős lelete, a hun bronzüst.

~ Szeghalom - Székhalom

A lelőhely közepén emelkedő halom valószínűleg emberkéz emelte sírhalom (valószínű késő rézkori kurgán).

~ Búbos – halom (Borz-hegy)

A kissé ovális, közel 10m magas, meredek oldalú domb egyértelműen emberi építmény, nagy valószínűséggel késő rézkori temetkezés fölé emelt sírhalom (kurgán).

~ **Besnyő – halom**

Besnyői dűlőben ÉNy – Dk tengelyű, ovális halom, melyről nem dönthető el egyértelműen, hogy természetes keletkezésű vagy emberi építmény.

~ **Kis (Szöke) – halom**

Cegléd – Törtel közigazgatási határán lévő domb és környéke.

~ **Asszony – halom**

A belterület ÉNy-i határán emelkedő, 3,5 – 4m magas, meredek oldalú domb emberkéz emelte halom. Árpád- kori körtemplom alapjai kerültek elő.

~ **Nyúlfüle – halom**

Cegléd-Törtel-Nyársapát közigazgatási határán lévő halmon Árpád-kori templomromot és temetőt tártak fel.

~ **Látó – halom**

Törtel és a Perje közötti területen található domb jól látszódik a Törtel- Abony közötti műútról is, Árpád-kori templom valószínűsíthető és temetkezési hely. Sajnos mezőgazdasági művelés alatt áll.

~ **Mák – halom**

A halom nem messze található a Czakó halomtól. temetőt és DNy-i tájolású templomfal téglamaradványait találtak itt.

A magasabbrendű (országos, megyei) területrendezési tervek szerint Törtel igazgatási területe *országos ökológiai hálózat* az ökológiai folyosó térségi övezetébe (Perje mente kb. 50 m szélességben,), és az *országos ökológiai hálózat* magterület (Perje mente kb. 50 m szélességben,), valamint a térségi jelentőségű tájképvédelmi területek övezetéhez (délnyugati határrészen található Gerje menti szikes tó és környezete) tartozik. **Szikes tavak** olyan természetes vagy természetközeli vizes élőhelyek, amelynek medrét tartósan vagy időszakosan oldott ásványi anyag tartalmú felszíni víz borítja, illetve a területén sziki életközösségek találhatók.

A nemzeti ökológiai hálózat területei majdnem teljes egészében lefedik a Natura 2000 területeket.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az ökológiai folyosók folytonossága biztosításának jelentősége, a település határában mozaikosan elhelyezkedő természeti területeket, élőhelyeket (nedves réteket, vízpartokat, erdőfoltokat) fasorokkal, mezővédő erdősávokkal összekötve, ezek a védett területek helyi ökológiai hálózatot alkotnak.

Kákás-tó

Az OTvT szerint és a megyei szintű területrendezési tervben foglaltak alapján a község igazgatási területe az ökológiai (zöld) folyosó övezetébe sorolt.

Pest Megye Területrendezési Terve térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolta Törtel külterületének déli részét. Tájképvédelmi szempontból meghatározó a Gerje-Perje sík érzékeny természeti terület és a Kákástói tanösvény által bejárható, bemutató területek.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Törtel természeti- és táji értékekben is gazdag település. Határában található potenciális növénytársulások (ösgyepek, szikes, zsombékos, láprétes fátlan növénytársulások) és az állatvilág (köztük értékes madárfajok) megőrzése és az itt élő emberek megélhetése, táji környezetbe való beavatkozása (földművelés, állattartás, belvízelvezetés, stb.) általában tájhasználati konfliktusokhoz vezet.

- Védett természeti érték megőrzése és az egyéb tájhasználat:
A kunhalmokat veszélyeztető, emberi tevékenységből adódó káros hatások közül az alábbiak emelhetők ki.
 - Intenzív mezőgazdasági művelésből adódó káros hatások: a kunhalmokat (a halomtest épségét és magasságát) a legtöbb esetben és legnagyobb mértékben a szántásból és egyéb mezőgazdasági talajmunkákból adódó erózió pusztítja. A kunhalmok élővilágát veszélyeztetik a környezetében végzett növényvédelmi, tápanyag utánpótlást biztosító munkálatok.
 - Anyagnyerő helyként való használat: sok esetben a kunhalom (és a természetvédelmi szempontból értékes élőhely) roncsolását a halom-test anyagának elhordása okozza.
 - Túllegeltetés gyeppel borított kunhalmokon: az összefüggő gyepek felszakadozását, természetvédelmi szempontból jelentős élőhely degradációját, gyomosodását, a tájképi érték csökkenését, a halom-test gyorsabb pusztulását idézheti elő.
 - Illegális leletkeresés, ásatás: e tevékenységgel a kunhalmok kultúrtörténeti, régészeti értékei károsodnak, semmisülnek meg, halom-testen előforduló értékes élőhelyeket, valamint a kunhalom tájképi értékét is károsítják az elkövetők.
- Megélhetést jelentő földművelés, állattartás, valamint a táj természetes „érintetlen” szépségét megtartó törekvések.
- Természetjáró turizmust kiszolgáló egyszerű kertberendezési tárgyak, (padok, asztalok, ismertetőtáblák) és az öncélú rombolás (vandalizmus és lopás) Kákás-tanösvény állomásainál.
- A tanösvény rendszeres karbantartása anyagi és emberi erőforrás hiánya miatt.
- Mezőgazdasági hasznosítás, belvízelvezetés és az ösgyepek fenntarthatósága, védelme.
- Mezőgazdasági tájhasználat során a gazdasági szempontok (szántóföldek hozamának növelése) érdekében történő talajerő-utánpótlás és a kíváncsi kemikális környezetterhelés csökkentése. A kiemelten fontos érzékeny természeti területek azok a területek, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, amelyek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül.
- Kertségek (szőlők, gyümölcsösök) táji jellegzetesség megtartása (célszerű és hasznos fenntartása, újrahasznosítása, újratelepítése), és az amortizálódó, és lakatlanná váló

területrészek szántóföldi művelése, összefüggő rendezetlen (ugarterületek) kialakulása.

Elhagyott, romos épületek a Ludasi részen és a Kákás-dűlőben.

- Elhagyott, üzemén kívüli mezőgazdasági majorok romos épületegyüttese és a kívánt természetjáró túrizmus fejlesztése.
- A pozitív kútként üzemelő hévíz-forrás felhasználatlan vize, ami szabadon távozik környező természetes vízfolyásokon keresztül,
- A forrás környezete, szántó, zártkert, horgász-tó a kihasználatlan természetes meleg víz, ami helyi rekreációs felhasználású is lehetne.

0113/1 helyrajzi számú jelenleg szántó besorolású területén lévő hévíz-kút

- Jól megközelíthető, gazdag, sokféle természeti adottságú, kiépített tanösvény, vendégváró gazdák és a környező települések iskoláinak érdektelensége, az erdei iskola kihasználatlansága.

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Törtel szabályos kialakítású térhálós elrendezésű település.

A zöldfelületek vizsgálatakor a település növényzettel tartósan fedett, biológiailag aktív felületeit vizsgáltuk. Törtel zöldfelületeit a Szent István park, a Millenáris park, az intézmények (iskola, óvoda, temető, sportpálya), és az egyházi épületek kertjei, a meglévő zöldterületek, valamint a jelenlegi utcahálózat fasorai jelentik. A községnek jelenleg közhasználatú játszótér nincs (csak játszóhellyel rendelkezik). A település zöldfelületeiről általánosságban elmondható, hogy ápoltak, gondozottak.

Számottevő a természet-közeli vegetációk (nádas területek, belterületi telkek gazdasági és kerti növényzete) aránya a település zöldterületeihez viszonyítva. Így a település biológiailag aktív felületeinek nagysága jelentős, (a belterületen számos „kihasználatlanul” nagyméretű magántelkek találhatók Határ út, Turi-lapos, Alkotmány utca). Ellenben a klasszikus értelemben vett, a lakosságot szolgáló, minőségi kondicionáló zöldfelületek aránya a község belterületéhez képest kicsi.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Törtel szabályos kialakítású térhálós elrendezésű település.

A zöldfelületek vizsgálatakor a település növényzettel tartósan fedett, biológiailag aktív felületeit vizsgáltuk. Törtel zöldfelületeit a Szent István park, a Millenáris park, az intézmények (iskola, óvoda, temető, sportpálya), és az egyházi épületek kertjei, a meglévő zöldterületek, valamint a jelenlegi utcahálózat fasorai jelentik. A községnek jelenleg közhasználatú játszótér nincs (csak játszóhellyel rendelkezik). A település zöldfelületeiről általánosságban elmondható, hogy ápoltak, gondozottak.

Számottevő a természet-közeli vegetációk (nádas területek, belterületi telkek gazdasági és kerti növényzete) aránya a település zöldterületeihez viszonyítva. Így a település biológiailag aktív felületeinek nagysága jelentős, (a belterületen számos „kihasználatlanul” nagyméretű magántelkek találhatók Határ út, Turi-lapos, Alkotmány utca). Ellenben a klasszikus értelemben vett, a lakosságot szolgáló, minőségi kondicionáló zöldfelületek aránya a község belterületéhez képest kicsi.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Törtel zöldfelületi ellátottsága a gondozott, fenntartott, területek nagyságának tekintetében megfelelő. Nagy biológiai aktivitású, egybefüggő, ligetes növényzettel borított területek aránya a beépített, lakott területekhez képest jónak mondható.

Zöldfelületi használati érték szerint már nem megfelelő a települési zöldterületeinek jelentős hányada. Nagyrészüket kertépítészeti szempontból „kihasználatlan”, azaz nincs zöldfelületi „szerepe, feladata, funkciója” az adott területnek (Turi-lapos, Alkotmány utcai rét, stb.). Vizuális-esztétikai jelentősége a településközpont zöldfelületének (Szent István park - templomkert) és a község kulturális központjához tartozó zöldfelületnek (Déryné Művelődési Központ) van.

A Református templomot eltakaró fűzfák.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületi rendszer konfliktusai a település domborzati (belvízelvezető árkok, „völgyes-vízállásos” részek) a történelmi település-szerkezetből (a nagyméretű, mezőgazdasági hasznosítású telkek, keskeny úthálózat és a „laza” beépítettségéből), valamint a település jelenlegi gazdasági helyzetéből adódnak.

- a községközpont és a hozzátartozó zöldfelület távol esik az átmenő forgalmat (szomszéd településekkel összekötést biztosító) utaktól,
- a meglévő parkok korszerűsítésére vagy nincs, vagy nagyon kevés az erre fordítható anyagi és emberi erőforrás,
- a település széttagolt beépítettségű,
- a nagy telkeken lakóknak nincs igényük közösségi használatú zöldfelületekre,
- a lakosság egy része ingázik a munkahelyére, másik része a mezőgazdaságban, a szabadban („természetközelen”) dolgozik, így sem ideje sem igénye a közhasználatú zöldfelületekre,
- nagyfelületű, a település középső részét uraló mélyebb területen lévő vízjárta, természet-közel állapottú zöldterület (Turi-lapos, volt agyaggödör) nem vonzó a lakosok számára, nincs a község életéhez kötődő zöldfelület-használati szerepe.

Kollányiné Földi Hajnalka
tájépítész

Felhasznált irodalom:

1. Törtel honlapja,
2. Természetvédelem. hu honlap
3. KÁKÁS tanösvény Törtel
4. Magyarország természetföldrajza

5. Magasabbrendű tervek: OTRT, Pest Megye TrT
6. A Pest Megye Kézikönyve című CEBA kiadónál megjelent könyv (1998) II. kötete alapján (563-567.o.)

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

A település területfelhasználását tekintve külön vizsgáljuk a bel és a külterület területfelhasználását.

A belterület nagy része jellemzően lakóterület családiházas lakóingatlanokkal. A település központi részén a lakóépületek mellett intézményi területeket találunk, ahol a település igazgatási, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi létesítményei találhatók. Az intézményi területek a egy része a római katolikus templomhoz közel (Polgármesteri Hivatal, Általános Iskola épülete, óvoda) térben kicsit távolabb, a Dózsa György úton a református templom mellett az orvosi rendelő, a művelődési ház és könyvtár, a posta és patika található.

A település központi részén a Dózsa György, Szent István és Kossuth Lajos úton található a kereskedelmi, szolgáltató létesítmények nagy része.

A Körösi úton a település nagyméretű sporttelepe található, környezetében családiházas ingatlanokkal.

A lakótelkek között, jellemzően a Jászkarajenői úton műhelyek (autógumi javító), kisipari szolgáltatás található.

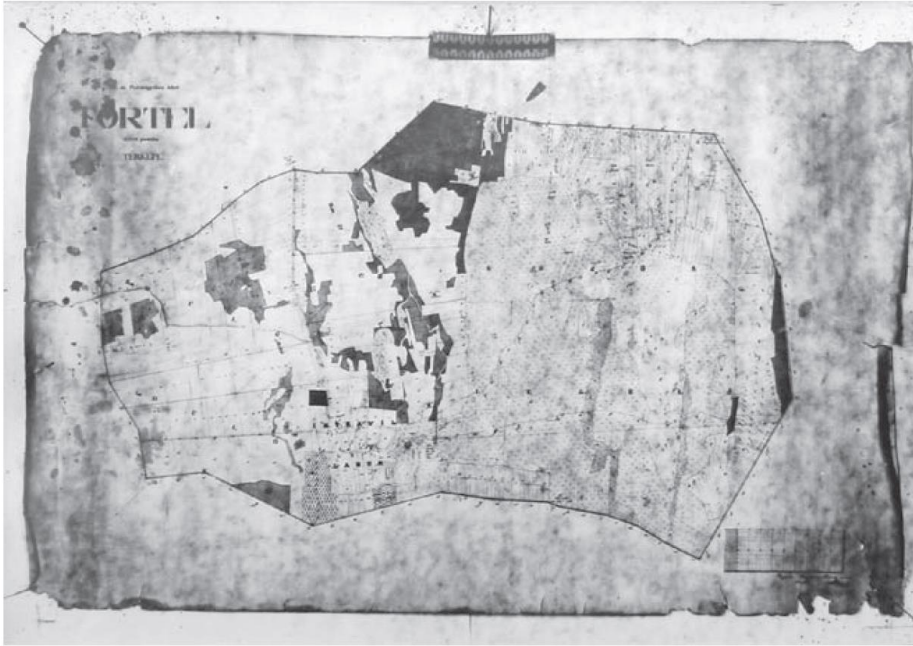
A település peremterületein a lakótelkeken nagyobb telekméretű és állattartás a jellemző.

A belterület jelentős kiterjedésű zöldterületei, a Milleneumi park és tó, kisebb zöldterületek, melyek park funkciót látnak el. Továbbá a szintén nagy kiterjedésű zöldterületekhez sorolhatjuk a jelentős nagyságú temető területet. A belterületi területfelhasználás a Tf-2 tervlapon ábrázolásra került.

A település külterülete jelentős nagyságú, melynek zöme általános mezőgazdasági, szántó terület, és igen nagy egybefüggő területet foglalnak el a legelő és szántó területek. Jellemzően a külterületi országos utakhoz közel jelentős nagyságú állattartó - elsősorban szarvasmarha és juh - telepek találhatók. A külterületre jellemző a nagyszámú tanya, melyek között tanyacsoportok, tanya-sorok is kialakultak. A külterületen található az egykori zártkertek, melyek jellemzően mezőgazdasági művelés alatt állnak.

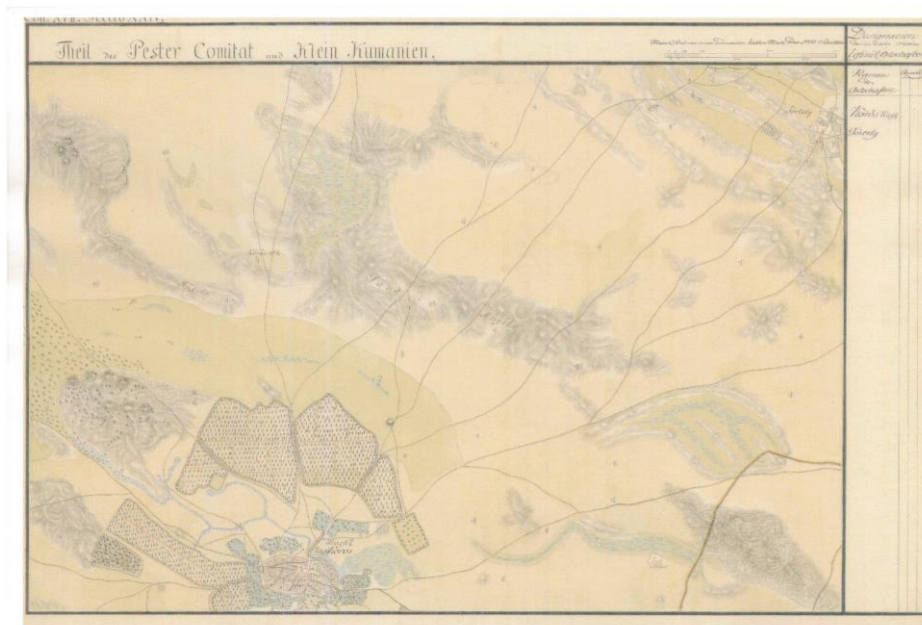
A területfelhasználások Tf-1 és Tf-2 tervlapon kerültek ábrázolásra.

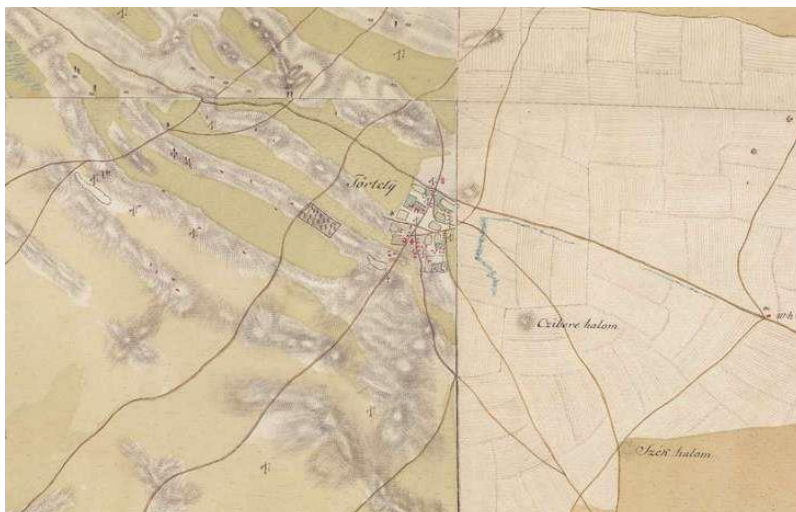
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Törtel a XVIII. században már faluvá szerveződött. Balla Antal 1796-ban készített térképén rendezett falu képe látszik.

Szerkezetileg az orsós falvakkal mutatott rokonságot, ugyanis a központot tágas hosszanti térség alkotta, közepén a templommal, s a tér két szélén, szalagtelkeken sorakoztak a lakóházak. A település központja ma is szabályos elrendeződésű, térhálós szerkezetű.

Törtel község I. katonai felmérésének térképe

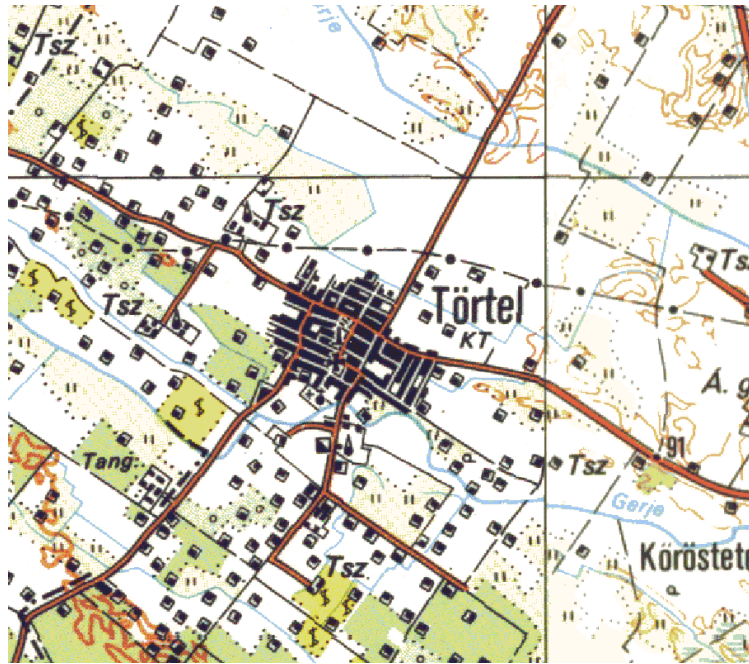

Törtel község III. katonai felmérésének térképe

A településre és környezetére jellemző a kiterjedt tanyavilág.

A község mai területe, a belterületen kívül 11 dűlőre van beosztva. Ezekről néhány adatot érdemes megemlíteni.

- A belterület mai formájában többszöri rendezéssel alakult ki a török hódoltság előtt a mai helyétől délre, a magasabb területeken helyezkedett el a település. A község a mai helyén az 1740. utáni betelepítéskor alakult ki. A legutóbbi félévszázadig nem volt teljesen zárt település. Az 1880. évi kataszteri térképen a mai Vöröshadsereg úttól északra eső rész „Szőlők” néven külterületnek számított. Ma ennek emlékét egy kis utca neve őrzi. Legutóbb 1973. évben csatoltak nagyobb területet a belterülethez.
- Bubos dűlő a falutól északra fekszik. Az 1880 évi kat. térképen Mankóshalom dűlő része.
- A területén emelkedő Bubos halom az 1780-as térképen nem szerepel.
- Mankós dűlő a falutól északra terül el. Az 1780. évi térkép nem jelöli ezt a dűlőt. Déli részén jelölt Mankóshalom ma nem létezik. Az 1880. évi térkép Mankóshalom dűlőnek nevezi.
- Nádas dűlő régi név, a falutól északkeletre fekszik. Az 1780. évi térkép már jelöli. Nagyobb része Abonyhoz tartozik.
- Vízjárás dűlő a falutól északkeletre, keletre terül el. Kisebb része tartozik Törtelhez. Az 1780-as térkép már ezen a néven jelzi.
- Kákás dűlő a falutól keletre helyezkedik el. Az 1780-as térkép e helyen egy nagyobb tavat – Fehér tó – és egy nagy szikes, mocsaras területet – Nagy szék – jelez. Az 1880. évi kataszteri térképen Kákástó dűlő néven van bejegyezve. Az 1913. évi helységnévtár Fehértói dűlő néven, mint a község külterületét jelzi. Ma is gyakran használják a Fehértói dűlő elnevezést.

Törtel község jelenlegi szerkezete

- Ernyő dűlő a falutól délre fekszik. Az 1880-as kat. térképen jelölik e néven. Az 1780-as térképen, e helyen egy nagy községi legelőt jeleztek Göböljárás és Gulyajárás néven. A mai név eredetére nem találtam adatokat.
- Czakó dűlő a falutól délkeletre elterülő kis dűlő. Régi dűlő név. Itt emelkedik a népvándorlás korabeli leletéről híres Czakó halom.
- Ludas dűlő a határ déli része. Átterjed Kocsér és Nyársapát területére is. Régi területnév, az 1780. évi térkép is ezen a néven jelzi.
- Újosztály dűlő a falutól délre, a Nagykőrösi út keleti oldalán fekszik. Ez a dűlőnév az 1835. évi egyházközségi jelentésben szerepel először. Az 1780-as térkép legelőnek jelzi e területet. Helyi hagyomány szerint az 1845-ben befejezett parcellázáskor e területen sokan kaptak parcellát. Ez új osztás volt, erről kapta nevét. Új osztás, Újosztály. Ezt erősíti meg Galgóczy Károly monográfiájában, ahol ezt írja: „Az új osztások különösen a Czibaki út/ma Kocséri út/ vonalában történtek.”¹¹
- Besnyő dűlő a községtől északnyugatra eső terület. 1950-ben csatolták Törtelhez Nagykőröstől. Régi név. Területén több értékes honfoglalás kori leletet találtak. Helyén a török hódoltság előtt település volt. Neve az ide telepített besnyőktől származik.¹²
- Nyilas dűlő a falu nyugati határrésze. Szintén Nagykőröstől csatolták Törtelhez 1950-ben. Területének egy része átnyúlik Nyársapát határába is. Régi területnév, őskori leletekre bukkantak területén.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Törtel Község ingatlan - nyilvántartási területi kimutatása a Ceglédi Járási Hivatal, Járási Földhivatala 2016. február 17-i adatszolgáltatása alapján.

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m ²			Összesen
	Belterület	Külterület	Zártkert	
Szántó	8.1126	3687.0880	0.2932	3695.4938
Rét		305.2351		305.2351
Szőlő		3.6177	0.4281	4.0458
Kert		0.7813	17.4877	18.2690
Gyümölcsös		54.8194		54.8194
Legelő	2.4764	1426.2893	0.5070	1429.2727
Nádas		1.9007		1.9007
Erdő		2069.3013		2069.3013
Kivett	324.8699	497.3431	13.0961	835.3091
Halastó				
Fásított terület		2.6234		2.6234
Összesen	335.4589	8048.9993	31.8121	8416.2703

Földrészletek darabszáma:	Belterület:	2158
	Külterület:	2640
	Zártkert:	237

	Összesen:	5035

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Törtelen jellemzően a beépítésre szánt területek nagy része a belterületen található, emellett jelentős beépítésre szánt területet tesznek ki a külterületi nagyterjedésű állattartó telepek. A belterületi beépítésre szánt területek zöme lakóterület. A településen a beépítés intenzitása és jellege alapján jellemzően kertvárosias és a peremterületeken falusias lakóterület alakult ki. A beépítésre szánt területek kisebb hányada településközpont terület ahol a lakó és intézményi területek vegyesen találhatók.

A külterület beépítésre szánt területein mezőgazdasági majorok, állattartó telepek találhatók, ahol jellemzően szarvasmarha, juh és sertésenyésztés és takarmány tárolás, keverés, szárítás történik.

A belterületen beépítésre nem szánt területek jellemzően a közterületek, valamint a nagyterjedésű zöldterületek, a sportpálya, valamint a temető területe.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A beépítésre nem szánt területek zöme a külterületen helyezkedik el. A település külterületének egy része szántó terület, ahol szántóföldi növénykultúrákat termesztnek, továbbá nagyobb, egybefüggő legelőterületek találhatók, és jelentős az erdőterületek kiterjedése is. A külterület jellegzetessége a meglévő tanyaépületek, melyek elszórtan és tanyacsoportokban is megtalálhatók.

1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A település intézmény- szervezete az elmúlt években jelentősen megváltozott.

Oktatási intézmények terén az intézményellátó szervezet a KLIK (Klébersberg Intézményfenntartó Központ), mely a település általános iskolájának fenntartója volt, azonban az iskola fenntartása visszakerült önkormányzati fenntartás alá.

A településen az óvodai ellátás megoldott, bölcsődei ellátás viszont nincs a településen.

Egészségügyi ellátás terén három orvosi rendelő látja el a település háziorvosi szolgálatát, az ügyeleti ellátás Cegléden biztosított. Az orvosi rendelőkhöz kapott helyet a 2 háziorvosi körzet, és külön épületben a védőnői szolgálat, valamint a gyermekorvosi rendelés.

A szociális ellátás terén jelenleg a településen idősek otthona nem található.

A kereskedelmi egységek terén az elmúlt évtizedekben változás volt tapasztalható. A nagyobb áruházláncok közül a településen a COOP képviselteti magát nagyobb üzlettel, mellette pedig a magán kisebb kereskedelmi egységek elsősorban a Dózsa György utca mentén jelentek meg, ahol az élelmiszer mellett kultúrcikk, ruházat, virág, ajándék üzlet is található, valamint a piactér is itt kapott helyet.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel község kereskedelmi és vendéglátó üzletei (2016. jan. 1-én működő, forrás: Önkormányzat)

Kereskedelmi és vendéglátóüzletek neve, címe, tevékenység jellege, fő termék:

Sorsz.	Üzlet neve	Cím	Fő termék
1.	Hús- és hentesáru üzlet	Dózsa Gy. Út 35.	Hús - hentesáru
2.	Dolcsi Állateledel	Szent I. út 1.	állateledel
3.	Praktika Kft.	Nyilas dűlő 0277/9 hrsz	Gabona, takarmány
4.	Mini ruhásbolt	Dózsa Gy. út 35.	ruházat
5.	Vivien Ajándék	Dózsa Gy. út 20, piactér	ruházat
6.	Vitaminforrás	Dózsa Gy. út 13.	Zöldség, gyümölcs
7.	Törtel - mix Kft., takarmánybolt	0274/4	Állateledel, gabona
8.	Gumiszervíz	Jászkarajenői út 6.	Gépjármű alkatrész, tartozék
9.	Aszima Centrum	Dózsa Gy. út 13.	Illatszer, ruházat
10.	Barkács, gazdabolt	Dózsa Gy. út 18.	Virág, kertészeti cikk, építőanyag
11.	Táp- terménybolt	Kossuth út 23.	Palackos gáz, állateledel, takarmány
12.	Homoki vegyesbolt	Báthory út 1	élelmiszer

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

13.	Zöldség- gyümölcs, vegyeskereskedelem	Dózsa Gy. út 1.	Élelmiszer, vegyiáru
14.	COOP ABC	Kossuth út 2.	Élelmiszer, vegyiáru
15.	Vegyeskereskedés	Dózsa Gy. Út 13.	vegyiáru
16.	Fehér Tüzép	Báthory út 13.	Tüzelőanyag, festék, építőanyag
17.	Vitafort üzlet	Honvéd út 2/a	Állateledel, takarmány
18.	Hobby vegyesbolt	Újosztály dűlő 4.	Élelmiszer, vegyiáru
19.	Szálka 2004 Bt	Karinthy F. út 2.	Tüzelőanyag, festék, építőanyag
20.	Mini ABC	Dózsa Gy. út 34.	Élelmiszer, vegyiáru
21.	HF. Őszirozsa Kft.	Szent István út üzletsor	Temetkezési kellék
22.	Trafik	Kossuth L. út 1.	Édesség, illatszer, újság, napilap
23.	Kerekes és Kerekes Kft., Temetkezési Iroda	Dózsa Gy. út 6.	Temetkezési kellék
24.	Posta	Dózsa Gy. út 38.	Papír, írószer, édesség, újság, napilap
25.	Kenyérbolt vegyeskereskedés	Kossuth L. út 10	Élelmiszer, vegyiáru
26.	Luri vegyeskereskedés	Ceglédi út 59.	Élelmiszer, vegyiáru
27.	Ruci Duri	Kossuth L. út 10.	Textil, ruházat, lábbeli
28.	Béla bácsi virág és ajándékbolt	Dózsa Gy. út 20., piactér 2.	Virág, emlék- és ajándéktárgy
29.	Tüzelőanyag kereskedés	Újosztály dűlő 51.	Háztartási tüzelőanyag
30.	Ágnes Virág ajándék	Dózsa Gy. út 9.	Virág, emlék- és ajándéktárgy
31.	Keroshop	Ceglédi út 68/b	Sportszer, sporteszköz
32.	Iskola Büfé	József A. út 5/a	Meleg, hideg étel, édesség, üdítő
33.	Tuti élelmiszer	Ceglédi út 25.	Élelmiszer, vegyiáru, illatszer, ajándék
34.	Adrics Kft, gumiszervíz	Jászkarajenői út 28.	Gépjármű alkatrész-, tartozék-, kenőanyag
35.	Böbe ABC	Dózsa Gy. út 6.	Élelmiszer, vegyiáru
36.	Pizza Explussz	Kossuth L. út 1.	Meleg, hideg étel, édesség, üdítő
37.	Üzemanyag töltőállomás és shop	Nyilas dűlő 0287/15 hrsz	Gépjármű üzemanyag, kenőanyag
38.	Irka - Firka Papír Írószer, Nyomtatvány	Dózsa Gy. út 13.	Vegyiáru, ajándék
39.	BA - KA Csemege	Helmeczi út 14	Élelmiszer, vegyiáru
40.	Virág üzlet és lottózó	Szent István út 1619/2 hrsz	Virág és kertészeti cikk, emléktárgy
41.	Gazda Centrum	Ceglédi út 20	Tüzelőanyag, festék, építőanyag
42.	Keleti Áruház	Kossuth út 2.	Ruházat, textil, lábbeli
43.	Használt Cikkek boltja	Dózsa Gy. út 6.	használtcikk
44.	Pici ABC	Kőrösi út 51.	Élelmiszer, játékaru,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			emléktárgy, vegyiáru
45.	Szlávi Péksütemények Mintaboltja	Dózsa Gy. út 9.	Meleg, hidegétel, édesség, üdítő

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

A településen alulhasznosított, barnamezős területek nincsenek.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Törtelen klasszikus értelemben vett konfliktussal terhelt, szlömösödött területről nem beszélhetünk, azonban a bel- és külterületen is van néhány olyan terület, amely kisebb konfliktussal terhelt. Ide sorolhatjuk a belterületi mélyfekvésű, vízállásos területet, mely beépítésre, vízgyűjtő funkciója miatt nem alkalmas, azonban jelenleg hasznosítás nélküli.

Külterületen problémát okoz egyes fejlesztések esetén a meglévő állattartó telepek bűzhatása. Ugyancsak rendezésre vár a külterületi termálkút környezete, mely 2015-ben került önkormányzati tulajdonba.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Törtel község telekméret vizsgálata a mellékelt Tm-1 rajkszámú térképen került ábrázolásra.

A település belső szerkezetét kétféle megközelítésben lehet vizsgálni.

A klasszikus morfológia elsősorban a települési utcahálózat vizsgálata alapján különíti el az alaprajzi típusokat, míg a funkcionális morfológia elsősorban a települési szerepkörök térbeli rendjét vizsgálja.

A klasszikus morfológia alapján általában a városok összetettebb típust képviselnek, vagyis többféle morfológiai, alaprajzi alaptípus keverékéből tevődik össze. Valamely település morfológiája a kialakulásához, az alapításához kötődik. Alapvetően meghatározó, hogy létrejött-e fokozatos, hosszú történeti folyamat eredménye, vagy meghatározott alapításhoz kötődik. Törtel kialakult településszerkezete történelmével magyarázható. Már a népvándorlás korában is laktak itt, azonban a XIII- XIV. században a falu elpusztult, majd benépesült, azonban 1596 táján újra elpusztult. Az 1700-as évek elején kismesek települtek meg és a falu kezdett benépesülni. Fenti történelmi eseményekkel magyarázható, hogy klasszikusnak tekinthető történelmi központja és halmazos szerkezet nem maradt fenn, és a településszerkezet nagyjából szabályosnak tekinthető.

Törtel a XVIII. században már faluvá szerveződött. Balla Antal 1796-ban készített térképén rendezett falu képe látszik. Szerkezetileg az orsós falvakkal mutatott rokonságot, ugyanis a központot tágas hosszanti térség alkotta, közepén a templommal, s a tér két szélén, szalagtelkeken sorakoztak a lakóházak. A település központja ma is szabályos elrendeződésű, térhálós szerkezetű.

Mérnöki tervek alapján létesültek a további utcák. A településre jellemző, hogy a középső, belső területeken általában kisebbek a telkek, azonban a település egészére elmondható a nagy

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

telekméret. Átlagosan 800-1500m² közötti telkek találhatók, de szép számmal találunk 2500m² feletti telkeket is.

1.14.2.2. A tulajdonjogi vizsgálat

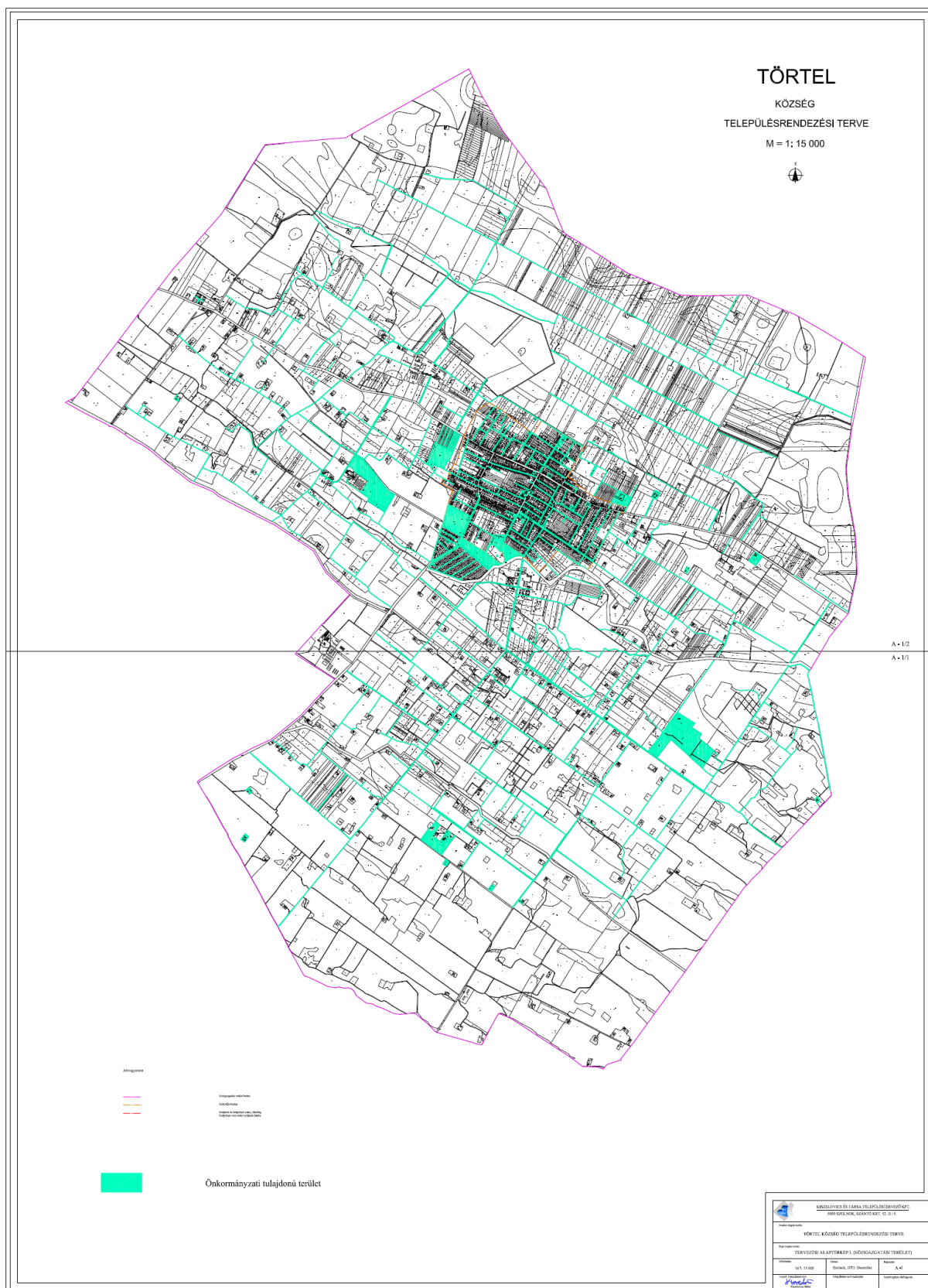
A településen az ingatlanok tulajdonjelleg szerint állami, önkormányzati, magán és egyházi tulajdonban vannak. A magántulajdonú ingatlanok nagy része magánszemélyeké, míg kisebb hányad magán tulajdonú gazdasági társaságoké. Az egyházak ingatlanai közé a templom, plébánia területe tartozik.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzati tulajdonkataszter az önkormányzat adatközlése alapján került térképi ábrázolásra az ÖT-1 tervlapokon.

A belterületen az önkormányzati utakon, közterületeken kívül intézmények és lakóingatlanok tartoznak önkormányzati tulajdonba. A külterületen a feltáróutak nagy része, mezőgazdasági területek, a zártkertek területén több telek önkormányzati tulajdonú.

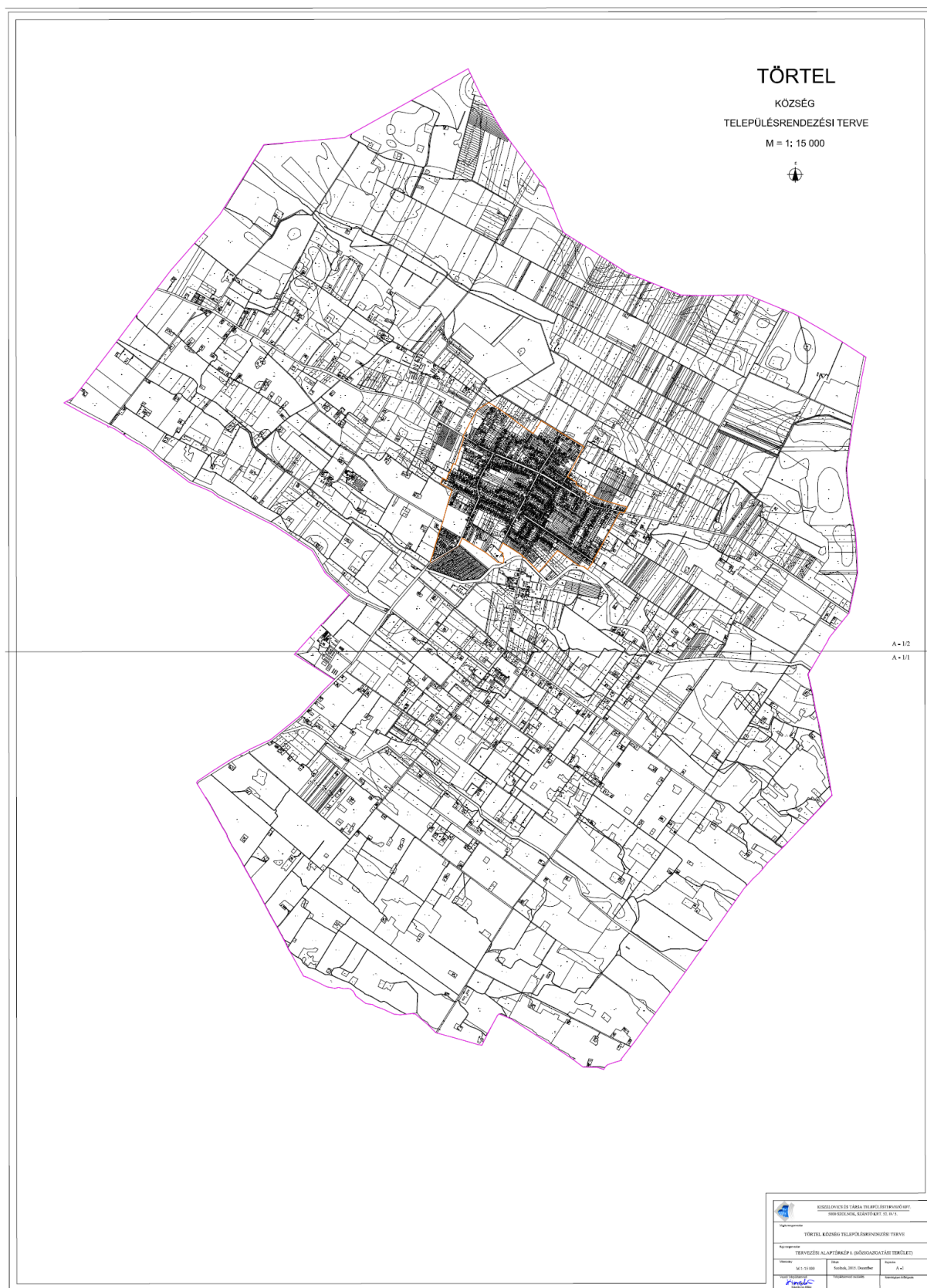
Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A településrendezési terv minden egyes munkarésze a Nemzeti Kataszteri Program Kft-től megvásárolt hiteles, digitális ingatlannyilvántartási alaptérkép állományra készül. A térkép 2015. decemberben lett megvásárolva és a 2015. januári állapotokat tükrözi.

A hivatalos alaptérkép állomány mellett az épületállomány és környezet geodéziai felmérése nem szükséges.

Az intézményeket az adott funkciónak megfelelően használják. A kapacitás egyes intézmények esetében megfelelő, azonban a településen hiányzik az idősek szociális ellátását szolgáló idősek napközi otthona és bentlakásos időszotthon.

A gazdasági területeken az építmények funkciója a különböző gazdasági ágaknak megfelelő.

A település központi részén lévő intézmények jellemzően szabadon állóak, de méreteik miatt a telek szélességének hangsúlyos elemei. A Dózsa György út egyes részein az épület elhelyezés kisebb szakaszokon zártosuló formát mutat. Az intézményi terület sűrűsége és beépítési százaléka magasabb a családi házas területeknél, átlagosan 40-50%.

Kiadott építési és bontási engedélyek száma:

A Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási hivatala Építésügyi Osztály hatáskörébe tartozó eljárások során az alábbi engedélyek kerültek kiadásra:

- jogerős építési engedély: 3db;
- jogerős használatbavételi engedély: 2db;

bontás tudomásulvételi eljárás során hozott végzés: 6db lezárt, 1db folyamatban

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

Törtel lakóterületein a jellemző szintszám a földszintes családház. A településen a régebbi épületek jellemzően földszintes utcára merőleges nyeregtetős épületek, vagy sátoztetős kockaházak. Az 1980-901-es évek idején a földszint+tetőtérbeépítéses családi házak épültek, melyek megtalálhatók a településen. A 2000-es évektől újra a földszintes családházak terjedtek el, az utóbbi években igényként megjelent az épületen belüli garázs elhelyezés.

A település fontosabb intézményei (polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, művelődési ház óvoda,). szintszámukat tekintve földszintesek, jellemzően a családházaknál nagyobb belmagassággal, így magasabb épületmagassággal. Az általános iskola épülete szintszámát tekintve földszint+1 emeletes és mind épületmagasság, mind épülettömeg szempontjából kiemelkedik. A település meghatározó épülete a malom átalakításával létrehozott könyvtár és kiállító hely. A település központi részén lévő templomok épületmagasság szempontjából a legmagasabb épületek.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

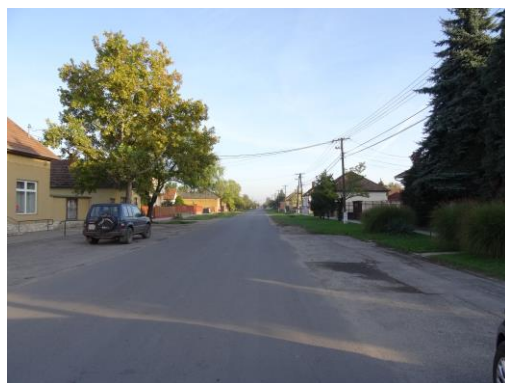
A településkarakterre jellemző, hogy a különböző településszerkezeti egységek más-más képet mutatnak. A település központi részén a községháza - általános iskola épülete az előttük lévő parkosított területtel együtt alkot utcaképet. A település főbb útjai közül a központhoz vezető Dózsa György út beépítése és utcaképe a legváltozatosabb. Megtalálható itt a szabadonálló református templom, nem szokványos módon, mint utcaképi elem, közelében az egykori malomból átalakított könyvtár jelentős előkerttel, ugyanakkor előkert nélküli utcával párhuzamos gerincű épületek is találhatók, mint például az orvosi rendelő épülete, a Szent István térhez közeledve pedig zártosuló épületek is megfigyelhetők előkert nélkül. Ezen az útszakaszon a magastetős épületek mellett lapostetős földszintes épület (a posta épülete) és emeletes lapostetős épület (ABC) is megtalálható.

A Kossuth Lajos úton az intézmények (óvoda, élelmiszerüzlet) mellett családházak beépítés alakult ki, ugyanúgy a Szent István úton is, ahol a Polgármesteri hivatal, a butiksor és az iskola tornaterme után már előkertes családházak részeket találunk.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A lakóutcákban jellemzően nagy telekterületen előkertes családiházak alkotnak utcaképet oldalhatáron álló beépítéssel. A Körösetetleni úton a családiházak között vállalkozások, szolgáltatások műhelyépületei is megtalálhatók jellemzően előkerttel.

Utcaképek:

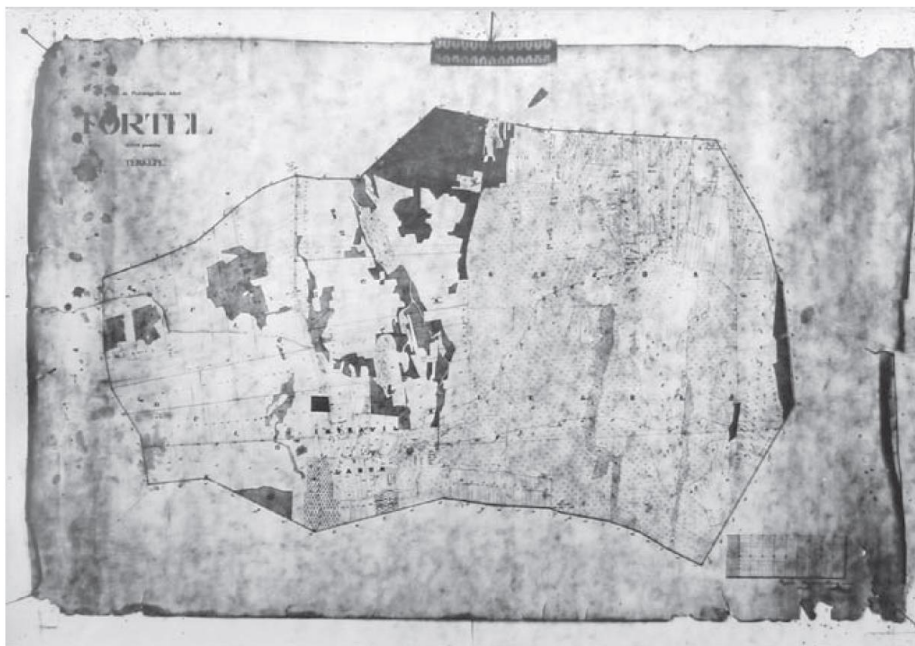

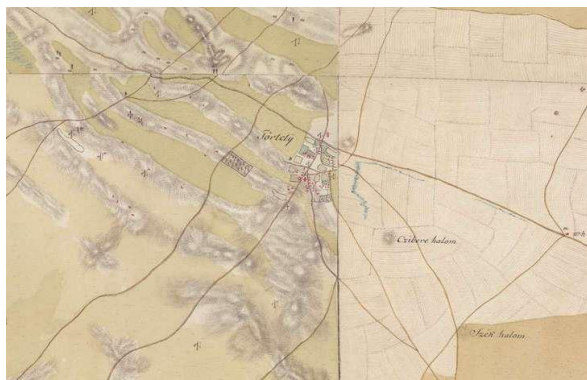
1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Törtel kialakult településszerkezete történelmével magyarázható. Már a népvándorlás korában is laktak itt, azonban a XIII- XIV. században a falu elpusztult, majd benépesült, azonban 1596 táján újra elpusztult. Az 1700-as évek elején kismemesek települtek meg és a falu kezdett benépesülni. Fenti történelmi eseményekkel magyarázható, hogy klasszikusnak tekinthető történelmi központja és halmazos szerkezet nem maradt fenn, és a településszerkezet nagyjából szabályosnak tekinthető.

Törtel a XVIII. században már faluvá szerveződött. Balla Antal 1796-ban készített térképén rendezett falu képe látszik. Szerkezetileg az orsós falvakkal mutatott rokonságot, ugyanis a központot tágas hosszanti térség alkotta, közepén a templommal, s a tér két szélén, szalagtelkeken sorakoztak a lakóházak. A település központja ma is szabályos elrendeződésű, térhálós szerkezetű.

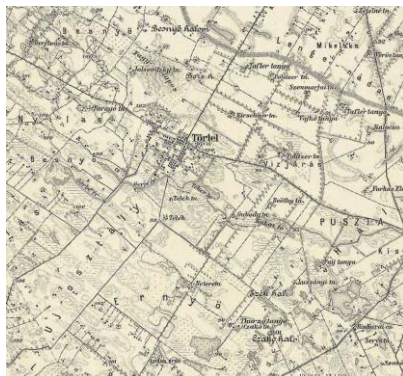

Törtel község I. katonai felmérésének térképe

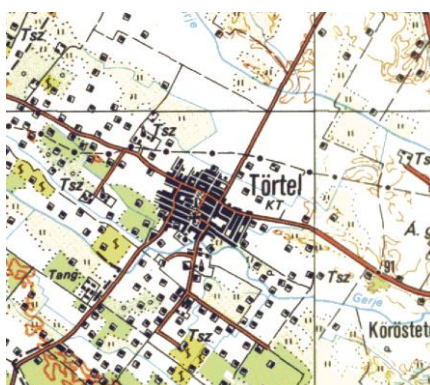
Törtel község II. katonai felmérésének térképe

Törtel község III. katonai felmérésének térképe

A településre és környezetére jellemző a kiterjedt tanyavilág.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A Lechner Lajos Tudásközpont adatszolgáltatása alapján Törtelen az alábbi lelőhelyek találhatók:

Azonosító	Lelőhelyszám	Név	hrszt
58869	88 (Cegléd)	Nyúlfülehalom	0997/20, 0996, 0328/5, 0328/3
39665	2	Deák - tanya	0320/14, 0316, 0289/2, 0289/5, 0289/3
39672	3	Sebők - tanya	0409/5, 0409/15, 0409/14, 0409/13, 0409/22, 0409/20, 0409/18, 0409/17, 0409/16
39673	4	Madi - tanya	0320/14, 0320/13, 0320/8, 0320/3
39676	5	Hajcsár úttól K-re	1231, 1230, 1229, 1228, 1227, 1226, 0411/3, 0411/2, 0411/14, 0411/15, 0411/16,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			0411/17
39679	6	Kákás - dűlő, Demeter István tanyája	040/16, 040/13, 040/4
39685	7	Kákás - dűlő, Szeghalom	051/1
39690	8	Rákóczi Tsz Szeszfőzdéje	0100/20, 0101, 0100/7, 0100/5, 098/3, 099, 0100/10, 0100/9, 0100/11, 0100/12, 0100/13, 098/6, 0100/8, 0100/6, 0100/14, 098/37, 098/38, 098/8, 0229, 0243/8, 0243/28, 0243/23, 0243/2, 0243/15, 0243/14, 0243/13, 0100/2, 0102/10, 0102/2, 0243/27, 0243/3, 0244, 0245/3, 0245/6, 0245/5, 0245/4, 0245/17, 0243/4, 0243/12, 0243/5, 0245/11, 0245/2, 0245/22, 0245/10, 0245/7, 0245/20, 0243/18, 0243/7, 0245/14, 0245/15, 0245/12, 0243/16, 0102/11, 098/36, 0245/21, 098/2, 0243/19, 0243/20
39693	9	Ludas-dűlő, Ludas- erdő	0181/1, 0185/1, 0183, 0184, 0185/2
39700	10	Kákástó - dűlő	056/7, 037/12, 057
39701	11	Kákástó - dűlő II	037/12, 058, 057, 059/21
39705	12	"Beretvás iskolától" 600 m-re Ny-ra	061/45, 061/38, 061/39
39710	13	Ernyő - dűlő, Kaszab - tanyától D-re	0156, 0149/10, 0150, 0155/3, 0149/11, 0180/1, 0181/1, 0180/2
39711	14	Kónyapart	035/34, 035/37, 035/36, 035/33, 035/2
39713	15	Nyilas II	0283/21, 0283/43, 0283/34, 0283/22, 0283/20, 0283/44, 0283/2, 0283/45
39714	16	Andó József földje	1409, 1410/1, 1411, 1438/1, 1438/2, 1404, 1403, 1405/1, 1402, 1401, 1416, 1415/2, 1415/1, 1414, 1405/2, 1408, 1415/3, 1412, 1407, 1406, 1413, 1438/3, 1436, 1435, 1432/5, 0279/6, 1445/41, 1477/1, 1438/4, 1438/5, 1439/1, 1441, 1440, 1439/2
39724	17	Kántorkert	2024, 2001, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 1446/3, 1446/2, 1457, 1472, 1455, 1459, 1460, 1461, 1468, 1469, 1445/40, 1458, 1446/1,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			1456, 1467, 1470, 1463, 1464, 1466, 1465, 1462, 1450, 1449, 1454, 1453, 1452, 1451, 1446/4, 1446/8, 1446/6, 1446/5, 1448/2, 1448/1, 1447, 1446/9, 1473, 1474, 1476, 1475, 1471, 0273/10, 0273/8, 1477/1
39725	18	Nyilas, Kiszely-tanyai homokbánya	0287/6, 0285/3, 0285/8, 0285/1, 0285/6, 0286, 0287/3
39728	19	Kákás - dűlő, Antal tanya	2215/2, 2215/3, 2215/6, 2215/7, 0109, 0102/14, 0102/9, 0102/3, 0229, 0243/28, 0243/24, 0243/25, 0243/22, 0243/23, 0102/13
39732	20	Újosztály - dűlő, Grünhut - féle föld	0217/1
39734	21	Ernyő - tó, Sági - tanya	0187
39735	22	Besnyő, Jalsovicky-tanyától ÉNY-ra	0375/6, 0375/10, 0375/9, 0375/8, 0375/7
39737	23	Szent István utca	1599, 1637, 1621, 1604, 1605, 1598, 1606, 1607, 1597, 1608/1, 1608/2, 1609/1, 1596, 1609/2, 1595, 1610/1, 1642, 1641, 1640, 1639, 1638
39738	24	Mankós - halom	011/7, 011/8, 011/9, 011/10
39742	25	Czakó - dűlő, Erzsók-halom	0178
39745	26	Nyilas, Pásztor József földje	0287/8
39747	27	Büdös - ér ÉK-i partja	0272, 0273/12, 0271/12, 0273/13, 0273/6, 0276/2, 0274/8, 0271/11, 0274/7, 0276/1, 0271/10
39748	28	Sportpályától Ny-ra	0273/4, 0273/12, 0273/11, 0273/8, 0278, 0279/6, 0273/3
39749	29	Községi temető	1502, 1501, 1505/2, 1505/1, 1506, 1508, 1504
36750	30	Búbos - domb	0422, 0423/8, 0423/9, 0423/6, 0423/5, 0421/46, 0421/47
39756	31	Búbos - dűlő	0421/32, 0421/49
39758	32	Búbos - dűlő II	0421/53, 0421/54, 0421/51
39760	33	Ludas - erdő	0185/1
39762	34	Ludas	0185/1
39763	35	Czakó - halom	0172/1, 0101/5, 0171, 0100/15, 0100/6, 0100/7, 0100/19, 0100/5, 0100/14, 0100/10, 0100/9, 0100/11,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			0100/12, 0100/18, 0100/13, 0100/2, 0100/20, 0100/17, 0100/16, 0100/8
41763	36	MOL 2. lelőhely	287/8, 0346, 0371/31, 0407/14, 0371/29, 0371/30, 0371/16, 0371/15, 0287/9, 0371/24, 0371/23, 0408, 0371/8, 0371/22, 0371/17, 0371/18, 0371/19, 0371/20, 0371/21, 0289/9, 0409/19
41796	37	MOL 6. lelőhely	027/11, 027/10, 027/9, 027/12, 027/7, 027/6, 027/8, 027/13, 027/14, 027/15, 023, 014/49, 014/50, 016/40, 027/16, 027/19, 027/3, 027/17, 015
41815	39	MOL 8. lelőhely	030, 028, 027/5, 027/11, 027/10, 027/9, 027/12, 027/7, 027/6, 027/8, 027/13, 027/14, 031/9, 027/15, 031/10, 027/16, 027/17, 027/22, 027/21, 027/20, 027/18, 029/6, 029/5
41817	40	MOL 9. lelőhely	0421/11, 0421/6, 0421/5, 0421/12, 0421/13
41791	41	MOL 3. lelőhely	0410, 0409/39
41794	43	MOL 5. lelőhely	0318/8, 0319, 0326/18, 0326/8, 0326/14, 0326/13, 0326/7, 0318/5, 0326/15
47798	44	Nyilas - dűlő, Kántor - vonulat	0287/6, 0285/3, 0285/1, 0286, 0290, 0289/7, 0291/7, 0291/13
47799	45	Nyilas - dűlő, Balogh J. földje	0279/6, 0279/10, 0279/14
47800	46	Nyilas - dűlő, Kozár tanya	0318/11, 0318/9, 0317/6
47801	47	Nyilas - dűlő, Patik - tanya	0322/23, 0322/8
47803	48	Besnyő - dűlő, Angyal - tanya	0423/36
47805	49	Besnyő - dűlő, Temető - hegy	0397/4, 0397/5, 0397/6, 0397/3, 0397/7
47807	51	Besnyő - dűlő, Dienes tanya	0347/16, 0347/15, 0347/11, 0347/13
47808	52	Besnyő - dűlő 15., Horváth (korábban Bekő) tanya	0369/26, 0369/27
47809	53	Újosztály dűlő, Faragó - tanya	0243/15, 0243/17, 0243/16
47817	54	Besnyő - dűlő, Besnyő - halom	0402/14, 0402/39, 0402/12, 0402/13, 0402/40, 0423/36, 0424, 0423/37, 0423/38, 0423/39, 0423/35
47819	55	Vízjárás - dűlő	031/31, 036, 031/24
39382	56	Kövespart	0353, 0925/6, 0925/13,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

			0925/8
39288	57	Nyúlfüle - halom	0996, 0301, 0328/5, 0328/3, 0328/7, 0328/2, 0328/6
71621	58	Ludas - dűlő, Pesti tanya	0147/3, 0147/9, 0147/13, 0147/7, 0147/10, 0147/11, 0147/14, 0147/12
71623	59	Ernyő - dűlő	0141/11
71625	60	Törteli - földek	086/5, 079/4, 080, 081/12, 081/11, 083, 082, 081/8, 081/7, 078, 079/6, 079/10, 079/7, 079/8, 079/9, 079/5, 081/9, 081/2, 081/4
71627	61	Törteli - földek, Gerje csatorna	077/13
71629	62	Gubás I	056/7, 058, 059/21, 059/20, 059/19
71631	63	Gubás II	059/5, 059/21
71633	64	Farkas - dűlő	031/19, 031/2
41792	65	MOL 4. lelőhely	0318/4, 0318/8, 0318/7, 0318/9, 0318/6
41861	66	Besnyőhalom	0423/36, 0423/37, 0423/38, 0423/39, 0423/35
41818	67	MOL 10 lelőhely	0327, 0343/2, 0318/4, 0344, 0345/11, 0318/3

A régészettel az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezete foglalkozik részletesen.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen védett épített környezet nem található, de a helyi arculatot biztosító építészeti jellemzőkkel rendelkezők épületek igen, melyről részletesen a helyi értékvédelmi vizsgálat ír.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökség várományos terület

A településen ilyen terület nem található.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

1. Római katolikus templom

Törtel, Hősök tere

Azonosító: 7472

22509/1958 ÉM 120344/1958 MM

1699-ben a temetőben a kőtemplomból még romok állnak, majd 1778-ban kezdődik (II. József rendelete folytán) az önálló egyházi anyakönyvezés, rendes anyakönyvezés 1788 óta folyik. 1754 még a régi templom romjaiban megvolt Nepomuki Szent János képe. 1803-ban a vallási alap segítségével épül az új templom, 1807-ben a plébánia. A jelenlegi templom főhajójának falait a régi templom anyagából építették. A munkálatok 1832-ben kezdődtek, és a templomot 1837-ben szentelték fel. A templom klasszicista stílusban épült, erre utal többek között az ajtó feletti díszítés, a főoltár, valamint a régi szószék.

Helmeczy Mihály nyelvújító, aki a törteli temetőben nyugszik, szentségtartót készíttetett a templomnak az 1830-as években, amin Nepomuki Szent János látható.

A templomot 1908-ban felújították, majd az akkorra már szűk régi templom kibővítéséhez 1931-ben kezdtek hozzá. A szentélyt lebontották és félkörben záródó mellékhajókkal valamint új szentéllyel kibővítették, valamint új tornyot építettek. Szintén ebben az évben készült el a Lourdes-i oltár, valamint 22 új pad. Ezeket 1931-ben szentelték fel.

A kibővítést Pomlovits Károly műépítész tervezte, a kivitelezést Zombori Péter mérnök irányította.

1956-ban történt a szentély, a főoltár, a szószék festése, aranyozása, a főoltárkép restaurálása.

1984-ben renoválták a templom külsejét és restaurálták az oltárképet

1990-ben történt a templom teljes belső festése.

- 1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történelmi kert, temető és a temetkezési emlékhely

A településen védett történelmi kert, temető és temetkezési emlékhely nem található.

Temető

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Törtelen a műemlék körül, a jogszabályban előírtak szerint kerül kijelölésre a műemléki környezet.

A Lechner Lajos Tudásközpont adatszolgáltatása alapján a műemléki környezet: 2, 5, 1512, 1620 hrsz-ú területek.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A településen nemzeti emlékhely nem található.

1.14.6.9. Helyi védelem

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A településen a jelenleg hatályos településrendezési terv részeként 2013-ban készült a helyi értékvédelmi vizsgálat, mely a következő művi értékeket javasolta védelemre:

1) Szent István Általános Iskola, Törtel, Hősök tere (hrs: 1589)

Az általános iskola a népiskola – építési – program során 1929-ben felépített Klebelsberg – iskola. Az iskola először római katolikus elemi népiskola volt. 2000-ben kapta meg az iskola a Szent István Király Általános Iskola nevet. Az egyemeletes iskolaépület középso része hangsúlyos, félköríves oromzattal záródó.

2) Orvos lakás, Törtel, Dózsa György út 7. (hrs:608/1)

A tagolt homlokzatú épület különlegessége a sokszögű záródás. A XX. Század elején épült polgári lakóház.

3) Tanyaszínház, Törtel, külterület (hrsz:090/5)

A tanyaszínház területe a hagyományos, jellemző tanyaudvart mutatja be.

4) Egykori malom, ma könyvtár, Törtel, Dózsa György út 18. (hrsz: 1742/2)

A XIX. század végén épült malom épületét felújították és funkcionális átalakítással könyvtár és helytörténeti gyűjtemény kialakítását végezték el

5) Jalsoviczky kúria, Törtel, külterület (hrsz: 053/5)

Törtel külterületén álló magántulajdonban lévő kúria épület. Az épület az 1900- as évek elején épült, hosszanti elrendezésű, a középső épülettömeg emeletes és az épület síkjából előreugró. A közelmúltban a kastélyt vadászkastély funkciónak megfelelően felújították.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Törtelen környezeti konfliktust okoznak az elhanyagolt, igen rossz állapotú lakóházak és azok környezete. Belterületen továbbá környezeti konfliktust okoz a közterületek karbantartása ami magának a közterületnek a lehatárolásával, a tulajdonosi szemlélettel és kötelezettséggel függ össze.

Ugyancsak környezeti konfliktusforrás a közterületi parkolás.

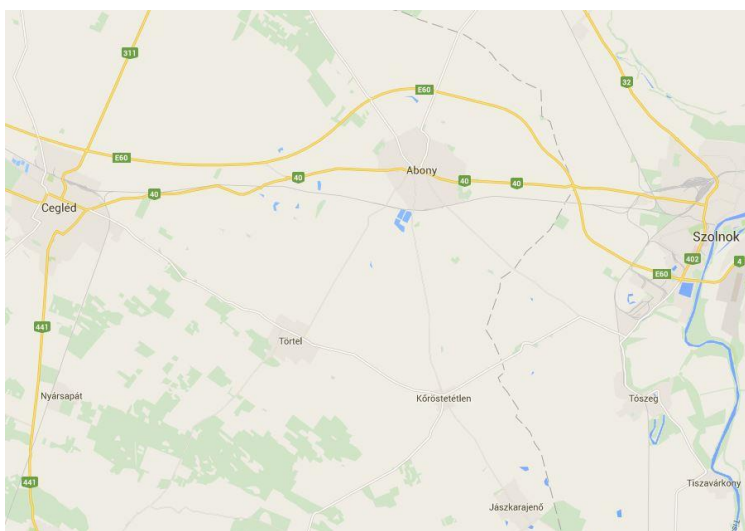
A belterületen a burkolatlan, illetve rossz minőségű, javításra szoruló utak aránya is épített környezeti konfliktushelyzetet eredményez.

A külterületen problémát okoznak az állattartással, azok bűzhatásaival összefüggő problémák.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Törtel a főbb útvonalaktól távol helyezkedik el. Cegléddel, Kőröstetétlennel (ezen keresztül Szolnok és Vezseny felé) a 4609. jelű összekötő úttal, Abonnyal és Nagykörössel a 4611 jelű összekötő úttal van közúti összeköttetése.

Legjobban megközelíthető vasútállomása Cegléd. Északon Abonnyal, keleten Köröstetétlen, Jászkarajenővel, délen Kocsérral, Nagykőrössel, Nyársapáttal, nyugaton Cegléddel határos.

A tervezett M8. számú autópálya Törtel község belterületétől 2,80 km. távolságra fog megépülni délkeleti irányban a magasabbrendű tervekben szereplő nyomvonal szerint.

Törtel község a „B” tervezési osztályú kategóriába sorolható, mivel a települést érinti az országos jelentőségű közlekedési hálózat.

A 4609. jelű és a 4611. jelű alsóbbrendű összekötő út az osztályba sorolás szerint:

- a külterületet tekintve:

Tervezési osztály: K.V.

Környezeti körülmény: A

Tervezési sebesség: 90 km/óra

- a belterületet tekintve:

Tervezési osztály: B.V. (gyűjtőút)

Hálózati funkció: c

Környezeti körülmény: B

Tervezési sebesség: 50 km/óra

4609. jelű összekötő út:

A forgalomszámlálás a 0+000 – 11+247 km. szakaszra vonatkozik. A számlálás a 11+000 km. szelvényben lévő számláló helyen történt a 2009. évben.

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 4155 j/nap, azaz 4425 E/nap volt.

A járműtípusonkénti megosztás:

2009-ben:

2024-ben:

E/nap:

MOF:

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Személygépkocsi	3027 j/nap x 1,144 =	3463 j/nap x 1,0 =	3463 E/nap x 0,15 =	519 E/óra
Autóbusz	105 j/nap x 1,084 =	114 j/nap x 2,5 =	285 E/nap x 0,15 =	43 E/óra
Tehergépkocsi	301 j/nap x 1,156 =	348 j/nap x 2,5 =	870 E/nap x 0,15 =	130 E/óra
Motorkerékpár	78 j/nap x 0,884 =	69 j/nap x 0,8 =	55 E/nap x 0,15 =	8 E/óra
Kerékpár	94 j/nap x 1,000 =	94 j/nap x 0,3 =	28 E/nap x 0,15 =	4 E/óra
Lassú járművek	13 j/nap x 1,136 =	15 j/nap x 1,0 =	15 E/nap x 0,15 =	2 E/óra
	3618 j/nap	4103 j/nap	4716 E/nap	706 E/óra

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2024. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **4103 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **706 E/óra**

2014.évi forgalomszámlálási adatok:

4609 sz. közút 9+817 - 12+182 km szelvények közötti szakasza érinti Törtel belterületét.

Mérési pont: 11+000	érvényes: 0+000 - 11+247 km szelvények között
Átlagos napi forgalom:	2927 j/nap, 3106 E/nap
- Személygépkocsi:	1790 j/nap,
- Autóbusz:	66 j/nap,
- Tehergépkocsi:	147 j/nap,
- Motorkerékpár:	36 j/nap,
- Kerékpár:	246 j/nap,
- Lassú jármű:	85 j/nap

Mérési pont: 18+000	érvényes: 11+247 - 18+079 km szelvények között
Átlagos napi forgalom:	1322 j/nap, 1481 E/nap
- Személygépkocsi:	911 j/nap,
- Autóbusz:	47 j/nap,
- Tehergépkocsi:	69 j/nap,
- Motorkerékpár:	17 j/nap,
- Kerékpár:	12 j/nap,
- Lassú jármű:	29 j/nap

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása továbbra is meg fog felelni a 2024. évig a várható forgalomnagyságnak.

Az Országos Közúthálózat Fejlesztési Konceptiója alapján a meglévő összekötő út nyomvonala a tervezési időszak végéig nem fog változni.

A község belterületén a Ceglédi - Jászkarajenői út, mint **gyűjtő út** hívatott a lakó utak közúti forgalmát az országos úthálózatba bevezetni.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

4611. jelű összekötő út:

A forgalomszámlálás a 9+647 – 20+346 km. szakaszra vonatkozik. A számlálás a 16+000 km. szelvényben lévő számláló helyen történt a 2009. évben.

Az átlagos napi forgalom (ÁNF): 1438 j/nap, azaz 1685 E/nap volt.

A járműtípusonkénti megosztás:

	2009-ben:	2024-ben:	E/nap:	MOF:
Személygépkocsi	966 j/nap x 1,144 =	1105 j/nap x 1,0 =	1105 E/nap x 0,15 =	166 E/óra
Autóbusz	15 j/nap x 1,084 =	16 j/nap x 2,5 =	40 E/nap x 0,15 =	6 E/óra
Tehergépkocsi	158 j/nap x 1,156 =	183 j/nap x 2,5 =	457 E/nap x 0,15 =	69 E/óra
Motorkerékpár	17 j/nap x 0,884 =	15 j/nap x 0,8 =	12 E/nap x 0,15 =	2 E/óra
Kerékpár	14 j/nap x 1,000 =	14 j/nap x 0,3 =	4 E/nap x 0,15 =	1 E/óra
Lassú járművek	9 j/nap x 1,136 =	10 j/nap x 1,0 =	10 E/nap x 0,15 =	1 E/óra
	2847 j/nap	1343 j/nap	1628 E/nap	245 E/óra

A fentiek alapján várható forgalomnagyság a 2024. évben:

- az átlagos napi forgalom (ÁNF): **1343 j/nap**
- a mértékadó óraforgalom (MOF): **245 E/óra**

2014.évi forgalomszámlálási adatok:

4611 sz. közút 8+674 - 12+031 km szelvények közötti szakasza érinti Törtel belterületét.

Mérési pont: 1+000 érvényes: 0+000 - 9+300 km szelvények között

Átlagos napi forgalom:	1182 j/nap, 1099 E/nap
- Személygépkocsi:	659 j/nap,
- Autóbusz:	7 j/nap,
- Tehergépkocsi:	52 j/nap,
- Motorkerékpár:	12 j/nap,
- Kerékpár:	204 j/nap,
- Lassú jármű:	4 j/nap

Mérési pont: 16+000 9+647 - 20+346 km szelvények között

Átlagos napi forgalom:	1169 j/nap, 1348 E/nap
- Személygépkocsi:	784 j/nap,
- Autóbusz:	29 j/nap,
- Tehergépkocsi:	84 j/nap,
- Motorkerékpár:	7 j/nap,
- Kerékpár:	5 j/nap,
- Lassú jármű:	7 j/nap

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A megengedett forgalomnagyság 1 400 E/óra egy forgalmi sávra, így az útpálya jelenlegi geometriai kialakítása továbbra is meg fog felelni a 2024. évig a várható forgalomnagyságnak.

Az Országos Közúthálózat Fejlesztési Konceptiója alapján a meglévő összekötő út nyomvonala a tervezési időszak végéig nem fog változni.

A települést déli irányban kerüli el a tervezett autópálya nyomvonala, mely szerepel az országos közútfejlesztési koncepcióban. A tervezett nyomvonalat a külterületi helyszínrajzon feltüntettük.

Kiépítettség:

Törtel községben a közlekedő utak 80%-a szilárd burkolattal kiépített út.

Csomópontok:

A meglévő szintbeni közúti csomópontok geometriai kialakítása a forgalomszámlálási adatok szerint megfelelőek, sem körforgalom, sem külön szintű csomópontok kialakítása nem szükséges.

A Ceglédi - Kőrösi, valamint a Jászkarajenői – Abonyi úti csomópontok jól beláthatóak, az előírt szabad kilátás biztosítva van.

Töltőállomások:

A település területén, a külterületen a Nagykőrösi út mellett üzemanyagtöltő állomás található. Ezen túl a szükséges tankolásokat a környező lakott területeken, Ceglédén, Abonyban lehet lebonyolítani.

Vízi közlekedés:

A községben és környezetében vízi közlekedésre alkalmas adottság nincs.

Légi közlekedés:

Törtel községnél és közelében légi közlekedés nem üzemel.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

A tervezés időszakában a tömegközlekedést a Cegléd – Jászkarajenő - Cegléd között közlekedő autóbuszjáratok bonyolítják le.

Az autóbuszok megállója néhány helyen fedett buszmegálló, azonban több helyen nincs kiépített buszmegálló. A településen kialakított buszöböl nincs.

1.15.3.2. Kötöttpályás

A településen vasútvonal nem halad át, a legközelebbi vasúti csatlakozás Abonyban a Budapest Nyugati – (Szolnok) Nyíregyháza nemzetközi vasúti fővonalra, továbbá Cegléden ugyanerre a vonalra és a Budapest Nyugati – Szeged vasúti fővonalra van.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogosközlekedés

A főút lakott területen belüli szakaszán külön figyelmet érdemel a kerékpárosok nagy száma.

Az alföldi településekre jellemzően itt is ez a legnépszerűbb helyváltoztatási eszköz, de a gépjárművekkel közös felületen történő közlekedésük fokozott baleseti veszélyt jelent.

A településen belül kiépített kerékpárút nem található, a tervezési időszak végéig a számlált kerékpárforgalom az érintett országos összekötő utakon jelentősen nem fog emelkedni.

A szilárd burkolatú járdák kiépítettsége 60%-os. Probléma a belterületen a járdák kiépítése és fenntartása, továbbá a meglévő, de nem megfelelő minőségű járdák felújítása.

1.15.5. Parkolás

A község belterületén kiépített tömbparkolók a közintézmények előtt találhatók.

A település belterületén, az egyéb helyeken a keresztmetszeti elrendezés és a csekély forgalom nagyság lehetővé teszi az útpadkán történő megállásokat, várakozásokat, amely azonban konfliktusokat okoz.

Az elmúlt időszakban a sportcsarnok (tornaterem) előtt épület ki tömbparkoló, mely mintegy 20 gépjármű részére biztosít kulturált parkolást.

A gépjárművek további elhelyezés a településen belül saját telken megoldott.

Az elmúlt időszakban nagy problémát okoz a Hősök terén, a műemlék római katolikus templom, az általános iskola és polgármesteri hivatal előtti kiszélesedő közterületen az autóbuszok parkolása és tárolása. Jelenleg átadás előtt áll a községi sportpálya mellett kialakított térfügylő kamararendszerrel ellátott autóbusz parkolóhely, mely megoldja az autóbuszok hosszabb - rövidebb parkolását.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

Törtel község közigazgatásilag a Közép-Magyarországi régióban, Pest megye dél-keleti sarkában, azon belül pedig a ceglédi járásban helyezkedik el.

A főbb útvonalak elkerülik a községet, Cegléddel, Köröstetétlennel (ezen keresztül Szolnok és Vezseny felé), Abonnyal és Nagykörössel van közúti összeköttetése. Két négy számjegyű közlekedési út szeli át a területét, a 4609 sz. közút észak-nyugat - dél-keleti irányban, valamint a 4611 sz. közút észak-kelet - dél-nyugati irányban.

Önálló vasútállomása nincs, a legjobban megközelíthető vasútállomás Cegléden van. 1973-ig keresztül haladt rajta a Cegléd-Tiszajenő-Vezseny közötti keskenynyomközű vasút, amely ma már nem létezik.

A település és környéke a Duna-Tisza közti homokhátság, s ezen belül is a Vecsés-Pilis-Cegléd környéki homoklepel részét képezi.

Legjelentősebb élővize a nyugat-keleti irányban haladó Gerje csatorna. A déli részen a Nyilas-ér folyik, s a Körös-érrel egyesül. Számos mélyedés teszi változatossá a térszint, amelyekben több vízállás alakult ki. A ludasi részen található az Árbóz-tó, amely átnyúlik a körösi határba.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Szomszédos települések: Nagykőrös, Cegléd, Abony, Körösterétlen, Jászkarajenő, Kocsér, Nyársapát.

Törtel jelenlegi területe magában foglalja Nyársapát egykori területét, Besnyőt és Nyilast (2748 ha). A területrendezés 1950-ben történt meg.

Teljes népessége: 4 342 fő (2015. január 1-i adat).

Népsűrűsége: 51,33 fő/km².

Lakásállománya: 1889 db (2013. évi statisztikai adat)

A település területe: 84,16 km².

Belterületi vízellátás

Törtel község vízellátást a Bácsvíz zRt. biztosítja. A vízhálózat a belterület csaknem összes utcájában kiépült, a rendszer túlnyomórészt körvezetékes kialakítású. A község területén több vízműkút is található, melyek közül jelenleg három üzemel, a 293,0 m talpmélységű B-28 jelű (3. kút), a 276,0 m talpmélységű B-39 jelű (4/a kút) és a 300,0 m talpmélységű B-40 jelű (4. kút) vízműkút.

Az elmúlt években történt meg a KEOP-1.3.0/09-11-2012-0026 azonosító számú, „Ivóvízminőség-javítás Törtelen” c. pályázat keretén belül a vízmű telep fejlesztése és az ivóvízhálózat rekonstrukciója.

A fejlesztés eredményeként többek között új gépészeti berendezések, fertőtlenítő rendszer, új műtárgyak, nagyobb teljesítményű szivattyú került beépítésre a meglévő Vízmű telepen; a 3. sz. kúton szűrőcserés felújítást végeztek, vízkezelő gépház épült, a 4. sz. kúthoz és a víztoronyhoz vezető új vezetékrendszer kiépítése, illetve meglévő vezetékek megújítása történt meg.

További hálózatfejlesztési- és rekonstrukciós feladatok ellátására is sor került egyes elavult szakaszokon, valamint a teljes rendszert átmosatták a kivitelezés alatt. A hálózatra termelésnél a szükséges vízkezelés során ammónia-, vas és arzénmentesítés történik a rendszeren, a lakosságnak szolgáltatott ivóvíz egészséges, határértékei megfelelnek az ivóvízminőség követelményeiről és ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001 (X.25.) Kormányrendeletnek, valamint a 12/1997. (VIII. 29.) KHVM rendeletnek.

A külterületi tanyák és egyes állattartó telepek vízellátását egyedileg, többnyire 25-30 m talpmélységű fúrt kutakból oldják meg a tulajdonosok, de található még néhol ásott kutak is.

Szennyvízelhelyezés és tisztítás

Törtel csatornázottsága kb. 90 %-os, jelenleg az ingatlanok kb. 70%-a csatlakozott rá a rendszerre.

A külterületi majorokban keletkező szennyvizet aknában vagy tartályokban gyűjtik, majd szippantó járművel a hatóságilag kijelölt leürítő helyre (abonyi szennyvíztisztító telep) szállítatják.

A település szennyvízhálózata 68.272 fm vákuum gerincvezetékből, 1db átemelőből és 1 db vákuumgépházból áll. A keletkező szennyvíz mennyisége átlagosan 240-300 m³/d (1800-2250 LEÉ). A hálózatot a Bácsvíz zRt. üzemelteti.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A szennyvíztisztító telep Abonyban, a Kécskei út mentén, Abony belterületének határától kb. 900 m-re épült meg. A létesítmény Abony, Törtel és Köröstetlen települések tulajdonában van, Abony a többségi tulajdonos. Működtetését az ABOKOM Nonprofit Kft. végzi.

Vízrendezés, vízhasznosítás

Belterületi vízrendezés

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornákból, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról jogszabály szerint: **Törtel az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.**

A kockázatos anyagok elhelyezése, felszín alatti vízbe történő közvetlen vagy közvetett bevezetése engedély köteles tevékenység, mely csak az illetékes környezetvédelmi felügyelőség által kiadott engedély, illetve a felügyelőség szakhatósági állásfoglalásával más hatóság által kiadott engedély alapján történhet.

TERMÉSZETFÖLDRAJZI, DOMBORZATI, ÉGHAJLATI, HIDROLÓGIAI ADOTTSÁGOK

Törtel a Pilis–Alpári–homokhát megnevezésű kistájhoz tartozik. A kistáj Bács–Kiskun, Pest és Jász–Nagykun–Szolnok megye területén helyezkedik el.

Domborzat:

A 85 és 146 m közötti tengerszint feletti magasságú kistáj a Pesti–síkság déli teraszos vidékétől a Tisza mentéig húzódik, északnyugat – délkeleti csapással. Az egykori hordalékkúp felszíne kis relatív reliefű (átlagos érték 2 – 4 m/km² közötti), főként szélhordta homokkal fedett. Legnagyobb része az enyhén hullámos síkság orográfiai domborzattípusba sorolható, kisebb részei (a Körös-ér és Kocsér környéke) elgátolt mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A felszínt borító félig kötött homokformák Cegléd – Csemő vidékén a legváltozatosabbak. Horizontálisan gyengén szabdalts, a hosszanti vízlevezető laposok NyÉNy – KDK-i irányúak.

Földtani adottságok:

A felszín közel 2/3-át pleisztocén, a délnyugati és délkeleti részen holocén (ill. későglaciális korú) általában 0,1-0,2 mm-es átmérőjű, osztályozott futóhomok fedí. Vastagsága igen eltérő (1-10 m), nyugati irányban növekvő, gyakran lösziszapos rétegekkel tagolt. Ezeken a

felszíneken nyers homok, illetve kötött homoktalajok jöttek létre. Cegléd-től északkeletre és délkeletre nagyobb kiterjedésű összefüggő lösziszapos, löszös, homokos-löszös képződmények találhatók a felszín közelében. A dombsági peremeken ezek nagyobb részt áthalmazottak. Mozaikszerű elhelyezkedésben – az alacsony árterekhez és a mélyfekvésű laposokhoz kapcsolódva - agyagos illetve szikes területek azonosíthatók. Ez a rétegsor északon pannóniai agyagra, délen pleisztocén hordalékkúp–agyagra rakódott. Potenciális szeizmicitása átlag feletti (7-8° MS). Lokális jelentőségű hasznosítható ásványi nyersanyagaik közül a ceglédi téglagyag (0,5 Mm³) és a ceglédi, nagykőrösi falazó és vakoló homok (0,2 Mm³) érdemes említésre.

Éghajlat:

A kistáj a mérsékelt meleg és a meleg éghajlati határon fekszik de délen már kifejezetten meleg. Az egész vidék száraz éghajlatú.

Az évi napsütés összege É-ról D-re 2040 órától 2070 óráig nő. Nyáron 830 – 840, télen 200 - 210 óra napfénytartam a megszokott.

Az évi középhőmérséklet 10,2 – 10,3 °C, de délen a 10,5 °C-ot is eléri. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,2 – 17,3 °C, ám északon csak 17,0 °C, délen viszont eléri a 17,5 °C –ot. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 – 34,2 °C, a minimumoké -16,0 °C, keleten és északkeleten -17,0 °C közelében van.

Az évi csapadékösszeg 530 és 540 mm közötti, délen ennél több (540-550 mm). A vegetációs időszakban 300 – 320 mm, délen 320 – 330 mm eső várható. A hótakarós napok átlagos évi száma: 32 – 35, az átlagos hóvastagság 18 cm körüli.

Az uralkodó szélirány az ÉNY-i, továbbá főleg ősszel a K-i, DK-i. Az átlagos szélsébség kevéssel 2,5 m/s fölötti.

A meleg, száraz éghajlat csak a kisebb vízigényű növényeknek kedvez.

Vízrajz:

A nagy területen elnyúló kistájat számos, a Tiszához vezető vízfolyás keresztezi, így északnyugaton a Gerje felső szakasza, a Körös-ér vízrendszere, melynek nevezetesebb tagjai: Gógány-ér, Kürti-laposi-csatorna, Csukás-ér. Ezeket követi a Pejtsík-csatorna. Északnyugaton a Dunavölgyi-főcsatornába folyik le az Újhartyáni I. sz. és a II. sz. csatorna. Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület.

A ritka árvizek nyár elején jelentkeznek, míg az év nagy részében alig van vizük. Víztisztaságuk - ha van vizük - II. osztályú. Az időszakos belvizeket 300 km-t meghaladó csatornahálózat vezeti le.

A száraz jelleghez viszonyítva sok az állóvíz. A 16 természetes tó azonban együtt is csak 49 ha vízfelületű. A legnagyobb a Kocsér melletti, 9 ha felszínű. Két halastava közül a ceglédi 16 ha, a Jászkarajenő melletti 85 ha. A Pejtsík-csatorna mellett két tározó is van, együtt 80 ha felszínnel.

A talajvíz mélysége a táj nagyobb részén nem éri el a 2 m-t. Mennyisége sem éri el az 1 l/s.km²-t. Kémiaiailag túlnyomóan kalcium – magnézium – hidrogénkarbonátos jellegű, bár Cegléd és Nagykőrös között a nátrium is nagy területen jelenik meg. Keménysége 15 – 25 nk° közötti, szulfáttartalma 60mg/l alatt van általában, de a városok környékén meghaladja azt.

A rétegvíz mennyisége 1l/s.km² alatt van. Az artézi kutak száma nagy. Nemcsak a vízellátást, hanem helyenként az öntözést is szolgálják. A sekély kutak ritkán bővizűek, de nagyobb mélységből igen nagy vízhozamot kapnak. Számos hévízű kútja közül a ceglédi 68 °C-os, a lakiteleki 57 °C-os, az abonyi 44 °C-os. Általában nátriumkloridos jellegűek. A Tiszakécske melletti Kerekdomb kútja ásványvíz jellegű.

A felszíni vizek kihasználtsága 1984-ben meghaladta a 80%-ot, a felszín alattié pedig a 20%-ot. A kutak terhelése is elérte a 60%-ot.

Növényzet:

A Duna – Tisza közti flórajárásba (Praematricum) sorolódó kistáj elterjedtebb potenciális erdőtársulásai a pusztai tölgyesek, a gyöngyvirágos tölgyesek, a sziki tölgyesek, valamint a tatárjuharos tölgyesek. Jellemzőbb bennszülött lágyszárú fajok a homoki kikerics, a medvetalp, a homoki vértő, a kései szegfű, az őszirózsa, az árvalányhaj.

Az erdőgazdaságilag hasznosított területeket zömében fiatal és középkorú keménylombos- és fenyőerdők fedik. Az összes erdő átlagos évi folyónövedéke sok év átlagában 3,0m³/ha alatt van.

A mezőgazdaságilag hasznosított területek jellemzőbb kultúrái: az őszi árpa, a kukorica, a silókukorica, a lucerna, és a takarmányrépa.

Talajok:

A kistáj 12 talajtípusából a futó-, a humuszos homoktalajok, a barnaföldek, a csernozjom jellegű homoktalajok, a réti talajok többsége, vagyis a homokon képződött talajok az összterület kb. 80%-át teszik ki.

A futóhomokok a kistáj déli nyúlványában fordulnak elő nagyobb kiterjedésben, összesen 12 %-os területi részarányban.

A gyenge termékenységű (VIII.) humuszos talajok a táj legkiterjedtebb (40%) talajtípusai.

A homokon kialakult barnaföldek gyenge termékenységűek, főként erdővel borítottak.

A néhány kisebb foltban előforduló csernozjom jellegű homoktalajok területi részaránya jelentéktelen.

A réti talajok területi kiterjedése 21%, a löszös alapkőzetén kialakult változataiké <5%. Termékenységük szerint a VI. talajminőségi kategóriába tartoznak, míg a homokon kialakult változataik a VII-be.

A lápos réti talajok területi kiterjedése csupán 2%.

A löszös alapkőzetén kialakult réti csernozjomok a táj legtermékenyebb talajai (IV.), de területi kiterjedésük csupán 4%, a mélyben sós változataiké közel azonos (5%), termékenységük – mechanikai összetételüktől függően – V. vagy VI. A löszös alapkőzetén képződött szikes talajok együttesen 8%-ot tesznek ki. A szoloncsák – szolonyecék részaránya 2%, a réti szolonyecéké 3%. A sztyepesedő réti szolonyecék 1%-ot, a szolonyeces réti talajok 2%-ot tesznek ki, termékenységük igen gyenge. Főként szikes rétekkel borított, természetvédelemre érdemes területek.

Sajátos táji adottságok:

A kistáj közúton többnyire jól megközelíthető. Jelentősebb települései kultúrtörténeti emlékekben bővelkednek. Nevezetessége , hogy területén található Magyarország geometriai középpontja, amely 1978 óta védett terület (Pusztavacs).

Tájtípológiai összegzés:

Éghajlatilag átmenet a mérsékelt meleg és meleg, száraz jelleg között, kifejezetten erős vízhiánnyal.

A felszín tagoló szélesebb völgyek laposai (Gerje, Körös-ér) homokos, iszapos üledékkel kitöltött ártéri síkok, jobbára réti, kisebb részben réti öntés és lápos réti talajokkal. Ezeken sok a rét és legelő, még több az ártéri ligeterdő.

A kistáj túlnyomó részét azonban futóhomokos hordalékkúp – síkság jellegének megfelelően kötött homokos, mozaikosan homokpusztaréttel, nyáras – borókás és homoki tölgyeserdőkkel tagolt kultursztyep jellemzi. A talajtakaró leginkább humuszos homok, ami kisebb foltokban futóhomokos és csernozjomos homoktalajokkal váltakozik. Ahol a lösz is jelen van, kevés réti csernozjomot és mélyben sós réti csernozjomot is találunk. A szántó a homokos térszínnek csak alig a felét foglalja el, de sok a gyümölcsös, szőlő és az erdő, ami részben maradvány,

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

részben telepített jellegű. A futóhomokos felszínek homokpusztarétjei mint rét – legelő hasznosulnak. A völgyekben és buckavonulatok közeiben sztyepesedő réti szolonyecceket és szolonyeces réti talajokat is találunk, melyek ugyancsak rétek és legelők.

(Forrás: Marosi S. – Somogyi S.: Magyarország kistájainak katasztere)

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz-termálvíz hasznosítás)

Statistikai adatok Törtel településre vonatkozóan (forrás: TEIR):

Statistikai adat / Év:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Háztartásoknak szolgáltatott víz (m3)	74	74	83	87	87	97	88	90	96	104	95	89	92	89
Üzemelő közkifolyó (db)	41	41	51	51	51	51	47	22	22	22	21	41	42	42
Közüzemi ivóvízhálózat hossza (km)	28	28	30	30	30	29	30	30	30	30	30	30	30	30
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000m3)	84	84	92	98	95	106	98	98	99	107	97	91	94	91
Közüzemi szennyvíz elvezetett összes szennyvíz (1000m3)	0	0	1	30	76	78	98	78	86	96	106	100	89	97
Közüzemi szennyvíz csatorna hálózat hossza (km)	0	0	30	30	30	28	28	35	35	35	35	35	35	44
Közüzemi csatornába bekapcsolt lakások száma (db)	0	0	339	941	968	1003	1073	1073	1098	1109	1877	1125	1125	1671

A településen az ivóvízhálózat 1970-es években épült meg, mára a hálózat a teljes belterületen elérhető. A vízhálózat a belterület csaknem összes utcájában kiépült, a rendszer túlnyomórészt körvezetékes kialakítású. A vezetékes ivóvízhálózatra jelenleg az ingatlanok kb. 70-80 %-a rácsatlakozott, a bekötött lakások száma 1364 db. Ahol ivóvízzel ellátatlan ingatlanok vannak a belterületen, ott közkifolyókból biztosított az ivóvíz vételezése. Így gyakorlatilag a község lakossága 100 %-ban ellátott jó minőségű vezetékes ivóvízzel. A közkifolyók száma az utóbbi években egyre csökkent, csak a legszükségesebb helyeken tartja fenn azokat az üzemeltető BÁCSEVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A felhasznált csőanyagok tekintetében az azbesztcement (ac.) és a KM-PVC csövek jellemzőek, a bekötővezetékek horganyzott acél (hga) vagy KPE anyagúak. A vezetékek keresztmetszete DN 80 és DN 150 mm között változik.

Vízszolgáltatási adatok a 2013-as évre vonatkozóan (Forrás: VÁTI-TEIR):

TÖRTEL:	2013.
Összes lakásszám (db)	1889
Közüzeti ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	1364
Közüzeti ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	30,3
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000m ³)	89,2
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000m ³)	91,3
Üzemelő közkifolyók száma (db)	42

Vízminőségi problémák, (vízromlás, vízpangás) létrejöttének leggyakoribb okozója az ivóvíz hosszú tartózkodási ideje a csővezetékekben, valamint a hálózat anyaga és állapota, illetőleg karbantartottsága szintén befolyásoló tényezők. Az ágvezetékekben, illetve az indokolatlanul nagy keresztmetszetű szakaszokon lelassul a víz áramlása, ezért a friss ivóvíz csak jelentős idő elteltével jut el a fogyasztókhoz.

A hálózatban lerakódó szerves és szervetlen szennyeződések, valamint az elszaporodó fonálférgek is komoly vízminőség romlást okozhatnak.

Csőtörések, meghibásodások viszonylag ritkán fordulnak elő, és zömmel az előregedett vezetékszakaszokon (azbesztcement nyomócsövek) jellemzőek.

A meglévő tűzcsapok egy része a jelenlegi tűzvédelmi előírásoknak nem megfelelő.

A vízműtelep a település belterületének észak-keleti részén található a Dózsa György utcában. Itt van a hálózati víznyomást biztosító 200 m³ tárolókapacitású hidroglóbusz, a 100 m³ térfogatú térszínen elhelyezett víztároló medence és a vízműgépház, valamint a B-28 jelű (3. kút) vízműkút is.

A települési vízmű belső védőterületének határa a vízkezelő és víztároló műtárgyaknál, azok szélétől mért 10 m sugarú kör, illetve a földfeltöltés rézsútaljától mért 5 m széles területsáv, zárt kerítéssel körülvéve. A védősáv határa a földbe fektetett vízvezeték felett a föld felszínéig, alatta 1,0 m mélységig, a vezeték mellett kétoldalt legalább 2-2 m széles területsáv.

A község területén több vízműkút is található, melyek közül jelenleg három üzemel, a 293,0 m talpmélységű B-28 jelű (3. kút), a 276,0 m talpmélységű B-39 jelű (4/a kút) és a 300,0 m talpmélységű B-40 jelű (4. kút) vízműkút.

Törtelen az ivóvízellátó rendszer üzemeltetője jelenleg a BÁCSVÍZ Víz- és Csatornaszolgáltató Zrt.

Ivóvízminőség-javítás Törtelen:

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel Község Önkormányzat hazai és uniós előírásokból fakadó kötelezettsége, a települési ivóvíz minőségének az előírt határértékeknek megfelelő javítása. Ennek megvalósítása a **KEOP-1.3.0/09-11-2012-0026** azonosító számú, „Ivóvízminőség-javítás Törtelen” c., pályázat keretében kerül sor. Az Önkormányzat közbeszerzési eljárás útján kivitelezési szerződést kötött az ÉKISZ - AQUA-FILT Konzorciummal. A tervezett létesítmények megépültek, a próbaüzem a 2015. évben sikeresen befejeződött.

A projekt során az alábbi főbb elemek kerültek megvalósításra:

- Korszerű ivóvízkezelési technológia beépítése,
- Hálózatfejlesztés, rekonstrukció
 - Ágvezetékek összekötése,
 - Acél csővezetékek cseréje PVC csövekre,
 - Új szakaszoló csomópontok kiépítése,
 - Új mosató csomópontok kiépítése,
 - Kivitelezést követő mechanikus hálózattisztítás és -mosatás,
 - Próbaüzem
- Vízműtelep energiaellátásának fejlesztése
- PLC vezérlésű automatikus rendszervezérlés kiépítése

Hidroglóbusz Törtelen

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló **123/1997. (VII. 18.)** Korm. rendelet előírásai szerint a vízkivételi létesítményeknél védőidomot, védőterületet és védősávot kell kijelölni, a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályai szerint. Ezen felül a termelő- és a tartalékkút folyamatos

államgővővásáról és a környezetük rendezettségéről, tisztaságáról gondoskodni kell. A belső védőterületen csak olyan tevékenység végezhető, mely a kitermelés előtt, vagy a kitermelés alatt álló víz minőségét, mennyiségét, valamint a vízkitermelés folyamatát nem veszélyezteti. A meglévő létesítmények üzemeltetésénél, valamint az újak létesítésénél ügyelni kell arra, hogy szennyező anyag ne kerülhessen a védőterületre, illetve a kutak vizébe. A védősáv határa a földbe fektetett vízvezetékek esetében a terepszintig, alattuk 1,0 m mélységig terjed, a vezetékek mellett ugyanakkor mindkét oldalon 2-2 m-es szélességgel veendő figyelembe.

A külterületi tanyák és egyes állattartó telepek vízellátását egyedileg, többnyire 25-30 m talpmélységű fűrt kutakból oldják meg a tulajdonosok, de található még néhol ásott kutak is. Ezen vízkivételi helyek esetében is elő kell írni a védőterületekre vonatkozó korlátozásokat és tiltásokat, melyeket a **123/1997.(VII. 18.)** Korm. rendelet szabályoz. A kutak védőterületén belül tilos olyan tevékenységet végezni, melynek következtében csökken a vízkészlet természetes védettsége, vagy növekszik a környezet sérülékenysége, illetve 6 hónapon belül le nem bomló, károsító anyag kerül a vízkészletbe. A sérülékeny területeken nem lehetnek olyan szennyezőforrások (pl. szigeteletlen trágyatárolók, hulladéktelepek, korszerűtlen üzemanyag tárolók), melyek a csapadék közvetítésével a talajvizet veszélyeztetik. A vízbázis védelme szempontjából különösen nagy gondot kell fordítani a települési és az állattartásból származó szennyvizek elvezetésére, biztonságos elhelyezésére. A mezőgazdasági tevékenységek végzésével kapcsolatban be kell tartani a **49/2001.(IV. 3.)** Korm. rendelet előírásait.

A **"vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról"** szóló **72/1996. (V.22.)** Korm. rendelet 24. § (1) bekezdés c) pontja szerinti, az 500 m³/év kitermelt vízmennyiséget meg nem haladó, kizárólag házi vízigény kielégítésére szolgáló, sekély (a maximális talpmélység 25 m) mélységű kutak önkormányzati engedélyezési hatáskörbe tartoznak. (Létesítés, használatba vétel, megszüntetés, eltömedékelés, stb..) Ezek engedélyezésénél figyelembe kell venni az alapvető vízbázis védelmi követelményeket (palástcementezés). A lakossági fűrt kutakra az előírt 10 m – es védőtávolság megtartása kötelező. A kismélységű kutak különböző létesítményektől, potenciális szennyező forrásoktól való minimális védőtávolságát mindenhol be kell tartani! Környezetvédelmi szempontból különösen nagy figyelmet kell fordítani a kutak helyes kialakítására, a szennyező anyagok bejutásának megakadályozására. Minden egyéb esetben a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az engedélyező hatóság.

Törtel a 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” megnevezésű KvVM rendelet alapján **érzékeny földtani közegben található** a **felszín alatti vizek szempontjából**. Ennek értelmében fokozottan figyelembe kell venni a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó hatályos jogszabályokat!

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Törtel elválasztott rendszerű csatorna hálózattal rendelkezik, a belterületi utcákban mindenhol rendelkezésre állnak a szennyvízelvezetés létesítményei. Jelenleg az ingatlanok kb. 90%-a csatlakozott rá a rendszerre.

A külterületi majorokban keletkező szennyvizeket aknában vagy tartályokban gyűjtik, majd szippantó járművel a hatóságilag kijelölt leürítő helyre (az abonyi szennyvíztisztító telepre) szállítatják.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A település szennyvízhálózata 35 000 fm vákuum gerincvezetékéből és 24 300 fm bekötővezetékéből áll. A keletkező szennyvíz mennyisége átlagosan 500-550 m³/nap.

Szennyvízelvezetésre vonatkozó adatok a 2013. évben (forrás: VÁTI-TEIR):

TÖRTEL:	2013.
Összes lakásszám (db)	1889
Közüemi szennyvíz-elvezető rendszerbe bekapcsolt lakások száma (db)	1671
Közüemi szennyvíz-elvezető csatornahálózat hossza (km)	44,0
Közüemi szennyvíz-elvezető csatornahálózat hosszából elválasztott rendszerű hálózat hossza (km)	35,0
Háztartásokból közüemi szennyvíz-elvezető hálózaton elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	97,0
Közüemi szennyvíz-elvezető hálózaton elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	97,0
Közvetlenül a szennyvíztisztító telepre szállított folyékony hulladék mennyisége (1000 m ³)	-

A település szennyvízprogramja 1999-ben indult. A terveket a KEVITERV AKVA Kft. készítette el.

2002-re 30 km, majd 2007-ben még 5 km közcsatorna hálózat épült ki. A szennyvíz elvezetése vákuumos technológiával történik.

A hálózat üzemeltetője jelenleg a BÁCSVÍZ Ví- és Csatornaszolgáltató Zrt.

Az abonyi szennyvíztisztító telep

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A szennyvíztisztító telep Abonyban, a Kécskei út mentén, Abony belterületének határától kb. 900 m-re épült meg. A létesítmény Abony, Törtel és Köröstetétlen települések tulajdonában van, Abony a többségi tulajdonos. Működtetését az ABOKOM Nonprofit Kft. végzi. Kapacitása kb. 5000 m³/nap, amelyből jelenleg átlagosan napi 3000-4000 m³ van kihasználva.

Az abonyi tisztítótelep fogadja Köröstetétlen és Törtel szennyvizét is. A beérkező szennyvizek tisztítása eleveniszapos, mélylégbefűvós technológiával történik. A szennyvíztisztító területén 1999-2000-ben megépült egy biofermentáló, komposztáló telep, amely a préselt iszapból és adalékanyagból (mezőgazdasági hulladékok) friss komposztot állít elő, amely a mezőgazdaságban hasznosítható.

A tisztítómű szippantott szennyvizet is fogad, amelynek mennyisége nem jelentős, az utóbbi években egyre csökkenő.

A csatornázatlan területeken a folyékony hulladékok talajba szikkasztása következtében a felszín alatti vizek szennyeződhetnek, ami közegészségügyi problémákat okozhat. A 2011. évi CCI. tv. 234. §-a értelmében, azon lakosok, akik még nem csatlakoztak rá a községi szennyvízhálózatra jelentős mértékben megnövekedett talajterhelési díj fizetésére kötelesek. A törvény hatályba lépésével elérhető a lakosok hálózatra való csatlakozása, amellyel egyidejűleg szükségeszerű a szikkasztó gödrök szakszerű felszámolása.

A szennyvizek elhelyezésekor figyelembe kell venni a **219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről** előírásait.

A felszíni és felszínalatti vízbázisok védelme szempontjából különösen nagy gondot kell fordítani a szociális és az állattartásból származó szennyvizek elvezetésére, biztonságos elhelyezésére. A szennyvízcsatornára nem csatlakozott lakosok házi gyűjtőaknáit rendszeresen ellenőrizni kell. Ezen aknák általában nem megfelelő szigetelésűek, így azok tulajdonosait fel kell szólítani a környezetvédelmi jogszabályok betartására. Ezen ingatlanok esetében a lakosoknak gondoskodniuk kell a keletkező szennyvizek rendszeres elszállíttatásáról.

Amely ingatlantulajdonosok a kiépült közcsatornákra nem hajlandóak rácsatlakozni, a **2003. évi LXXXIX. törvény** előírásai szerint környezetterhelési, illetve talajterhelési díj megfizetésére kötelezhetők.

Az abonyi szennyvíztisztító telep légifelvétele

A szennyvizekkel a környezetet szennyezni nem szabad, ezért a talaj és a talajvíz védelme érdekében a szennyvizek szikkasztása a település teljes közigazgatási területén tilos, az még átmenetileg, rövid időre sem megengedhető.

A nyílt árkokba, csatornába, patakokba, egyéb időszakos, vagy állandó vízfolyásokba való szennyvízrákötéseket, valamint a felhagyott kutakba történő szennyvíz bevezetéseket meg kell szüntetni.

A külterületen a szociális szennyvizek elhelyezhetők szikkasztással, amennyiben ennek feltételei adóttak. Ahol a szikkasztással kapcsolatos előírások nem teljesülnek, ott a zárt térben történő gyűjtésről és fogadásra alkalmas szennyvíztisztító telepen történő elhelyezésről kell gondoskodni.

A meglévő és tervezett üdülőterületeken a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, és belterületi hálózatba bekötése kiemelt feladat.

Állattartással kapcsolatban keletkező trágyalevek zárt gyűjtéséről és trágyaszarvasra történő öntözéséről, vagy alkalmas mezőgazdasági területen való szakszerű elhelyezéséről gondoskodni kell.

Vállalkozási, gazdasági, ipari területekről (lakótelkeken engedélyezett vállalkozások esetén is) a kibocsátott szennyvíz szennyezettségének a közcsontra való rákötési előírásoknak meg kell felelnie, az ettől eltérő szennyezettségű vizet telken belül létesítendő egyedi szennyvízkezeléssel - a megengedett szennyezettség mértékéig - elő kell tisztítani. Állattartással összefüggően keletkező szennyvíz kezelése-elhelyezése egyedi megoldást igényel, amelyhez a szakhatóságok (ÁNTSZ, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) engedélyének a beszerzése is szükséges.

Közvetlenül az élővízfolyásba, az ipari-vállalkozási-gazdasági területekről származó ipari eredetű szennyvíz kizárólag a hatóságok által előírt megfelelő kezelés után, a hatóságok által kiadott vízjogi létesítési engedéllyel, - az abban előírtak szigorú betartásával - vezethető be.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A község közigazgatási területe a KÖTIVIZIG működési területén belül a 10.02 Ceglédi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. Belvízöblözete szempontjából a 30d Gerje-Perje öblözet része.

A 18/2003. (XII. 9.) számú, települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló KvVM-BM együttes rendelet Törtel települést ár- belvízzel nem veszélyeztetett kategóriába sorolja.

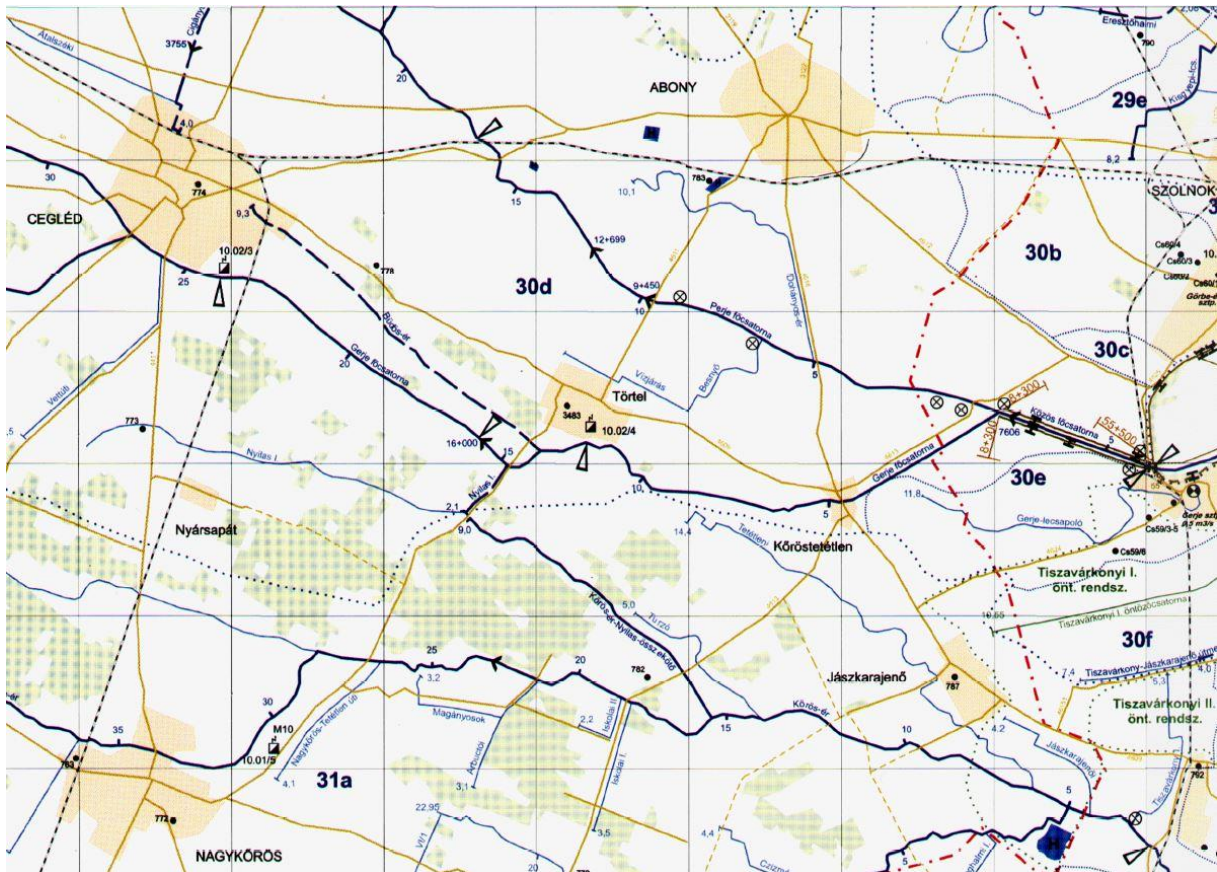
Törtel közigazgatási területén az alábbi KÖTIVIZIG kezelésű belvízcsatornák találhatók:

- Kőrös-ér-Nyilas I. összekötő csatorna
- Nyilas I-Gerje útmenti összekötő
- Nyilas XXV.
- Nyilas XVI.
- Gerje csatorna
- Vízjárás-Besnyő
- Vízjárás-Besnyő I.
- Vízjárás-Besnyő III.
- Besnyő I.
- Büdös-ér
- Törtel-Nyilas-Besnyő I.
- Tetétleni
- Kákástói I.
- Kákástói I-1
- Kákástói II.

Törtel közigazgatási határán belül KÖTIVIG kezelésű mezőgazdasági vízszolgáltatási létesítmény nem található, érvényes vízjogi engedéllyel rendelkező öntözőtelep ill. halastavi gazdálkodás nincs.

Törtel és közvetlen külterülete a Dr. Pálfi Imre által készített Magyarország zonális aszályossági térképe alapján az erősen aszályos kategóriába tartozik.

A település kül- és belterületén jellemzőek a kisebb-nagyobb kiterjedésű, mély-fekvésű, belvíz által fokozottan veszélyeztetett, magas talajvízszintű területek. Csapadékos időszakban ezeken a területeken felhalmozódó belvizek hosszú ideig, akár több hónapig is megmaradhatnak, ez köszönhető részben a térség talajmechanikai adottságainak is. A nagy mennyiségben lehullott csapadék következtében kialakult és tartósan fennálló belvízborítottság, a 2010-2011-es években számos helyen károkat okozott mind az építményekben, mind pedig a mezőgazdaságban.

Törtel térségének vízrajza

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

A csapadék és belvízelvezető rendszer rekonstrukciója 1998-tól 2000-ig két ütemben történt meg.

Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornákból, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízelvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

A belterület mélyfekvésű, belvízveszélyes pontjain - az Alkotmány utcától délre, az Arany János utca végében és a Honvéd utca végén lévő területen - belvízátemelő szivattyúkat telepítettek. Szükség esetén ezek segítségével történik a belvízmentesítés. A szivattyúk nyomócsövekhez kapcsolódnak, amelyek a Gerje-főcsatornába vezetik a vizeket.

Törtel a Dél-Pest megyei Vízgazdálkodási Társulat működési területéhez tartozik, de a településen a belvízelvezető hálózat karbantartója a község Önkormányzata.

Törtel a 27/2004. (XII.25.) „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról” megnevezésű KvVM rendelet alapján **érzékeny földtani közegben található** a **felszín alatti vizek szempontjából**. Ennek értelmében fokozottan figyelembe kell venni a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó hatályos jogszabályokat!

Szolnok, 2016. február

Gönczöl Csaba
szakági tervező
(MK-16-0857)

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Meglévő kül –és belterületi hálózat

A TRT tervezési területének villamos energiaellátását a EON Hungária Zrt biztosítja a saját tulajdonában lévő elosztó hálózaton keresztül. A területet a Martfői 120/22kV-os transzformátor állomásról induló 22kV-os gerinchálózatról kapja a villamos energiaellátást.

A területen 22kV-os szabadvezetékes illetve egy helyen 22kV-os kábelhálózaton keresztül üzemelnek a fogyasztói transzformátorok állomások. A fogyasztói transzformátorok állomásokról a villamos energiaelosztás kisfeszültségű szabadvezetékes elosztóhálózaton keresztül jut el a fogyasztókhoz. Jelenleg már több fogyasztó kap földkábeles csatlakozást a szabadvezeték hálózatról, illetve a transzformátor állomásokról közvetlenül.

A transzformátorállomások szabadvezetékes hálózat esetén oszlop állomások, földkábeles ellátás esetén pedig épített házas transzformátor, biztosítják az energiaellátást. A településen mindenütt biztosítható a villamos energiaellátás, ezért ilyen szempontból zárolt terület nincs.

Külterület energiaellátása:

- a villamos energiát az áramszolgáltató saját tulajdonú, üzembiztos hálózatról biztosítja a külterületi fogyasztók részére. A karbantartásuk, korszerűsítésük folyamatos.

A belterület közvilágítása már korábban került korszerűsítésre, viszont jelenleg már a még energiahatékonyabb LED-es közvilágítás még nem valósult meg a településen.

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Háztartási vill. energia fogyasztók száma	1945	1954	1949	1959	1976	1950	1984	1978	1998	1995	1990	1979	1963	1953
Háztartások részére szolgáltatott vill. energia (1000kWh)	3972	4233	4247	4525	4525	4480	4548	4428	4696	4535	4560	4439	4349	4428

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Ellátatlan területek vizsgálata:

Az ellátatlan területen jelenleg nincs a településen.

Gázellátás:

Törtel az Abonyi gázátadó rendszer része.

A településre északkeleti irányból Abony felől PE 160 dimenziójú nagyközépnomású gázvezeték érkezik a Törtel, abonyi úti gáznyomás – szabályozó állomáshoz.

Törtel települést ellátó nyomásszabályozó állomás:

Lemezszekrényes fogadó állomás: G-KBM-1

Nyomásszabályozó típusa: KS-2-43/d

Nyomásszabályozó nyomásfokozata:

$P_{1n\acute{e}vleges}=6$ bar

$P_{2n\acute{e}vleges}=2$ bar

Nyomásszabályozó állomás helye: Törtel, Abonyi út – Batthyány út sarok

Fogyasztók száma közületi és magánfogyasztói megosztásban:

Egyetemes szolgáltatás:

Közületi (nem lakossági) felhasználó: 53 db

Magánfogyasztó (lakossági): 941 db

Kilépett fogyasztók:

Közületi (nem lakossági) felhasználó: 4 db

Magánfogyasztó (lakossági): 55 db

Mindösszesen: 1053 db

Gázvezeték hálózat hossza:

Elosztó vezetékek hossza összesen: 34,80 km

Leágazó vezetékek hossza összesen: 5,40 km

Összesen: 40,20 km

Az elosztóhálózat KPE P10-es és PE 80/G SDR 11 dimenziójú műanyagcsőből épült.

A hálózat jól méretezett és tervezett és a jelenlegi fogyasztást és a jövőbeni igényeket is tudja szolgáltatni.

A gázhálózat új építési korú, ezért nagyobb volumenű karbantartási és rekonstrukciók szükségességére nem kell számolni.

A közigazgatási és a belterületen a meglévő gázvezetéknél az alábbi védőtávolságok tartandók be:

Vezeték típusa	Létesítmény	Védőtávolság
----------------	-------------	--------------

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Középnomású vezeték 3 bar	Lakóépülettől	4,0 m
	szennyvíz vezetéktől	1,0 m
	vízvezetéktől	0,7 m
	üreges földalatti műtárgytól	2,0 m
	telefon földkábeltől	0,5 m
	elektromos földkábel	0,5 m

Külterületi gázellátás

A tervezett fejlesztések gázenergia ellátása a konkrét fejlesztési igények alapján egyedi módon, illetve célvezeték kiépítésével biztosítható.

Új utcanyitás, telekkiosztás, építési engedély kiadásánál, ill. egyéb közmű létesítésénél figyelembe kell venni az MSZ 7048/3-83. ill. az azt módosító Szabványügyi Közlöny 2002. augusztus 01. (Sz. K.8.) számában közzétetteket, továbbá az MSZ 7487/2-80 szabványokban foglaltakat.

A település közigazgatási területén a tervezett fejlesztésekhez szükséges ásványi nyersanyagokat legálisan működő, nyilvántartott ásványi nyersanyag lelőhelyekről kell beszerezni.

Gázszolgáltatási adatok (forrás: TEIR)

Év	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Háztartási gázfogyasztók száma	696	736	770	817	843	903	954	978	989	1060	1087	995	980	937
Összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (1000m ³)	1569	1529	1804	2138	2004	2100	2064	1678	1841	1572	1829	1340	1206	1220
Összes szolgáltatott gázból háztartások részére szolgáltatott (1000m ³)	1229	1188	1416	1727	1608	1682	1674	1339	1543	1265	1237	1073	893	934
Összes gázcsőhálózat hossza (km)	35	40	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Összes gázfogyasztó (db)	737	780	817	865	895	959	1012	1035	1048	1119	1147	1056	1043	1000
Gázzal fűtött lakások száma	696	736	770	817	843	896	947	967	978	1049	1076	995	980	936

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az elmúlt években országosan, így Törtelen is előtérbe került a megújuló energiaforrás alkalmazása. Jelenleg a településen még nem üzemel szél, nap vagy geotermikus energiát felhasználó, előállító létesítmény.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysága javítható egyrészt a korszerűbb energiatakarékosabb készülékekkel, alternatív kapcsolós vagy mozgásérzékelős világításokkal, kompakt fénycsővekkel. Az energiahatékonyság növelését szolgálja az épületek korszerűsítése mind gépészeti, mind építészeti oldalról. Építészet terén a homlokzatok utólagos hőszigetelése és a nyílászárók cseréje, növeli az energiahatékonyságot. Ugyancsak az energiahatékonyságot növeli a napkollektorok beszerelése, mellyel mind a világítás, mind a melegvíz ellátáshoz nyerhető energia.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Kábeltévé ellátás:

a./ Helyközi hálózat:

A Törtel kábeltévé központ, melynek az üzemeltetését a PR-Telekom Zrt végzi a gerinc optikai hálózathoz két irányból csatlakozik észak-nyugat felé a 4611 számú közút mentén Abony irányba, valamint kelet felé a 4609 számú közút mentén Köröstétlen irányába.

b./ Helyi hálózat :

Az Törteli helyi hálózat központja a PR-Telekom Zrt központja Jászalsószentgyörgyön, melyről a földalatti és földfeletti vegyes rendszerű hálózaton keresztül üzemel a hálózat. A központ a helyi igényeket kielégíti és a bővíthető. A hálózat jelenlegi tulajdonosa a PR-Telekom Zrt.

A helyi hálózat bővítése a gazdasági területek fejlesztésének irányába várható, bővítés erre mini projekt jelleggel javasolt.

Telefonellátás:

a./ Helyközi hálózat:

A Törteli primer központ, melynek az üzemeltetését a Magyar Telekom Nyrt végzi a gerinc optikai hálózathoz két irányból csatlakozik észak-nyugat felé a 4611 számú közút mentén Abony irányba, valamint kelet felé a 4609 számú közút mentén Köröstétlen irányába.

b./ Helyi hálózat :

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel helyi hálózat központja a Magyar Telekom Nyrt telefonközpontja melyről nagyelosztókon keresztül földalatti és földfeletti vegyes rendszerű hálózaton keresztül üzemel a hálózat. A telefonközpont a helyi igényeket kielégíti és a bővíthető. A hálózat jelenlegi tulajdonosa a Magyar Telekom Nyrt.

A helyi hálózat bővítése a gazdasági területek fejlesztésének irányába várható, bővítés erre mini projekt jelleggel javasolt.

c./ Kábel nélküli telefonellátás:

A település közigazgatási területén belül adótorony a Hrsz:917-918 a vízmű területén és a Hrsz: 0221 alatti ingatlanon üzemel.

A jelentkező kábel nélküli telefonigények kielégíthetők.

d./ Mikrohullámú rendszer:

A településen mikrohullámú rendszer következtében az építési szabályozását megkövetelő védősáv nem található.

Védőtávolság:

Telefon földkábel kábeltelevízió földkábeltől 0,5 m

Telefon földkábel minden más létesítménytől általánosan 1,50 m

Az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a 2003. évi C. törvény 94.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell az elektronikus hírközlési építmények elhelyezésének lehetőségét.”

A postai létesítmények vonatkozásában pedig a 2003. évi CI. törvény 40.§. (1) alapján: „a településtervezésénél, rendezésénél utak és közművek építésénél, korszerűsítésénél, egyéb építmények és más létesítmények megvalósításánál, felújításánál – a külön jogszabályban meghatározott módon – biztosítani kell a postai létesítmények elhelyezésének lehetőségét.

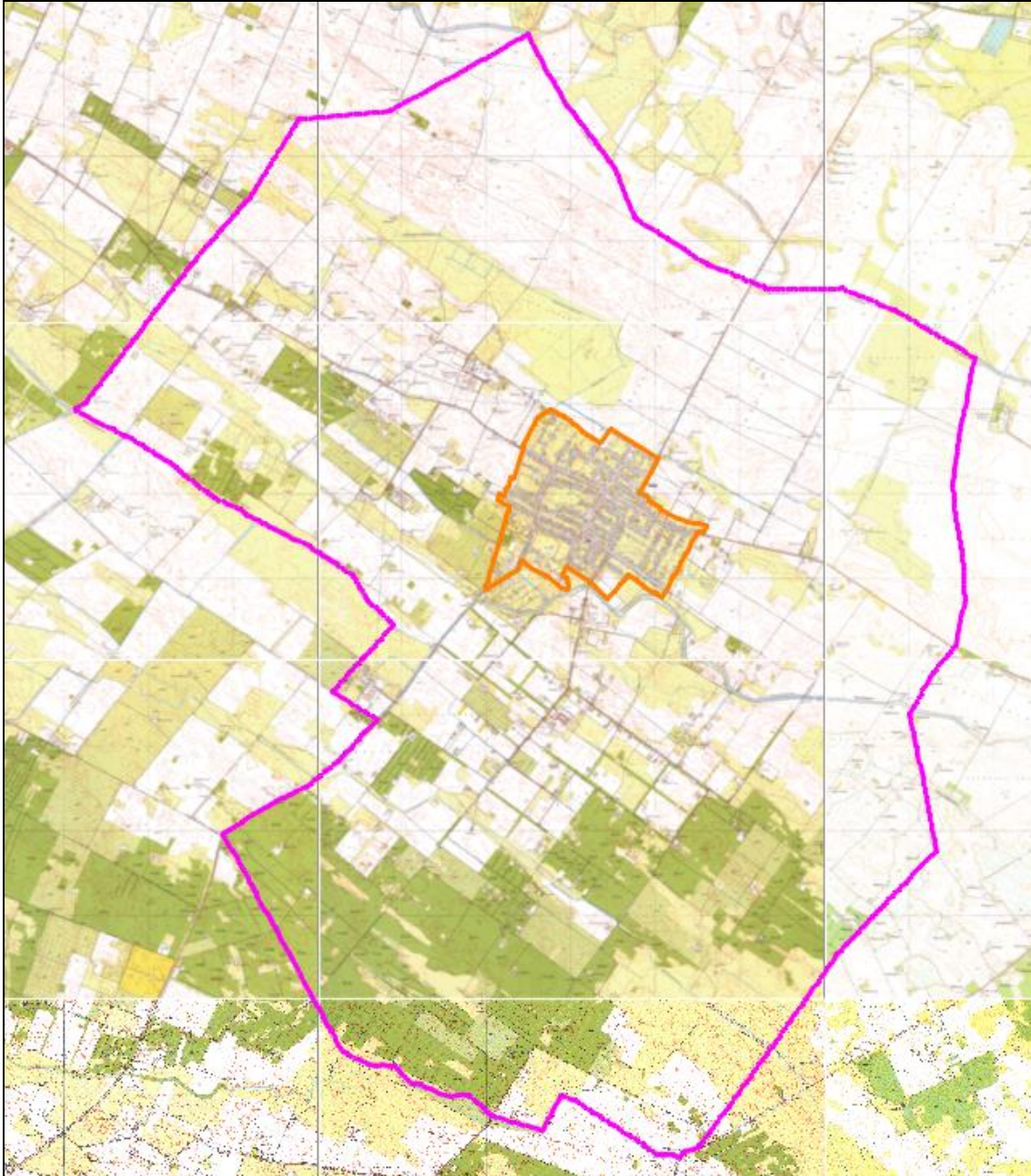
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

A település igazgatási területe: 84,16 km², ebből:

- belterület: 3,37 km²
- külterület 80,79 km².

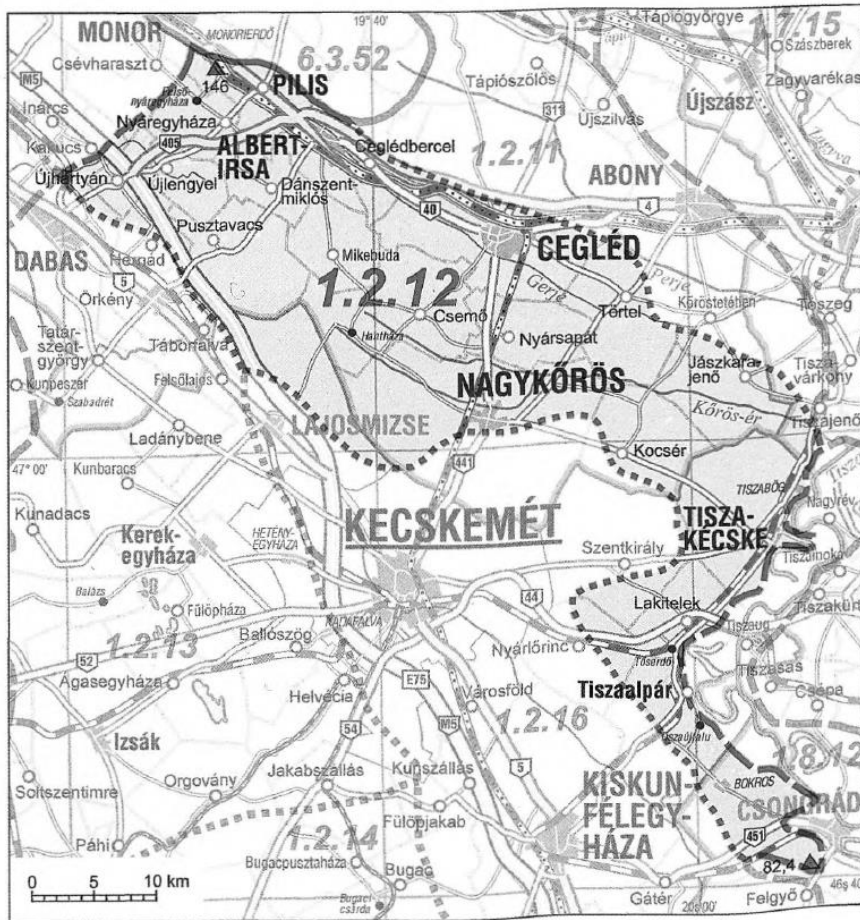
Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Törtel község Pest megye Ceglédi kistérségének keleti részén, a Cegléd-Vezseny és Nagykőrös-Abony közötti műutak kereszteződésénél fekszik. Területét Cegléd város, Abony város, Köröstétlen, Jászkarajenő, Kocsér községek, Nagykőrös város és Nyársapát község határolják.

Törtel kül- és belterületi ábrázolása topográfiai térképen
Törtel község a Duna-Tisza közti síkvidéken (Pest megyében), a Pilis-Alpári-homokhát kistáj részbe tartozik.

A kistáj települései a következők:

- Albertirsa,
- Bokros,
- Cegléd,
- Ceglédbercel,
- Csemő,
- Dánszentmiklós,
- Jászkarajenő
- Kerekdomb (Tiszaújszász)
- Kocsér,
- Lakitelek,
- Mikebuda,
- Nagykőrös,
- Nyáregyháza,
- Nyársapát,
- Pilis,
- Pusztavacs,
- Tiszaalpar,
- Tiszaújszász,
- Tiszaújfalú,
- Törtel,
- Újhartyán,
- Újlengyel.

A kistáj területe: 1250 km².

Magyarország kistáj kataszterében azonosító száma: 1.2.12.

Részletes leírását lásd az 1.16.1. fejezetben.

1.17.1. Talaj

A magassági viszonylatban 89,00 és 102,00 mBf. váltakozik a terep.

Jelenleg a szántóföldi növények termesztése a legmeghatározóbb a község külterületén. A szántóterületen termesztett növények: őszi és tavaszi kalászosok (búza, árpa), kukorica, lucerna, repce, zöldségnövények elsősorban a település határán belüli földrészekben és a község határához közeli területeken (paradicsom, paprika, burgonya, hagyma).

A következő táblázat a talajhasznosítási módok területi megoszlását szemlélteti:

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m ²			összesen
	belterület	külterület	zártkert	
Szántó	7.0593	3687.4227	6.4030	3700.8850
Rét	1.1590	305.3752	2.2075	308.7417
Szőlő		3.6177	0.4281	4.0458
Kert		0.6708	18.1627	18.8335
Gyümölcsös		55.0908		55.0908
Legelő	1.7335	1428.5274	1.5058	1431.7667
Nádas		1.9704		1.9704
Erdő		2070.2799		2070.2799
Kivett	325.5071	495.5255	3.1050	824.1376
Halastó				
Fásított terület		0.5189		0.5189
Összesen	335.4589	8048.9993	31.8121	8416.2703

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Belterületi vízellátás

Törtel község vízellátást a Bácsvíz zRt. biztosítja. A vízhálózat a belterület csaknem összes utcájában kiépült, a rendszer túlnyomórészt körvezetékes kialakítású. A község területén több vízműkút is található, melyek közül jelenleg három üzemel, a 293,0 m talpmélységű B-28 jelű (3. kút), a 276,0 m talpmélységű B-39 jelű (4/a kút) és a 300,0 m talpmélységű B-40 jelű (4. kút) vízműkút.

Az elmúlt években történt meg a KEOP-1.3.0/09-11-2012-0026 azonosító számú, „Ivóvízminőség-javítás Törtelen” c. pályázat keretén belül a vízmű telep fejlesztése és az ivóvízhálózat rekonstrukciója.

A fejlesztés eredményeként többek között új gépészeti berendezések, fertőtlenítő rendszer, új műtárgyak, nagyobb teljesítményű szivattyú került beépítésre a meglévő Vízmű telepen; a 3. sz. kúton szűrőcserés felújítást végeztek, vízkezelő gépház épült, a 4. sz. kúthoz és a

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

víztoronyhoz vezető új vezetékrendszer kiépítése, illetve meglévő vezetékek megújítása történt meg.

További hálózatfejlesztési- és rekonstrukciós feladatok ellátására is sor került egyes elavult szakaszokon, valamint a teljes rendszert átmosatták a kivitelezés alatt. A hálózatra termelésnél a szükséges vízkezelés során ammónia-, vas és arzénmentesítés történik a rendszeren, a lakosságnak szolgáltatott ivóvíz egészséges, határértékei megfelelnek az ivóvízminőség követelményeiről és ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001 (X.25.) Kormányrendeletnek, valamint a 12/1997. (VIII. 29.) KHVM rendeletnek.

A külterületi tanyák és egyes állattartó telepek vízellátását egyedileg, többnyire 25-30 m talpmélységű fúrt kutakból oldják meg a tulajdonosok, de találhatók még néhol ásott kutak is.

Szennyvízelhelyezés és tisztítás

Törtel csatornázottsága kb. 90 %-os, jelenleg az ingatlanok kb. 70%-a csatlakozott rá a rendszerre.

A külterületi majorokban keletkező szennyvizet aknában vagy tartályokban gyűjtik, majd szippantó járművel a hatóságilag kijelölt leürítő helyre (abonyi szennyvíztisztító telep) szállíttatják.

A település szennyvízhálózata 68.272 fm vákuum gerincvezetékéből, 1db átemelőből és 1 db vákuumgépházból áll. A keletkező szennyvíz mennyisége átlagosan 240-300 m³/d (1800-2250 LEÉ). A hálózatot a Bácsvíz zRt. üzemelteti.

A szennyvíztisztító telep Abonyban, a Kécskei út mentén, Abony belterületének határától kb. 900 m-re épült meg. A létesítmény Abony, Törtel és Köröstetétlen települések tulajdonában van, Abony a többségi tulajdonos. Működtetését az ABOKOM Nonprofit Kft. végzi.

Vízrendezés, vízhasznosítás

Belterületi vízrendezés

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornákból, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízelvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról jogszabály szerint: **Törtel az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.**

A kockázatos anyagok elhelyezése, felszín alatti vízbe történő közvetlen vagy közvetett bevezetése engedély köteles tevékenység, mely csak az illetékes környezetvédelmi

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

felügyelőség által kiadott engedély, illetve a felügyelőség szakhatósági állásfoglalásával más hatóság által kiadott engedély alapján történhet.

Fontos talaj és a felszín- és felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos hatályos jogszabályok betartása ill. betartatása!

Élővíz folyásba, kutakba, csapadék csatornába hulladékot és szennyvizet bevezetni tilos!

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Törtel a főbb útvonalaktól távol helyezkedik el. Cegléddel, Köröstetétlennel (ezen keresztül Szolnok és Vezseny felé) a 4609. jelű összekötő úttal, Abonnyal és Nagykörössel a 4611. jelű összekötő úttal van közúti összeköttetése.

A község belterületén a Ceglédi - Jászkarajenői út, mint gyűjtő út hívatott a lakó utak közötti forgalmát az országos úthálózatba bevezetni.

A településen jelenleg működő vasútvonal nem halad át, a legközelebbi vasúti csatlakozás Cegléden van.

A település területén egy üzemanyagtöltő állomás üzemel. Cegléd felé haladva a külterületen a Nyilas dűlőn található egy benzinkút.

Ipari tevékenységből nem származik levegőtisztaság-védelmi jogszabály által előírt határértéket meghaladó káros légszennyező anyag kibocsátás.

A levegőtisztaság-védelmi szempontból meg kell említeni azokat az ipari és mezőgazdasági telepeket ill. vállalkozásokat, amelyek por emissziót (pl. gabona szárítók), ill. bűzhatást (intenzív állattartás) okoztak ill. okoznak. Ezek a következők:

Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt.

Telephely: Törtel, Ságvári telep

Vezető: Medveczky József / tel: 53/505-965/966

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészeti telep

Állatok száma: 900 db tehén, 200 db borjú, 120 db növendék.

Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Zrt.

Telephely: Törtel, Kerék telep / Ludas dűlő 11.

Vezető: Medveczky József / tel: 53/505-965/966

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészeti telep

Állatok száma: 270 db tehén, 200 db borjú.

Horváth János – áfa köteles őstermelő

Telephely: Törtel, 0324/6 hrsz/ Nyilas dűlő

Tulajdonos: Horváth János

Fő tevékenység: állattenyésztés/tehenészet, szántóföldi növénytermesztés

Állatok száma: 100 db tehén.

80 ha pedig növény termesztés folyik.

TÖRPIG Kft

Telephely: Törtel, 081/13, 081/14 hrsz.

Tulajdonos: Radics Ernő tel: 20/476-9000.

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 500-550 db sertés (jelenleg nincs állattartás, de még ebben az évben folytatódik, csak időszakos, nem állandó a tevékenység).

GANSO PRIMO Kft.

Telephely: Törtel, 0123/6 hrsz.

Tulajdonos: Cselóczki Attila József tel: 20/972-4683

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 3900 db hízó sertés

Angyal Csaba

Telephely: Törtel, 0124/29 hrsz.

Tulajdonos: Angyal Csaba tel: 30/286-0783

Fő tevékenység: állattenyésztés/sertés tartás.

Állatok száma: 150 db fejlesztés után 300 db sertés.

Juhászat

Telephely: Törtel, 0271/5 hrsz (borbély tanya, nyilas dűlő)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 520 db magyar merinó és német fekete fejű juh.

1,8 ha legelő

Juhászat II.

Telephely: Törtel, 035/23 hrsz (farkas tanya, vízjárás dűlő)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 570 db juh magyar merinó és német fekete fejű

64 ha legelő

Juhászat III.

Telephely: Törtel, 061/4 hrsz (kákás dűlő, minta telep)

Tulajdonos: Sebők Mihály

Fő tevékenység: állattenyésztés/juh tartás.

Állatok száma: 1000 db magyar merinó és német fekete fejű juh.

35,6 ha legelő, 60 ha szántó.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. számú rendelete alapján a légszennyezettség tekintetében **Törtel** az alábbi kategóriába tartozik:

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint						
	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	
10. Az ország	F	F	F	E	F	

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

többi területe,	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)- pirén (BaP)
	O-I	F	F	F	F	D

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet 5. sz. melléklete a zónabesorolásokat az alábbiak szerint értelmezi:

D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. sz. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

A levegőtisztaság-védelmi szempontból meg kell említeni azokat a mezőgazdasági telepeket ill. vállalkozásokat, amelyek por emissziót (gabona szárítók), ill. bűzhatást (intenzív állattartás) okoztak ill. okoznak.

A települési környezetvédelmi rendelet szabályozza a belterületi állattartást építési övezetenként, meghatározva a létszámkorlátokat és a védőtávolságokat.

A levegő védelmével kapcsolatos jogszabályok előírásait be kell tartani ill. tartatni!

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Települési zajforrások:

- Közlekedés,
- Ipar,
- Kereskedelem,
- Szórakozás,
- Építkezés,
- Háztartási tevékenység.

A településen lévő, kereskedelmi létesítményekkel összefüggésben jelentkező zaj minimális, nem meghatározó. A következő táblázat a településen található kereskedelmi és vendéglátó egységeket tartalmazza.

Sorszám	Ker. üzlet neve	címe
---------	-----------------	------

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Sorszám	Ker. üzlet neve	címe
1.	Hús- és Hentesáru üzlet	Dózsa György út 35.
2.	Dolcsi Állateledel	Szent István út 1.
3.	Praktika Kft.	Nyilas dűlő 0277/9 hrsz.
4.	Mini Ruhásbolt	Dózsa György út 35.
5.	Vivien Ajándék	Dózsa György út 20. Piactér 5.
6.	Vitaminforrás	Dózsa György út 13..
7.	Törtel-Mix Kft. Takarmánybolt	Törtel, 0277/4 hrsz.
8.	Gumiszervíz	Jászkarajenői út 6.
9.	Aszima Centrum	Dózsa György út 13.
10.	Barkács és Gazdabolt	Dózsa György út 18.
11.	Táp- terménybolt	Kossuth Lajos út 23.
12.	Homoki Vegyesbolt	Báthory István út 1.
13.	Zöldség- gyümölcs és Vegyeskereskedelem	Dózsa György út 1.
14.	COOP ABC	Kossuth Lajos út 2.
15.	Vegyeskereskedés	Kossuth Lajos út 6.
16.	Fehér Tüzép	Báthory István út 13.
17.	Vitafort üzlet	Honvéd út 2/A.
18.	Hobby Vegyesbolt	Újosztály dűlő 4.
19.	Szálka 2004 Bt.	Karinthy Frigyes út 2.
20.	Mini ABC	Dózsa György út 34.
21.	HF. Őszirózsa Kft.	Szent István úti üzletsor
22.	Trafik	Kossuth Lajos út 1.
23.	Kerekes és Kerekes Kft. Temetkezési iroda	Dózsa György út 6.
24.	Posta	Dózsa György út 38.
25.	Kenyérbolt Vegyeskereskedés	Kossuth Lajos út 10.
26.	Luri Vegyeskereskedés	Ceglédi út 59.
27.	Ruci Duri	Kossuth Lajos út 10.
28.	Béla Bácsi Virág és Ajándékbolt	Dózsa György út 20. Piactér 2.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Sorszám	Ker. üzlet neve	címe
29.	Tüzelőanyag kereskedés	Újosztály dűlő 51.
30.	Ágnes Virág Ajándék	Dózsa György út 9.
31.	Keroshop	Ceglédi út 68/b.
32.	Iskola Büfé	József Attila út 5/a.
33.	Tuti Élelmiszer	Ceglédi út 25.
34.	Adrics Kft. Gumiszervíz	Jászkarajenői út 24.
35.	Böbe ABC	Dózsa György út 6.
36.	Pizza Explussz	Kossuth Lajos út 1.
37.	Üzemanyag Töltőállomás és Shop	Nyilas dűlő 0287/15 hrsz.
38.	Irka-Firka Papír Írószer, Nyomtatvány	Dózsa György út 13.
39.	Ba-Ka Csemege	Helmeczi út 14.
40.	Virág üzlet és Lottózó	Szent István út 1619/2. hrsz
41.	Gazda Centrum	Ceglédi út 20.
42.	Keleti Áruház	Kossuth Lajos út 2.
43.	Használt Cikkek Boltja	Dózsa György út 6.
44.	Pici ABC	Körösi út 51.
45.	Szlávi Péksütemények Mintaboltja	Dózsa György út 9.

A zajhatástól védendők az emberi tartózkodásra szolgáló épületek, közterületek. A rendezési terv készítése során fontos szempont, a területi funkciók, telepítések olyan meghatározása, hogy a megengedett határérték feletti zajterhelés ne keletkezzen.

A zaj- és rezgés védelemmel kapcsolatos jogszabályok előírásait be kell tartani ill. tartatni!

1.17.5. Sugárzás védelem

Törtel község villamosenergia ellátását az EDF DÉMÁSZ Zrt. biztosítja a saját tulajdonában lévő elosztó hálózaton keresztül. A területen egy 20kV-os gerincvezeték halad keresztül. A fogyasztói transzformátor állomásokról a villamos energiaelosztás kisfeszültségű szabadvezetékes elosztóhálózaton keresztül jut el a fogyasztókhoz. Jelenleg pár fogyasztó kap földkábeles csatlakozást a szabadvezeték hálózatról.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A Törtel kábeltvé központ, melynek az üzemeltetését a PR-Telekom Zrt végzi a gerinc optikai hálózathoz két irányból csatlakozik Észak-Nyugat felé a 4611 számú közút mentén Abony irányba, valamint kelet felé a 4609 számú közút mentén Kőröstétlen irányába.

A Törteli primer központ, melynek az üzemeltetését a Magyar Telekom Nyrt végzi a gerinc optikai hálózathoz két irányból csatlakozik észak-nyugat felé a 4611 számú közút mentén Abony irányba, valamint kelet felé a 4609 számú közút mentén Kőröstétlen irányába.

Törtel helyi hálózat központja a Magyar Telekom Nyrt telefonközpontja melyről nagyelosztókon keresztül földalatti és földfeletti vegyes rendszerű hálózaton keresztül üzemel a hálózat.

A település közigazgatási területén belül adótorony a Hrsz:917-918 a vízmű területén és a Hrsz: 0221 alatti ingatlanon üzemel.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50 - 180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. **A figyelmeztető szint 250 nSv/óra.** Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. A 250 nSv/óra alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Törtelen nincs háttérsugárzást mérő berendezés, a legközelebbi Kisújszálláson és Szolnokon található.

A katasztrófavédelem honlapján az aktuális adatsorok mindenki számára elérhetőek és megtekinthetőek (www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=monitor_nbiek_terkep).

1.17.6. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodás körébe tartozik a települési szilárd kommunális hulladék gyűjtése és elhelyezése.

A Duna-Tisza-Közi Regionális Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerhez csatlakozott a község 48 településsel együtt 2010 év elején. A hulladék elhelyezése a Cegléd Regionális Települési Szilárd-hulladéklerakóban történik.

A hulladékok gyűjtése 60, 80 és 120 l-es hulladékgyűjtő edényzetben ill. 1100 l-es konténerben történik, elszállításuk heti rendszerességgel valósul meg az ÖKOVIK Kft. által. A szelektív hulladékgyűjtést a lakosságnak kiosztott sárga (papír és műanyag frakció) zsákok begyűjtésével és elszállításával végzik. A gyűjtőjárat az év elején megadott időpontokban, utcánkénti bontásban a lakosság által kihelyezett hulladékot tartalmazó zsákok elszállításával, és a szelektált frakciók feldolgozásával valósítja meg a hulladékgazdálkodási törvényben a szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó előírásokat.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A gyűjtőszigetek elhelyezése a főbb csomópontokon történt, ahol a boltok és egyéb intézmények látogatottsága jelentős mértékű. A négy hulladékfrakció (műanyag, üveg, fém és papír) elhelyezésére alkalmas 4 db gyűjtőszigetet a következő utcákban található:

- Dózsa György út egykori TÜZÉP előtt;
- Dózsa György út ABC előtt;
- Vágóhíd út sarka;
- Temető.

A szelektív hulladékgyűjtő edényzetek ürítéséről a telítődésük függvényében az ÖKOVÍZ Kft. gondoskodik.

A településen működő dögmű, dögmű nem található.

A gyűjtő konténerek űrtartalma 1.100 literes. A pontos elhelyezkedésüket a Kö jelű helyszínrajz szemlélteti.

Az **építési-bontási hulladékot**, a lakosság az építkezésnél használja fel.

A termelésből származó **veszélyes hulladékok** kezeléséről és ártalmatlanításáról a termelő köteles gondoskodni.

A helyi jogalkotásnál a közösségi hulladékgazdálkodási politikának a magyar jogi szabályozásba beépült alapelveit kell követni, melyek a következők:

- megelőzés elve,
- elővigyázatosság elve,
- megosztott felelősség elve,
- szennyező fizet elve,
- közelség elve,

valamint a közösségi környezetvédelmi szabályozásának megfelelően harmonizált hazai jogszabályok követelményeit szükséges figyelembe venni.

A hulladékokkal és a hulladékgazdálkodással összefüggő törvények és a hozzá kapcsolódó rendeletek betartása ill. betartatása fontos feladat!

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés témakörében a fényszennyezettség, valamint az illegális hulladéklerakás kerül kifejtésre. Ma már egyre több információ van arra vonatkozóan, hogy a fényszennyezés érzékenyen érinti a természeti környezetet, az élővilág jelentős részét, az éjszakai tájképet, ráadásul egészségügyi kockázatot is jelent.

A vizuális környezetterhelés közül a fényszennyezés Törtelen nem jellemző. Általánosságban jellemző az ország városaira a különböző méretű és stílusú reklámtáblák. A települések arculatát adó városmagban és a kaputérségben minél figyelemfelkeltőbb formában próbálják az érdeklődést elérni a reklámtábla kihelyezői, amely időnként komoly ellentmondásban van a település táji-, épített adottságaival. Az országos településrendezési és építési

követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) módosítása (211/2012. [VII. 30.] Korm. rendelet) definiálta a fényszennyezés fogalmát, valamint megalkotta a fényszennyezés kivédésére szolgáló építési szabályrendszert.

Az élhetőbb és egészségesebb környezet megteremtése érdekében fel lehet mérni a fényszennyező forrásokat, és azok, az új szabályozásnak megfelelő, korszerűbb és hatékonyabb eszközökkel való kiváltását, egyúttal a fényszennyezés kiváltó okait is megszüntetve.

A vizuális környezetterhelés másik formája is sajnos jelen van a településeken főként a szegregált területeken: az illegális hulladék megjelenik több helyen, sajnos hiába a szervezett hulladékgyűjtés.

1.17.8. Árvízvédelem

Nincs árvízvédelmi érintettsége Törtelnek.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Folyamatos megoldásra váró "problémák":

- zöldhulladékok komposztálása,
- a parlagfű elleni fokozott védelem,
- a hulladékgyűjtő szigetek karbantartása,
- a hulladék több alkalommal történő elszállítása,
- az illegális szemétkerakó helyek felszámolása,
- a lakóházak és egyéb közterületek előtti területek rendben tartása, és a „Virágos Törtel” megvalósítása,
- települési környezetvédelmi program kidolgozása, mely a település szabályozási tervével összhangban az illetékességi területére terjed ki és szigorúan szabályozza azt,
- folyamatosan meg kell újítani az előregedő főtéri parkunkban a fákat, cserjéket és tervszerűen kertészmérnök bevonásával pótlásukról gondoskodni kell.

1.17.10. Természetvédelem

Törtel település külterülete a **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság**hoz tartozik. A település külterületén **ökológiai folyosó** és **magterület** egyaránt található.

A település igazgatási területén, „az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről” szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet mellékletei alapján, a következő védett területek találhatók:

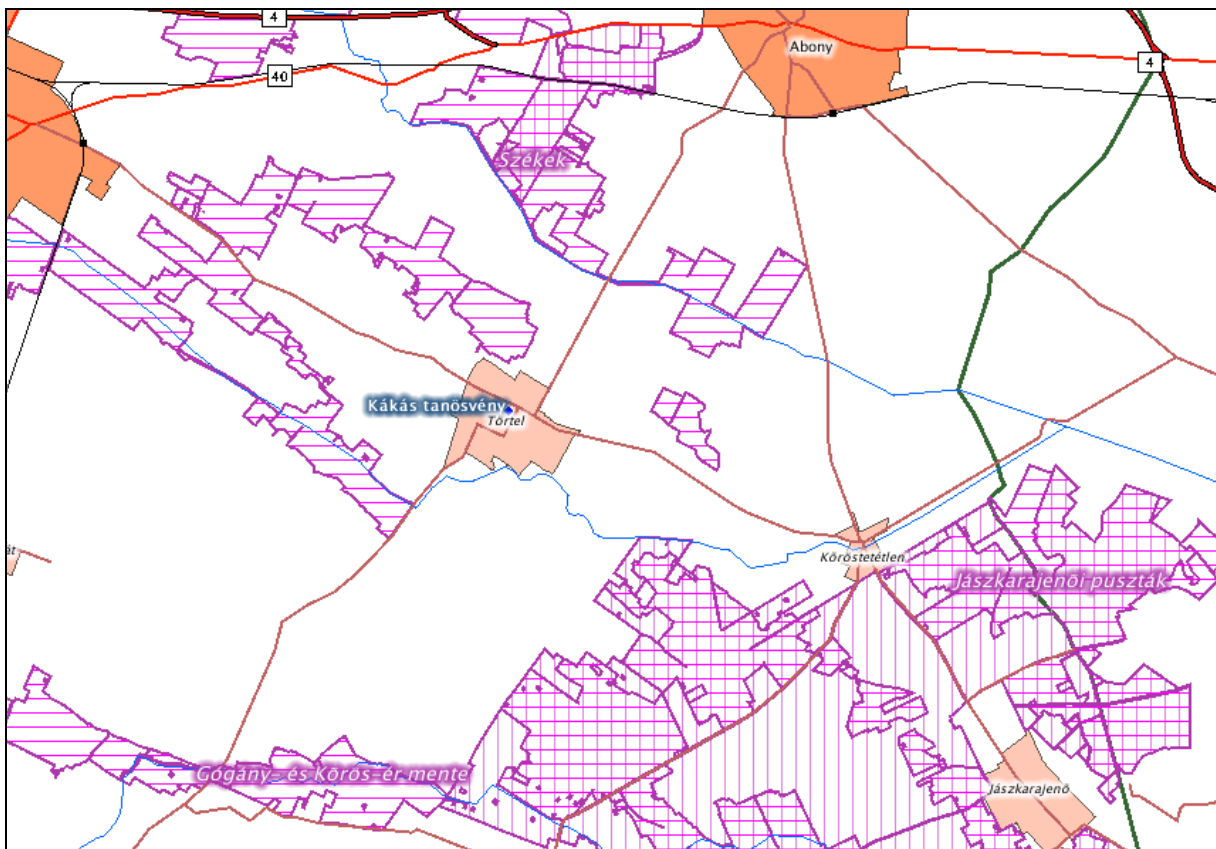
- A Duna – Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt területek:

- Jászkarajenői puszták (HUDI21056)
- Gerje mente (HUDI20021)
- Székek (HUDI20046)

→ A Duna – Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található különleges madárvédelmi területek:

- Jászkarajenői puszták (HUDI10004)

A következő képen a fent említett Natura 2000-es területek láthatók, amelyek egyaránt kiemelt jelentőségű természetmegőrzési és madárvédelmi területek. A lenti ábra megtekinthető a <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm> honlapon.

Törtel környezetében lévő Natura 2000-es területek elhelyezkedése

A területek pontos helyrajzi szám szerinti elhelyezkedését a mellékelt környezetvédelmi tervrajz szemlélteti.

1.17.11. Megújuló energiaforrások alkalmazása, környezettudatos energiagazdálkodás, egyedi közműpótlók

A fejlesztések során lehetőség szerint törekedni kell a megújuló energiaforrások egyedi alkalmazására. A hálózati energia felhasználás csökkenthető napelemek v. napkollektorok

beépítésével. Fűtés rásegítésre és a használati melegvíz előállítására napkollektorok alkalmazása célszerű.

Desics Judit
környezetmérnök

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást; beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Törtelen alábányászott területek, barlangok és pincék nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.1.2. Csúszás, süllyedésveszélyes területek

Törtelen csúszás, süllyedésveszélyes területek nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Törtelen földrengés veszélyeztetett területek nem találhatók. Ezen területek építésföldtani korlátozásával nem kell számolni.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

1.18.2.1. ÁRVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

Törtel közigazgatási területén árvízveszélyes területek nem találhatóak, ezért a település árvízvédelmi létesítményekkel sem rendelkezik.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A község közigazgatási területe a KÖTIVIZIG működési területén belül a 10.02 Ceglédi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. Belvízöblözete szempontjából a 30d Gerje-Perje öblözet része.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A 18/2003. (XII. 9.) számú, települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló KvVM-BM együttes rendelet Törtel települést ár- belvízzel nem veszélyeztetett kategóriába sorolja.

A település kül- és belterületén jellemzőek a kisebb-nagyobb kiterjedésű, mély-fekvésű, belvíz által fokozottan veszélyeztetett, magas talajvízszintű területek. Csapadékos időszakban ezeken a területeken felhalmozódó belvizek hosszú ideig, akár több hónapig is megmaradhatnak, ez köszönhető részben a térség talajmechanikai adottságainak is. A nagy mennyiségben lehullott csapadék következtében kialakult és tartósan fennálló belvízborítottság, a 2010-2011-es években számos helyen károkat okozott mind az építményekben, mind pedig a mezőgazdaságban.

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

A csapadék és belvízelvezető rendszer rekonstrukciója 1998-tól 2000-ig két ütemben történt meg.

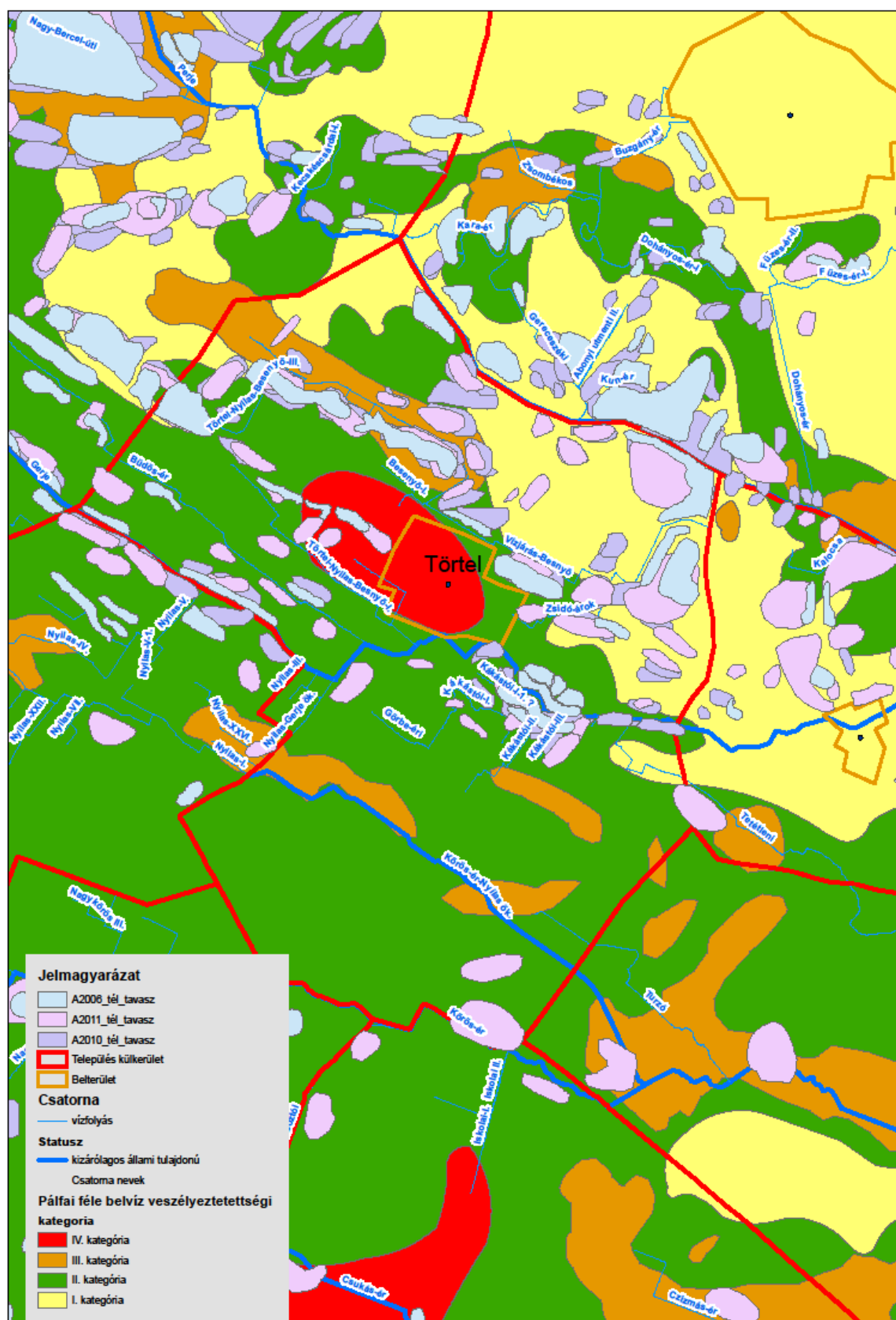
Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornából, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízelvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

A belterület mélyfekvésű, belvízveszélyes pontjain - az Alkotmány utcától délre, az Arany János utca végében és a Honvéd utca végén lévő területen - belvízátemelő szivattyúkat telepítettek. Szükség esetén ezek segítségével történik a belvízmentesítés. A szivattyúk nyomócsövekhez kapcsolódnak, amelyek a Gerje-főcsatornába vezetik a vizeket.

Törtel a Dél-Pest megyei Vízgazdálkodási Társulat működési területéhez tartozik, de a településen a belvízelvezető hálózat karbantartója a község Önkormányzata.

A belterületi védekezési terv, illetve vízkárelhárítási terv évenkénti rendszeres felülvizsgálatát és aktualizálását mindig el kell végezni.

A térség településeinek belvz-veszélyeztetettsége

Az árkok és csapadécsatornák folyamatos karbantartásáról az önkormányzatnak gondoskodni kell.

A rendszeresen víz alá került területek mentesítése csak jelentős meliorációs munkák elvégzése, a befogadó csatornák vízszállító-képességének felülvizsgálata és szükség szerinti növelése után lehetséges.

Vízgazdálkodási területként nyilvántartott területet (árok, vízfolyás, vízmosás, víztároló, vízállásos terület, vízelöntéses terület, stb.) egyéb célra hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján szabad.

A csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer szállítóképességét egészen a végbefogadóig ellenőrizni kell minden nagyobb beruházás megvalósítási szándéka esetén. Amennyiben a csapadékvíz veszélyeztetés nélkül a végbefogadóig nem vezethető el, és a szűk keresztmetszetű szakasz kapacitás növelése nem valósítható meg, akkor helyben létesítendő záportározóval kell a víz-visszatartást megoldani.

Vízállásos, illetve belvíz által veszélyeztetett területek a község belterületén nem jellemzőek. A belterület viszonylag magasan, 85-95 mBf-i szinten fekszik, ezért a belvízveszély mérsékelt.

A rendezési terv által érintett tervezési területek fejlesztésével és az új épületek kialakításával egy időben javasoljuk a felszíni vízelvezetést biztosító csatornák kapacitásának vizsgálatát. A településrendezési terveknek és a beépítésre tervezett területek építési előírásainak összhangba kell lennie a csapadékvíz-elvezető hálózat létesítésével és kiépítésével. A településrendezési eszközök módosításánál figyelembe kell venni a település vízrendezési és vízkár-elhárítási tervében foglaltakat.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A község közigazgatási területe a KÖTIVIZIG működési területén belül a 10.02 Ceglédi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. Belvízöblözete szempontjából a 30d Gerje-Perje öblözet része.

A 18/2003. (XII. 9.) számú, települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló KvVM-BM együttes rendelet Törtel települést ár- belvízzel nem veszélyeztetett kategóriába sorolja.

A település kül- és belterületén jellemzőek a kisebb-nagyobb kiterjedésű, mély-fekvésű, belvíz által fokozottan veszélyeztetett, magas talajvízszintű területek. Csapadékos időszakban ezeken a területeken felhalmozódó belvizek hosszú ideig, akár több hónapig is megmaradhatnak, ez köszönhető részben a térség talajmechanikai adottságainak is. A nagy mennyiségben lehullott csapadék következtében kialakult és tartósan fennálló belvízborítottság, a 2010-2011-es években számos helyen károkat okozott mind az építményekben, mind pedig a mezőgazdaságban.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

A csapadék és belvízelvezető rendszer rekonstrukciója 1998-tól 2000-ig két ütemben történt meg.

Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornákból, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízelvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

A belterület mélyfekvésű, belvízveszélyes pontjain - az Alkotmány utcától délre, az Arany János utca végében és a Honvéd utca végén lévő területen - belvízátemelő szivattyúkat telepítettek. Szükség esetén ezek segítségével történik a belvízmentesítés. A szivattyúk nyomócsövekhez kapcsolódnak, amelyek a Gerje-főcsatornába vezetik a vizeket.

Törtel a Dél-Pest megyei Vízgazdálkodási Társulat működési területéhez tartozik, de a településen a belvízelvezető hálózat karbantartója a község Önkormányzata.

Törtel belterületének topográfiai térképe

A belterületi védekezési terv, illetve vízkárelhárítási terv évenkénti rendszeres felülvizsgálatát és aktualizálását mindig el kell végezni.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Az árok és csapadécsatornák folyamatos karbantartásáról az önkormányzatnak gondoskodni kell.

A rendszeresen víz alá került területek mentesítése csak jelentős meliorációs munkák elvégzése, a befogadó csatornák vízzállító-képességének felülvizsgálata és szükség szerinti növelése után lehetséges.

Vízgazdálkodási területként nyilvántartott területet (árok, vízfolyás, vízmosás, víztároló, vízállásos terület, vízelöntéses terület, stb.) egyéb célra hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján szabad.

A csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer szállítóképességét egészen a végbefogadóig ellenőrizni kell minden nagyobb beruházás megvalósítási szándéka esetén. Amennyiben a csapadékvíz veszélyeztetés nélkül a végbefogadóig nem vezethető el, és a szűk keresztmetszetű szakasz kapacitás- növelése nem valósítható meg, akkor helyben létesítendő záportározóval kell a víz-visszatartást megoldani.

Vízállásos, illetve belvíz által veszélyeztetett területek a község belterületén nem jellemzőek. A belterület viszonylag magasan, 85-95 mBf-i szinten fekszik, ezért a belvízveszély mérsékelte.

A rendezési terv által érintett tervezési területek fejlesztésével és az új épületek kialakításával egy időben javasoljuk a felszíni vízelvezetést biztosító csatornák kapacitásának vizsgálatát. A településrendezési terveknek és a beépítésre tervezett területek építési előírásainak összhangba kell lennie a csapadékvíz-elvezető hálózat létesítésével és kiépítésével. A településrendezési eszközök módosításánál figyelembe kell venni a település vízrendezési és vízkár-elhárítási tervében foglaltakat.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Árvízvédelem

Törtel közigazgatási területén árvízveszélyes területek nem találhatóak, ezért a település árvízvédelmi létesítményekkel sem rendelkezik.

Belvízvédelem

A község közigazgatási területe a KÖTIVIZIG működési területén belül a 10.02 Ceglédi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. Belvízöblözete szempontjából a 30d Gerje-Perje öblözet része.

A 18/2003. (XII. 9.) számú, települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló KvVM-BM együttes rendelet Törtel települést ár- belvízzel nem veszélyeztetett kategóriába sorolja.

A település kül- és belterületén jellemzőek a kisebb-nagyobb kiterjedésű, mély-fekvésű, belvíz által fokozottan veszélyeztetett, magas talajvízszintű területek. Csapadékos időszakban ezeken a területeken felhalmozódó belvizek hosszú ideig, akár több hónapig is

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

megmaradhatnak, ez köszönhető részben a térség talajmechanikai adottságainak is. A nagy mennyiségben lehullott csapadék következtében kialakult és tartósan fennálló belvízborítottság, a 2010-2011-es években számos helyen károkat okozott mind az építményekben, mind pedig a mezőgazdaságban.

A település belterületén kb. 90 %-ban kiépített csapadékvíz elvezető rendszer működik, melynek üzemeltetője Törtel község Önkormányzata.

A csapadék és belvízelvezető rendszer rekonstrukciója 1998-tól 2000-ig két ütemben történt meg.

Az elvezető rendszer hosszúsága jelenleg kb. 27 000 m. Kisebb részben zárt csatornákból, beton csőanyagból épült, nagyobb része nyílt vízelvezető árkokból áll. Számos utcában csak szikkasztó árkok vannak.

A belterületről elvezetett csapadékvíz befogadója a Perje-Főcsatorna (26 km), valamint a Gerje-Főcsatorna alsó és az összefolyás után annak Tószegig terjedő szakasza (19 km). A végső befogadó a Zagyva, azon keresztül pedig a Tisza.

A belterület mélyfekvésű, belvízveszélyes pontjain - az Alkotmány utcától délre, az Arany János utca végében és a Honvéd utca végén lévő területen - belvízátemelő szivattyúkat telepítettek. Szükség esetén ezek segítségével történik a belvízmentesítés. A szivattyúk nyomócsövekhez kapcsolódnak, amelyek a Gerje-főcsatornába vezetik a vizeket.

Törtel a Dél-Pest megyei Vízgazdálkodási Társulat működési területéhez tartozik, de a településen a belvízelvezető hálózat karbantartója a község Önkormányzata.

A belterületi védekezési terv, illetve vízkárelhárítási terv évenkénti rendszeres felülvizsgálatát és aktualizálását mindig el kell végezni.

Az árkok és csapadékcsatornák folyamatos karbantartásáról az önkormányzatnak gondoskodni kell.

A rendszeresen víz alá került területek mentesítése csak jelentős meliorációs munkák elvégzése, a befogadó csatornák vízzállító-képességének felülvizsgálata és szükség szerinti növelése után lehetséges.

Vízgazdálkodási területként nyilvántartott területet (árok, vízfolyás, vízmosás, víztároló, vízállásos terület, vízelöntéses terület, stb.) egyéb célra hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján szabad.

A csapadékvíz elvezetését biztosító rendszer szállítóképességét egészen a végbefogadóig ellenőrizni kell minden nagyobb beruházás megvalósítási szándéka esetén. Amennyiben a csapadékvíz veszélyeztetés nélkül a végbefogadóig nem vezethető el, és a szűk keresztmetszetű szakasz kapacitás növelése nem valósítható meg, akkor helyben létesítendő záportározóval kell a víz-visszatartást megoldani.

Vízállásos, illetve belvíz által veszélyeztetett területek a község belterületén nem jellemzőek. A belterület viszonylag magasan, 85-95 mBf-i szinten fekszik, ezért a belvízveszély mérsékelt.

A rendezési terv által érintett tervezési területek fejlesztésével és az új épületek kialakításával egy időben javasoljuk a felszíni vízelvezetést biztosító csatornák kapacitásának vizsgálatát. A

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

településrendezési terveknek és a beépítésre tervezett területek építési előírásainak összhangba kell lennie a csapadékvíz-elvezető hálózat létesítésével és kiépítésével. A településrendezési eszközök módosításánál figyelembe kell venni a település vízrendezési és vízkár-elhárítási tervében foglaltakat.

Szolnok, 2016. február

Gönczöl Csaba
szakági tervező
(MK-16-0857)

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl lejtés, falszakadás)

Törtelen kedvezőtlen morfológiai adottságokkal (pl.: lejtés, falszakadás) nem kell számolni.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Törtelen mélységi, magassági korlátozással nem kell számolni.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Törtelen településen tevékenységből adódó korlátozás a belterületen az országos előírásoknak megfelelően a lakóterületek védelme érdekében, mind a gazdasági tevékenységre, mind az állattartásra nézve van.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A település közigazgatási területén bányatelek nem található.

1.20. Városi klíma

Törtelen az áthaladó gépjárműforgalom miatt nem beszélhetünk klimatikus negatív hatásról. A településen keresztülmenő főbb közlekedési utak környezetszennyezése nem jelentős. A település átszellőzöttsége jó, a belterület a viszonylag laza beépítés miatt szmogról, közlekedés okozta levegőszennyezettségről nem beszélhetünk.

2. rész Helyzetelemző munkarész

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetés, folyamataik elemzése

Törtel népesedési, demográfiai helyzetét tekintve, az adatsorokat elemezve látható, hogy az elmúlt 15 év időtárváltozásában, mind az állandó, mind a lakónépesség száma 2010-ig mintegy 5%-kal csökkent. 2010-től stagnáló és enyhén emelkedő volt a népesség száma. A halálozások száma 2000-től minden esetben meghaladta a születések számát. A népesség fogyása a korszerkezet előregedő tendenciájával magyarázható, valamint befolyásolja az elvándorlás és odavándorlás aránya. A 2000-es évek elején az odavándorlás figyelhető meg, ami azután a 2000-es évek közepétől váltakozik és kismértékű eltérést mutat hol negatív, hol pozitív irányba. Az elvándorlás oka a helyi munkaerő foglalkoztató üzemek, vállalkozások hiánya, az alacsony foglalkoztatottság. Az okok közé sorolható még a térség viszonylagos elmaradottsága foglalkoztatottság terén és a település nem túl szerencsés megközelíthetősége. A település földrajzi értelemben Pest megyéhez, a központi régióhoz tartozik, azonban a Pest megye peremterületén lévő települések az agglomeráció településeitől lényegesen különböznek, mind infrastrukturális, mind jövedelmi, gazdasági és foglalkoztatottsági értelemben. Ez a régió belüli kedvezőtlen helyzet az elmúlt évek, évtizedekre rányomta bélyegét, mert a település nagyobb pályázati forráshoz nem jutott, saját költségvetéséből pedig nagyarányú fejlesztésre nem tud beruházni.

A település kitérési pontját jelentené jelenlegi helyzetéből, ha az M8 gyorsforgalmi út az évek óta preferált nyomvonalon épülne meg és érintené a települést.

A településen hiányoznak a munkahelyek, nagyobb ipari, munkaerő foglalkoztató gyár vagy üzem nincs. A helybeli munkalehetőséget a mezőgazdaság és a nagyobb állattenyésztő telepek jelentik. Törtelről sokan a környékbeli nagyobb városok, Cegléd, Kecskemét, Szolnok gyáraiban, üremeiben dolgoznak és naponta munkásjáratokkal ingáznak.

A település a foglalkoztatottság terén évek óta a szociális közmunkaprogram adta lehetőségeket kihasználva próbálja a munkanélküliséget csökkenteni. A közmunkaprogramban a településellátó, településüzemeltetési, településszépítő és kommunális tevékenységet végeznek. Ugyancsak a foglalkoztatás és munkahelyteremtés érdekében a település minden munkahelyteremtő szándékot, lehetőséget támogat, mely a településen új munkahelyek létrehozásával, vagy a meglévők megtartásával jár.

A településen az ingatlanárak a megye és régió átlagához képest alacsonyak, a településen nagyszámban találni felújításra, átalakításra váró ingatlant.

Törtel intézményellátottsága községi szinten van. Intézményeik felújítását, korszerűsítését, energetikai megújítását folyamatosan pályázatok révén próbálják megvalósítani. Intézményei közül hiányzik és megoldásra vár az idősellátás, jelenleg a településen idősek napközi vagy bentlakásos otthona nem áll rendelkezésre.

Az iskola sportudvarán és tornatermén túl a jelentős méretű települési sportpálya áll rendelkezésre.

Ellátás terén az alapvető élelmiszer ellátás megoldott, nagyobb áruházlánc és kisebb magánüzletek állnak rendelkezésre. A településen a pénzintézetek is képviseltetik magukat és a posta is az ügyfeleket szolgálja.

A településképhez tartoznak az épített emlékek. Törtelen egy országos védelem alatt álló műemlék- a római katolikus templom - található. Több olyan védelemre érdemes helyi érték található, melyek történelmi vonatkozásuk miatt is védelemre érdemesek. Külön helyi

értékvédelmi vizsgálat készül, mely feltérképezi a település védelemre javasolt épített és természeti értékeit.

A település szerkezetét tekintve jellemzően szabályos telkek találhatók. A település közintézményei térben viszonylag közel találhatók egymáshoz és épülettömegükkel kiválnak a környezetből. A település központjának a Hősök tere tekinthető, ahol a polgármesteri hivatal, az iskola és a római katolikus templom található. A településen a lakótelkeken jellemzően egylakásos családházak találhatók, zömében oldalhatáros beépítéssel és előkerttel. Szintszámukat tekintve földszintes, vagy földszint+tetőtérbeépítéses családi házak alkotnak utcaképet. A főutak mellett megjelentek a vállalkozások is, melyek jellemzően szolgáltató, kisipari tevékenységet szolgálnak.

A település közparkjai közül a Hősök terén lévő park, mint díszpark funkcionál, a Milleneumi park pedig inkább szabadidős területnek nevezhető. A közterületek növényállománya felújításra szorul, lehetőleg egységes zöldfelületi rendszert kell létrehozni. Játsszótér kialakításra és szabadidő eltöltésére alkalmas közösségi térre is szükség van.

A település természeti értékei közül kiemelkedőek a kunhalmok, melyek közül a Czákó halom régészeti érintettsége kapcsán külön említést érdemel. A település honfoglaláskori történetével magyarázhatóan nagyon sok a régészeti lelőhely és a régészeti kiemelkedő terület.

A település gazdasági aktivitása elmarad a megyei és a térségi átlagtól. Mindez magyarázható az ipar szinte teljes hiányával és tökeerős vállalkozások kevés számával. A helyben lévő nagyobb vállalkozások a mezőgazdasághoz kapcsolódó állattenyésztéssel, vagy növénytermesztéssel foglalkoznak. állattenyésztés terén nagy telepek találhatók, ahol szarvasmarhát, sertést és juhokat tartanak a település külterületének több pontján.

A település külterületének nagy része mezőgazdasági szántó terület, ahol mezőgazdasági kultúrákat termesztnek. Jelentős hányadban legelő területek találhatók, valamint a déli határreszen nagyobb egybefüggő erdőterületek találhatók.

A külterületre jellemző a nagyszámú tanyaépület, melyek egyrésze már felhagyott, üresen áll, azonban még sok lakott tanya található, melynek környezetében jellemzően mezőgazdasági gazdálkodást folytatnak.

A település megközelítése, autópálya elérési lehetősége korlátozott, amely rányomja a bélyegét a gazdaságra, mert logisztikai cégek illetve jelentős áruszállításra szoruló vállalkozások letelepedési esélye korlátozott. A helyzetet javítaná az M8 gyorsforgalmi út megépítése, amely a magasabbrendű tervekben szereplő nyomvonal szerint érintené a települést. A községet működő vasúti vonal nem érinti, a legközelebbi vasúti megállóhely Abony városában található, amely a 100. számú országos és nemzetközi törzshálózat vasútvonal Budapest (Nyugati) - Szolnok - Nyíregyháza viszonylatban.

Törtelen saját vízműről a település 100%-án biztosított a vezetékes vízellátás, mely az ivóvízminőségjavító program pályázat keretében felújításra került 2015-ben. A településen a szennyvíz csatorna hálózat kiépítettsége 90%-os, a szennyvíztisztító telep Abonyban található. A település belterületén a burkolt utak aránya, mintegy 80 %, azonban nagy részük felújításra szorul. Kiépített kerékpárút nem található. A parkolás az intézmények közelében lévő parkolókkal és közterületen történő megállással történik, jelenleg átadás előtt áll a központi buszparkoló, mely a buszok hosszabb - rövidebb ideig történő elhelyezését biztosítja.

3. rész Helyzetértékelő munkarész

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése , szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Törtel és térsége társadalmi-gazdasági szempontból egyaránt az ország elmaradottabb térségei közé tartozik, mely kifejezésre jut az alacsony vállalkozási aktivitásban, a tőkeszegénységben, az alacsony ipari foglalkoztatottságban, a képzett munkaerő alacsony arányában, valamint az ipari termelés alacsony technológiai színvonalában. A térség felzárkóztatása érdekében tehát kulcsfontosságú a tőkeabszorpciós képesség, illetve a helyi gazdaság versenyképességének javítása, különös tekintettel a munkahelyteremtő beruházásokra és a gazdaság fejlődését elősegítő infrastrukturális fejlesztésekre. A település jelenlegi kedvezőtlen helyzetéből kitörési pontot jelenthet a munkahelyteremtő beruházások megvalósítása. Demográfiai szempontból egyrészt a munkahelyteremtés, másrészt a rendezett, kulturált lakókörnyezet, és a település megközelítési lehetőségének fejlesztése indukál változást.

Törtel település célja, hogy bekerüljön az ország gazdaság véráramába - amelynek most belső periferiáján található, hogy megvalósuljon a térség legnagyobb kitörési pontja az M8 gyorsforgalmi út, mely mind a térség megközelítését szolgálná, mind pedig gazdasági beruházásokat, logisztikai lehetőségeket vonzana a településre.

A település jövőképe, hogy Törtel térségi szerepkörében megerősödött, prosperáló gazdasággal bíró, stabil népességmegtartó képességű település legyen. A helyi gazdaság versenyképes, korszerű szerkezetű és magas jövedelemtermelő képességű legyen, a mezőgazdasági fejlődjön, az állattartó nagy telepek tovább működjenek és újabb állattartó gazdaságok jöjjenek létre, továbbá megvalósuljon a település tőkevonzó képességének erősítése. A legfontosabb prioritás a helyi gazdaság fejlesztése.

Népességmegtartás területén a település szeretné elérni, hogy a népességszám továbbra is stagnáljon, majd növekedjen.

A népesség gazdasági aktivitása az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent, és Törtelen ez a kistérségi illetve a megyei adatok alatt van. Jelentős a munkanélküli álláskeresők száma, akik jellemzően alacsony iskolai végzettségűek. Az önkormányzat folyamatosan a közmunkaprogram és a startmunka program révén igyekszik részükre munkát és jövedelmet biztosítani. A későbbiekben is az országos program adta lehetőségeket foglalkoztatás terén ki kell aknázni, valamint az önellátóvá válásra kell törekedni.

A helyi gazdaság beindításához tőkeerős befektetőkre és piaci kapcsolatokra van szükség. A gazdaság beindítása kedvezően hatna az egyéb gazdasági - társadalmi folyamatokra, így a munkanélküliség aránya csökkenne, a településen a jövedelmi viszonyok emelkednének, amely kedvezően hatna a településképre és vonzóvá válna a település a letelepedni szándékozók számára.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Törtel település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők sokszor összefüggésben vannak egymással, vagy éppen egyik tényezőtől következik a másik tényező.

Fejlesztést befolyásoló külső tényezők	• Pályázati lehetőségek • Tőkeerős befektetők • M8 gyorsforgalmi út megépítésének a településre ható vonzata
Fejlesztést befolyásoló belső tényezők	• Gazdasági terület kialakításának lehetősége • Pályázatok benyújtása • Kiépült infrastruktúra • Képzett munkaerő • Átképzési lehetőség • Rendezett településkép

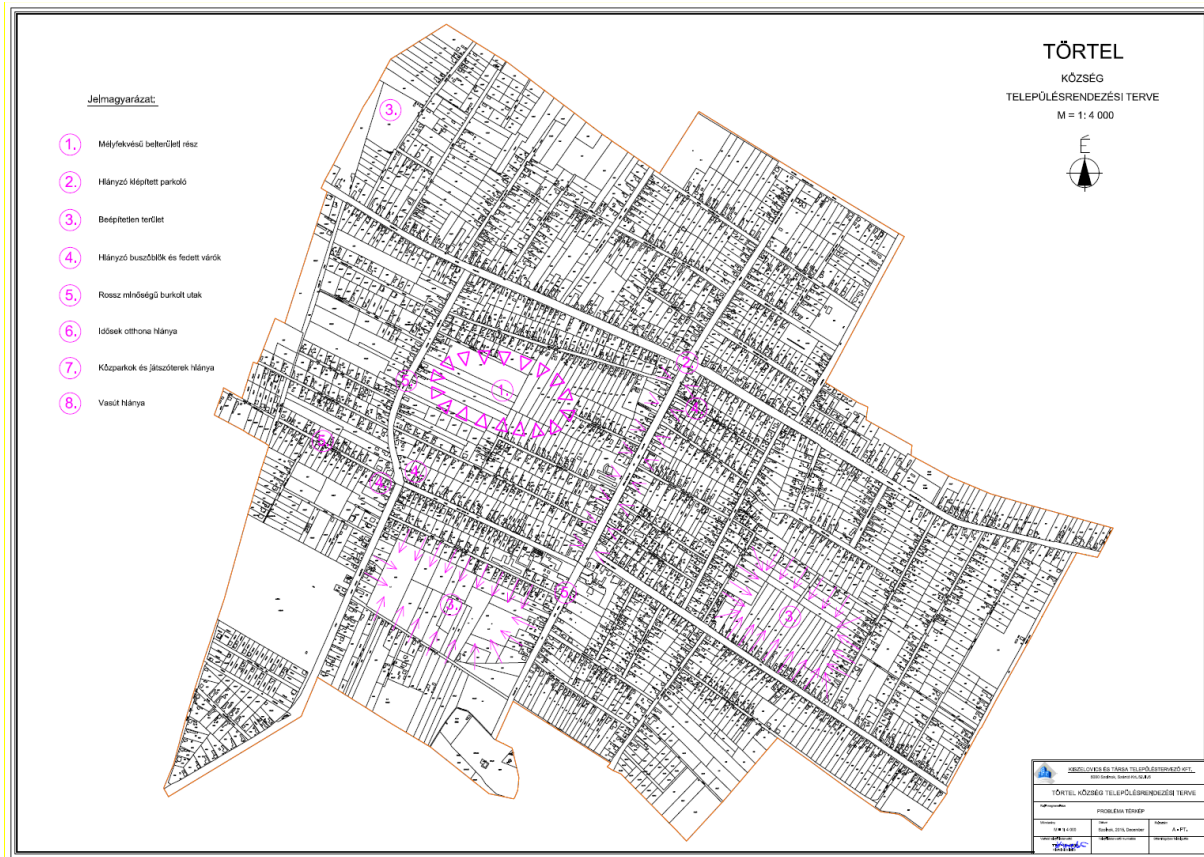
3.1.3. A településfejlesztés- és rendezés kapcsolata

A település fejlesztés tartalmazza mindazon beavatkozási pontokat, elképzeléseket, melyek a település közép- és hosszútávú tervezett elképzeléseinek eredménye. A fejlesztés elképzelhetetlen rendezés nélkül. A fejlesztéssel kijelölt területek településszerkezetbe illesztése, a beépítés paramétereinek, feltételeinek meghatározása a rendezés, amelyek közvetlen és állandó kapcsolatban vannak. A fejlesztés és rendezés kapcsolata nem egyirányú, hanem oda-vissza irányú folyamat, ahol a fejlesztésnél elképzelt fejlesztések rendezési megvalósítása sokszor a környezetet is megváltoztatja, melynek rendezése viszont a fejlesztési elképzelés nélkül megvalósíthatatlan.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

PROBLÉMATÉRKÉP

Törtel község problématerképét és értéktérképét külön- külön tervlapon ábráztuk. A problématerkép tartalmazza mindazon objektumokat, területeket, vonalas és térbeli létesítményeket melyeknek megléte vagy éppen hiánya a település számára problémát okoz.

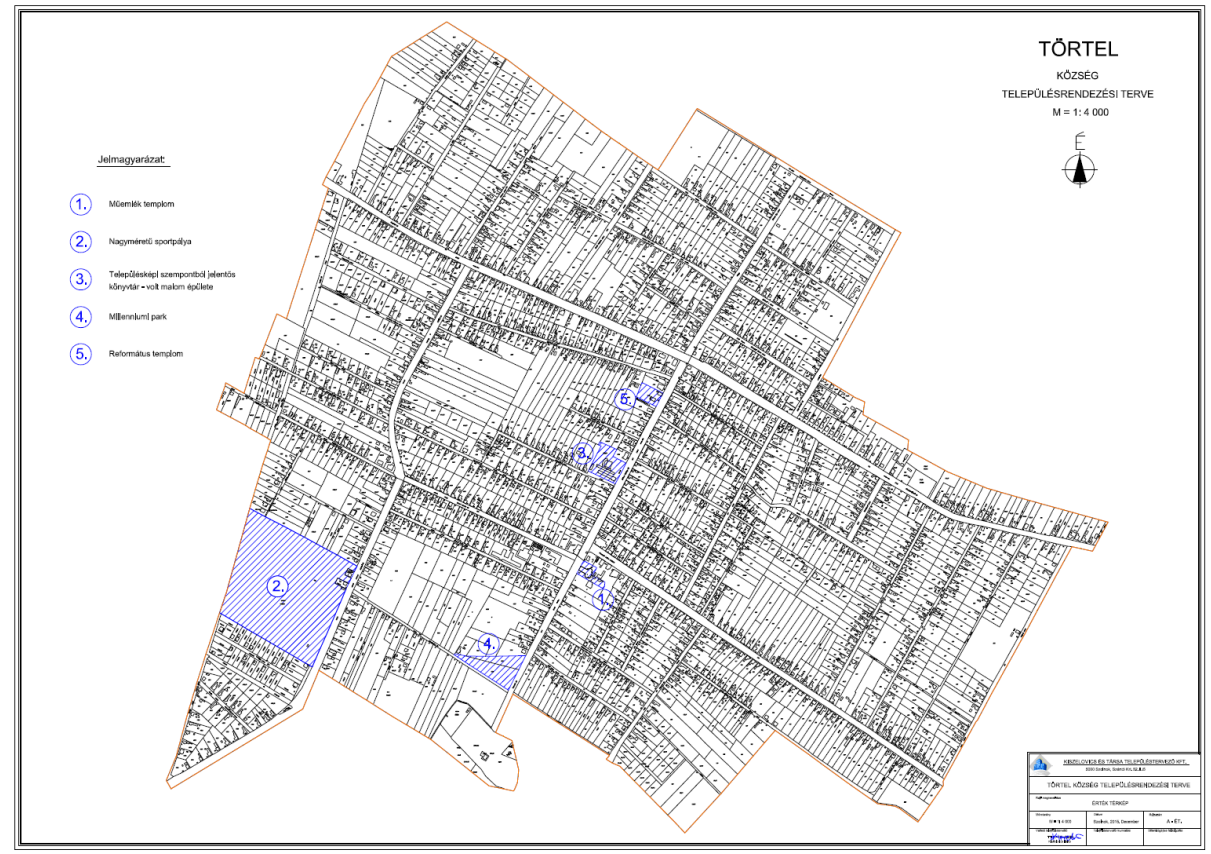
A problématerképen jelöltek magyarázata és kiegészítése:

- Idősek otthonának hiánya
- Mélyfekvésű belterületi rész
- Hiányzó útmenti kiépített parkolók
- Hiányzó buszöblök és fedett várók
- Burkolat utak felújítása, rossz minőségű burkolt utak
- termelőüzemek, nagyobb munkaerő foglalkoztató gyárak hiánya
- Egyirányú közlekedési kapcsolat, vasútvonal hiánya
- Beépítetlen tömbbelső területek
- Közparkok, játszótérek hiánya
- Burkolatlan külterületi dűlőutak

ÉRTÉKTÉRKÉP

Az értéktérkép tartalmazza mindazt a település történetéből, földrajzi helyzetéből, fekvéséből, természeti értékeiből, művi értékeiből álló értékek felsorolását, mely az ott élők számára az identitás meghatározó elemei és amely értékek Törtelt megkülönböztetik a többi településtől.

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

Az értéktérképen jelöltek magyarázata:

- A település műemléke, a település múltjának emléke. Törtelen egy országos védelem alatt álló emlék található : római katolikus templom
- Nagyméretű sportpálya
- Településképi szempontból jelentős könyvtár - volt malom épülete
- Református templom
- Millenium park
- Nagyszámú régészeti lelőhely
- Működő nagy állattartó telepek
- Tanösvény
- Tanyaszínház
- Termálkút
- Kunhalmok, mint a múlt emlékei a közigazgatási terület több pontján

- A jelenleg hatályos településrendezési terv részeként készült helyi értékvédelmi vizsgálatban szereplő épületek:

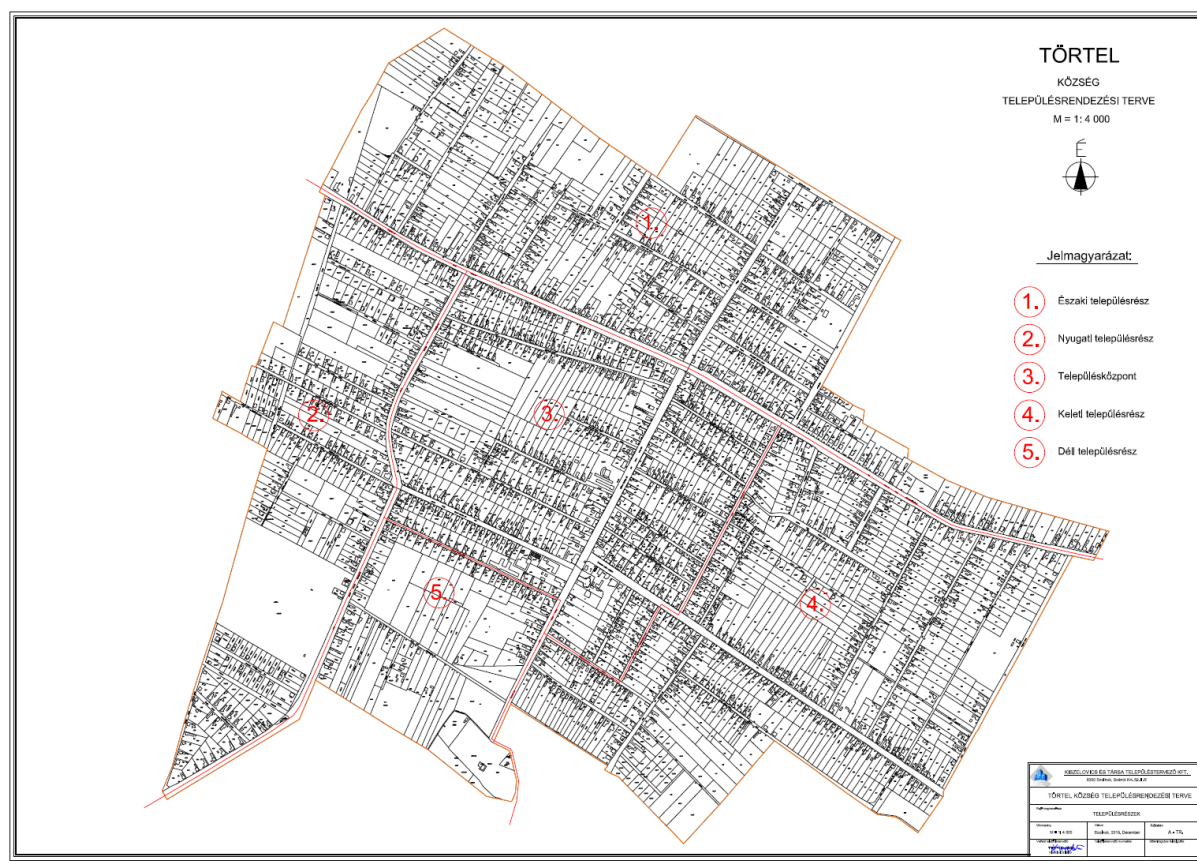
- Szent István Általános Iskola, Törtel, Hősök tere (hrsz: 1589)
- Orvos lakás, Törtel, Dózsa György út 7. (hrsz:608/1)
- Tanyaszínház, Törtel, külterület (hrsz:090/5)
- Egykori malom, ma könyvtár, Törtel, Dózsa György út 18. (hrsz: 1742/2)
- Jalsoviczky kúria, Törtel, külterület (hrsz: 053/5)

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

A településrészek lehatárolását külön tervlapon ábrázoltuk.

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Településrészek lehatárolása

Törtel Község Településrendezési Terve - Megalapozó Vizsgálat

A településrészek lehatárolásánál figyelembe vettük a településszerkezetet, az elhelyezett létesítményeket, a településrészek jellegét. Fentiek alapján a belterületet a következő településrészekre bontottuk:

1. Északi településrész

A terület a Köröstetőtleni - Ceglédi úttól északra található.

Ezen a területen, jellemzően a Ceglédi út mellett szolgáltató, vállalkozási területek (gumijavító műhelyek) találhatók, valamint élelmiszer üzletek. A lakóutcákban, jellemzően az Abonyi úttól nyugatra nagyméretű lakótelepeken családi házas ingatlanok találhatók. Az Abonyi úttól keletre a telekméretük kisebbek, jellemzően oldalhatáron álló családiházak lakóterületek. Változatos épülettípusok és épület elhelyezések jellemzik a területet.

2. Nyugati lakóterület

Kőrösi úttól keletre lévő terület

A területen jellemzően családiházak ingatlanok találhatók. A Vágóhid utcában a fogorvosi rendelő és mellette a háziorvosi rendelő található. A terület déli részén található a település nagyméretű sportpályája, ahol futball mérkőzések és egyéb tömegsport rendezvények kapnak helyet.

3. Településközpont

Ceglédi út - Kőrösi út által határolt terület és a Dózsa György út mindkét oldala

A terület a település központi része, ahol intézmény és lakóterületeket vegyesen találunk. A központban, a Hősök tere körül található a település egyetlen műemléke, a római katolikus templom, mellette az iskolával, valamint itt található a községháza. A Hősök tere közpark István király szoborral és a II. világháborús emlékművel gazdagítja a zöldterületet.

A Dózsa György úton található a település legimpozánsabb épülete az egykori malom épület újragondolásával kialakított könyvtár, közelében a református templommal. Ezen az úton található a háziorvosi rendelő, az üzletek, a takarékszövetkezet, a posta és innen közelíthető meg a piac.

A Kossuth Lajos úton az óvoda épületei, vele szemben pedig a családsegítő iroda és a védőnői tanácsadás található. Ehhez a településrészhez tartozik még a Szent István út, ahol a gyógyszertár mellett a állatorvosi rendelő található, továbbá a sportcsarnok és újonnan létesült parkolója is innen közelíthető meg.

4. Keleti településrész

Köröstetőtleni úttól délre, a településközponttól keletre lévő terület

A terület rész peremterületén található a nagyterjedésű nem lakófunkciójú területek, állattartó és gazdasági épületek, valamint pálinkafőzde. A terület belső részein lakótelepek találhatók, ahol jelentős telekméretük mellett jellemzően gazdálkodnak. Az épületek elhelyezése oldalhatáron álló, jellemzően előkertes.

5. Déli településrész

Dózsa György úttól nyugatra, a településközponttól délre és a Kőrösi úttól keletre eső területek

A déli településrészen a Dózsa György útra merőleges nyugati részen jellemzően nagyméretű telkeken gazdálkodnak. Ezen a részen sok a beépítetlen tartalék lakóterület. A terület déli részén található a Millenium park jellegzetes fából faragott emlékműveivel, valamint jóléti távával. A terület szélén a temető területe található.

3.3.2. Szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A településen a szegregációval veszélyeztetett terület nincs.

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A beavatkozást igénylő területek egy része lehatárolásra került a problématerképen, melyek további területekkel kiegészítésre kerültek. Ezek a következők:

- Beavatkozást igénylő területek a mélyfekvésű területek és tömbbelsőik, ahol a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a terület felértékelődését.
- Kerékpárút építésének nyomvonal kijelölése
- Termálkút területének rendezése
- A település több pontján található jelenleg be nem épített területek fejlesztése, rendezése
- További közterületi parkolók kialakítása
- Buszöblök kiépítése
- Autóbuszmegállók építése
- Játsszótér létesítése
- Településközpont rendezése, a zöldfelület rendezése kertészeti eszközökkel

Felhasznált irodalom:

- Magyarország kistájainak katasztere
- Törtel község településrendezési terv, Alátámasztó munkarész 2012.
Kiszelovics és Társa Településtervező Kft., Szolnok
- Törtel község honlapja,
- Természetvédelem. hu honlapja
- Wikipedia – Törtel
- 2015-2019. évekre vonatkozó gazdasági program
- Költségvetés